

GLAS

ANTIFAŠISTA

Broj 93 - Zagreb, 1. rujna 2014. godine

Otvoreno pismo

Neprimjeren odnos državnih tijela prema antifašizmu

Predsjedništvo SABA RH

**USTRAJATI
NA PROVEDBI
PROGRAMSKIH
ZADATAKA**

Reagiranja

**Ekstremni
klerikalistički i
nacionalistički
istup biskupa
Košića**

Savudrija

**PRVA LJETNA
ŠKOLA MIRA**

Srb

BIO JE TO ZAJEDNIČKI USTANAK HRVATA I SRBA

Usvojen zajednički plan aktivnosti antifašista i škola

♦Udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije okupila je početkom srpnja na radnom zasjedanju predstavnike svih opatijskih škola - Gimnazije Eugen Kumičić, Ugostiteljske, Hoteljersko-turističke, Obrtničke i Osnovne škole. Sastanak se održava već šestu godinu uzastopno, koncem školske godine, u svrhu analize međusobne suradnje u protekloj godini i osmišljavanje dodatnog zajedničkog programa koji se onda uklapa u nastavni program iduće školske godine

I ovog su puta sastanku nazočili ravnatelji i nastavnici povijesti, etike i pedagogije. U podrobnoj analizi proteklog, prevladalo je zadovoljstvo učinjenim. Istaknuto je da je posebno dobro bio organiziran obilazak vinodolskog zaleđa sa srednjoškolcima te Matić Poljana i Hreljina s osnovnoškolcima. Memento u vili Antonio i Dani antifašizma u Opatiji 5 – standardno su dobro prihvaćeni. Isto tako Vlak sjećanja na Auschwitz. Novi projekti Moj zavičaj kroz vrijeme s Documentom iz Zagreba i Ljetni kamp Savudrija posebno su označeni pozitivnim predznakom. Svi se lažu da je opća ocjena – odličan.

U raspravi je došlo do izražaja jedinstveno gledište da realizirane inicijative sve više zaokupljaju učenike. Ocjenjeno je kako je to rezultat svesrdnog dugotrajnog i upornog zajedničkog rada, te kako valja u granicama raspoloživih mogućnosti nastaviti sa započetim trendom.

U vezi s predstojećim aktivnostima usuglašeni su stavovi i određeni preferencijalni termini. To znači da će UABA kao i do sada za svaku od njih osigurati financijsku potporu, a škole će osigurati određeni broj učenika.

Dogovorene zajedničke akcije UABA i škola u sljedećoj školskoj godini:

13.09.2014. - Matić Poljana – za OŠ i niže razrede srednje,

7.10.2014. - Hreljin, komemoracija na spomen-kosturnici i druženje s lokalnim i krčkim školarcima (za OŠ i početne razrede srednje škole)

14.11.2014. - Partizanskim putevima goranskog kraja (autobusom u Lukovdol itd)

27.01.2015. - Memento 15 – Svjetski Dan Holokausta: u vili Antonio od 12 do 14 sati održat će se prigodna priredba za sve škole

Sastanak antifašista s predstavnicima opatijskih škola

4-6.03.2015. - Dani antifašizma u Opatiji 6, antifašizam pristupačan mladima (4/3 filmska večer, 5/3 dan mladih, 7/3 panel rasprava)

19-23.3.2015. - Vlak sjećanja na Auschwitz – odabir 5 sponzoriranih učenika

28.04.2015. - Jama Ičići, opatijski Spomen-park – 70. godišnjica

06/07.2015. - Ljetni kamp Savudrija – Lipa: utvrdit će se sudjelovanje učenika, pa potom datum

O drugim svojim akcijama koje bi bile primjerene školarcima, UABA će redovito i blagovremeno obavještavati škole, kako bi im se zainteresirani mogli, zavisno o mogućnostima, priključiti makar i individualno.

Nakon usvajanja programa za 2014./15.g, a uzimajući u obzir stanovitu inicijativu iz Matulja da se pridruže uhdanoj opatijskoj suradnji, odlučeno je da se s dogovorenim programom upozna UABA – podružnica Matulji, OŠ Brešca i OŠ Dr Andrija Mohorovičić, te da im se ponudi mogućnost učešća.

Oleg Mandić

Fotografije na prvoj stranici: Sjednica Predsjedništva SABA RH / Srb - 73 obljetnica ustanka naroda Like

Izdavač: Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Savez društava »Josip Broz Tito« Hrvatske, Savez ratnih i vojnih invalida Hrvatske i SUH - Podružnica vojnih umirovljenika, 10000 Zagreb, Pavla Hatza 16. Telefoni: (01) 48 39 996 i 48 39 998, fax: (01) 48 40 826, <http://www.sabh.hr>, e-mail: sabh@sabh.hr - Žiro račun: 2360000-1101546344 (Zagrebačka banka). OIB: 78328494160. Savjet: Tomislav Badovinac, Milivoj Boroša, Branko Dubravica, Ivan Fumić, Juraj Hrženjak, Šime Mudrovčić i Eduard Vostrel. Uredništvo: Katica Sedmak (glavna urednica), Bojan Miroslavljev, Savan Tomašević, Antun Zibar, Zvonko Petrinjak (grafički urednik), e-mail: glas.antifasista@sabh.hr - Glas antifašista se tiska uz potporu Ministarstva branitelja. Tisak: »Brankograf« Odranska 18, Zagreb.

♦U narednom razdoblju nužno je još odgovornije i odlučnije djelovati na realizaciji planiranih aktivnosti i kontinuirano promovirati antifašističke vrijednosti, te štititi tekovine antifašizma, rečeno je, među ostalim, na sjednici Predsjedništva SABA RH

Programski ciljevi i zadaci usvojeni na izbornoj Skupštini, tijekom prve polovice ove godine – odgovorno i kontinuirano se provode. Dosljedno i jedinstveno djelovanje udruga, zajednica udruga, ali i središnjice SABA RH u realizaciji planiranih obveza valja provoditi u praksi u narednom razdoblju, te uporno nastojati integrirati, antifašističke vrijednosti u temelje hrvatskog društva, i to ne samo formalno – poručeno je na 2. sjednici Predsjedništva.

Predsjednik SABA RH **Franjo Habulin** informirao je skup o ostvarenju zadataka od izborne Skupštine, izrazivši zadovoljstvo kvalitetom provedbe programskih smjernica, istaknuvši potrebu još izraženijeg usklađivanja i realnijeg ostvarivanja zajedničkih akcija, te samoinicijative i odgovornijeg pristupa u svakodnevnoj praksi.

Realizirani planirani zadaci

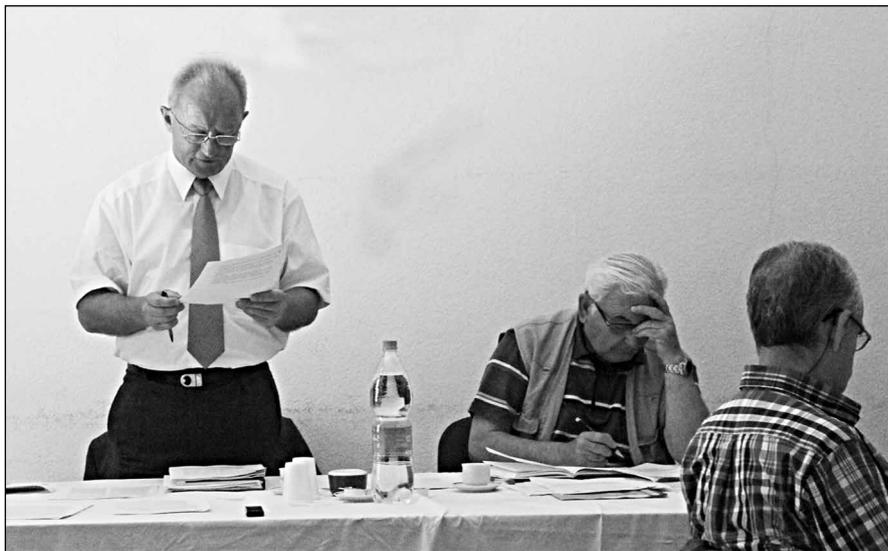
Realizirane su brojne aktivnosti u kojima je SABA RH bio organizator ili suorganizator. Spominjemo samo neke od njih: obilježavanje obljetnica osnivanja 10. korpusa zagrebačkog, 11. korpusa, Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, sudjelovanje na obilježavanju obljetnice proboja Srijemskog fronta i oslobođenju Vukovara, komemoraciju u Jasenovcu, Kumrovcu, obilježavanje Dana Zagreba i Dana pobjede, Dana mladosti, Dana antifa-

USTRAJATI NA PROVEDBI PROGRAMSKIH I ZADATAKA

šističke borbe... Među aktivnostima su i sastanci izaslanstva SABA RH s potpredsjednikom Vlade **Rankom Ostojićem**, ministrom branitelja **Predragom Matićem**, predsjednikom SNV-a **Miloradom Pupovcem**... Također i osnivanje i potpisivanje Povelje Antifašističke lige Hrvatske, zajednička konferencija za novinare s Udrugom zagrebačkih branitelja Vu-

udruga i zajednice udruga na svom području, „potreban je čvršći međusobni kontakt“, ali je mišljenja kao i **Branko Grošeta** da nema potreba duplirati poslove, već izvješća o aktivnostima „na terenu“ i nadalje treba slati izravno „u središnjicu“.

Milivoj Dreter iskazao je zadovoljstvo glede neprisustvovanja članka SABA RH na ovogodišnjem

snimio: M. Šimunković

Predsjednik SABA RH Franjo Habulin podnosi izvješće o radu SABA u periodu nakon izborne skupštine

kovara u povodu prijedloga Stožera za obranu Vukovara o bojkotiranju srpskih trgovina i kafića, tribina o spomeničkoj baštini NOB-a u funkciji turističke ponude, izložbe u povodu Dana žena, ZAVNOH-a...

Bilo je zamjerki što u izvještaju nisu spomenuti „svi događaji iz lokalnih sredina“ (primjerice u Podgori obilježavanje 70. obljetnice zbjega u El Shaattu). No, ne mogu se sve aktivnosti udruga i zajednica udruga pobrojiti. A i pitanje je jesu li one dostavile sva izvješća o težišnim aktivnostima. **Lazo Đokić** istaknuo je nužnost bolje komunikacije i koordinacije s potpredsjednicima regija, a **Dinko Tamarut** je ukazao na potrebu blagovremenog javljanja „iz baze“ kako bi se kompletirao centralni izvještaj. **Stjepan Gomerčić** je dodao kako potpredsjednici iz regija nisu statutarно ovlašteni za usmjeravanje

obilježavanju obljetnice proboja logoraša u Lepoglavi. Na 1. sjednici Predsjedništva usvojen je godišnji kalendar obilježavanja događanja iz NOB-a (na županijskoj i republičkoj razini). Te subote (28. travnja) osim skupa u Lepoglavi, upriličena je i komemoracija u Gudovcu (govorio Stjepan Gomerčić, potpredsjednik SABA RH za sjeverozapadnu Hrvatsku). „Poklapanje“ događaja zbilo se i 17. svibnja: na Petrovoj gori obilježena je obljetnica proboja ustaškog obruča (govorio Ivan Fumić, potpredsjednik SABA RH), a u Zaboku je organizirana svečanost jubileja Zagorske brigade (govorio Franjo Habulin, predsjednik SABA RH). Dakako, nužna je bolja koordinacija termina događanja, kako bi najodgovorniji u rukovodstvu SABA RH uskladili svoje „kalendar“ nazočnosti tamo gdje ih se očekuje (uostalom, u Lepoglavi je

kao čelnik – član Predsjedništva bio Milivoj Dreter).

Novi – stari tajnik

„Vruća“ točka dnevnog reda bila je – izbor tajnika. Na osnovi prijedloga županijskih organizacija na izbornoj Skupštini (prethodno na sjednici Predsjedništva) utvrđena je lista kandidata, ali se nije pristupilo glasovanju. „Ostavljeno“ je za kasnije. Ni na 1. sjednici Predsjedništva tajnik nije izabran. U međuvremenu je dužnost tajnika (nestatutarno) obnašao **Miroslav Kirinčić**. Njegovim radom u prethodnom mandatu nisu zadovoljni **Ivan Fumić** („imao je stavovite propuste u djelovanju“), **Milovan Bojčetić** (jer „nije stavio na uvid Predsjedništvu osvrt na dosadašnji rad“), **Katica Sedmak** („očekivala da će nakon učestalih kritika povući kandidaturu za novi mandat“), **Nikola Opačić** („kamo je nestala dokumentacija poslana iz ZUABA Osječko-baranjske županije“)... **Nikola Budija** je upoznao skup da su se u ZUABA Zadarske županije očitivali da nema potrebe mijenjati dosadašnjeg tajnika, jer smatraju da „dobro radi svoj posao“. **Vinko Šunjara**, ta-

kođer smatra da „radi kontinuiteta“ do naredne Skupštine, dosadašnji tajnik treba obnašati tu dužnost, uz opasku kako bi „više trebao ići na određene skupove i događanja“. **Josip Milat** je upitao „da li postoji neki materijal iz kojeg je vidljivo da je Kirinčić pozvan na odgovornost zbog određenih propusta“...

Gordana Lacković (kao kandidatkinja za tajnicu) inzistirala je najprije, da ukoliko bude izabrana „to bude stalni radni odnos“. Kasnije je „pristala“ i na honorarno obnašanje dužnosti, s perspektivom zasnivanja stalnog zaposlenja „kad se steknu financijski uvjeti“. U tom slučaju nužan je i natječaj – čulo se u raspravi. Tko jamči Gordani Lacković da bi bila primljena u stalni radni odnos nakon natječaja – nije rečeno. „Uteg“ za njezinu kandidaturu su i putni troškovi, jer živi na području Sisačko-moslavačke županije, uz opasku kako „nismo u mogućnosti plaćati profesionalnog tajnika“.

Konačno, odlučeno je – demokratski: tajnim glasovanjem. **Tomislav Ravnić** u svojstvu predsjednika izborne komisije priopćio je da je Miroslav Kirinčić izabran za tajnika u tekućem mandatu Predsjedništva jer

je od 22 važeća glasa dobio 16. Gordana Lacković i Mladen Matijašec dobili su po 3 glasa.

Kako bi se udovoljilo ravnopravnoj zastupljenosti članstva i udruga po regijama, na prijedlog županijskih organizacija iz kojih dolaze, Predsjedništvo je verificiralo nove članove u svoj sastav: **Dragicu Perković** (ZUABA Osječko-baranjska) i **Radu Jovičića** (ZUABA Bjelovarsko-bilogorska). Predloženi sastav Odbora za koordinaciju udruga mladih antifašista (predsjednik **Davorin Rukljač** iz ZUABA Krapinsko-zagorske županije i još 11 članova iz Zagrebačke i drugih županija) – nije prihvaćen. **Velimir Gašparac** (Mladi antifašisti Zagreb), predložio je sebe za predsjednika (jer je to prijedlog njegove udruge), te **Slobodana Tomića** i **Vladimira Tatomira** za članove. I taj je prijedlog – usvojen.

Teškoće oko financiranja sve izraženije

Financiranje i materijalno poslovanje zaokupilo je posebnu po-

snimio: M. Šimunković

Zbog nejednake zastupljenosti svih regija, Predsjedništvo je verificiralo nove članove u svoj sastav

zornost. **Mladen Krivec** (inače predsjednik Nadzornog odbora) istaknuo je da je zbog određenih manjkavosti i neažurnog knjigovodstva „obustavio isplatu autorskih honorara“ i upozorio da će sve „istjerati ubrzo na čistac“, te da valja donijeti Pravilnik o autorskim honorarima. **Milovan Bojčetić** zamjerio je što nije donesen financijski plan za tekuću godinu i založio se za predložene pojedinačne isplate, a ne samo „zbirne stavke“ o visini autorskih honorara. **Katica Sedmak** upozorila je da „Nadzorni odbor nije napravio posao do kraja“, dodavši kako je u izvješću primjetan nesklad u stavkama „prihodi-rashodi“. Izvjestila je da je Odbor za nakladničku i informativnu djelatnost zauzeo stanovište kako je nužno pripremiti jedinstven Pravilnik za sve vrste naknada koje se isplaćuju u SABA, „a ne samo za autorske honorare“.

Prihvaćena je informacija o financiranju na osnovi projekata Ministarstva branitelja. Miroslav Kirinčić kazao je kako se očekuje od Hrvatskog sabora sufinanciranje obilježavanja događaja tijekom ove godine u kojima je SABA RH organizator ili suorganizator. Iz sredstava potpore Ministarstva branitelja – predložena su tri projekta: iz domene nakladničke aktivnosti, Dokumentacijskog centra antifašizma, te muzejske i spomeničke baštine. Podsjetio je da se sredstva potpore našim projektima odobravaju javnim natječajem, što znači „da bez natječaja ne možemo računati na financijska sredstva za materijalne rashode“. I nadalje će biti poteškoća u stabilnom financiranju naših udruga iz proračuna općina, gradova i županija pa i Republike – podvučeno je u raspravi. Poma-ka ima, kako je rečeno, primjerice, Ministarstvo branitelja, Srpsko narodno vijeće i Grad Zagreb ustupaju autobuse radi odlaska članova naših udruga na skupove i obilježavanja događaja iz NOB-a.

„Hrvatska domovinska vojska“ – izmišljotina

Krešimir Sršen obrazložio je inicijativu ZUABA Splitsko-dalmatinske županije da Predsjedništvo

SABA RH, na osnovi članka 46 Ustava RH, Ustavnom sudu uputi prijedlog pokretanja postupka za ocjenu ustavnosti Zakona o mirovinskom osiguranju (stupio na snagu 1. siječnja 2014.). U točki 4/2 propisano je: „Mirovina pripadnika Hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih pripadnika...“. Ustvrdio je, kako povijesna vrela hrvatske nacionalne povijesti, u nijednom dokumentu ne bilježe, da je postojala „Hrvatska domovinska vojska“, „od - do“, kako je navedeno u rečenom Zakonu. Dakle, riječ je o „najgorem povijesnom i znanstvenom falsifikatu“ i kao takav je pravno neodrživ. „To je izmišljotina i krivotvorina i na štetu boraca NOR-a“, kazao je Sršen.

Predsjedništvo je upoznato o osnivanju Antifašističke lige Hrvatske čiji je potpisnik i SABA RH. Cilj Lige je integrirati antifašizam u temelje hrvatskog društva, sustavno se suprotstavljati svim manifestacijama nacifašizma, te javno zahtijevati da Hrvatska dosljedno primjenjuje ustavne odredbe o pravnoj, demokratskoj, sekularnoj i socijalno osjetljivoj državi, uz uvažavanje dostojanstva radnika i ljudskog rada općenito.

Na skupu je pozdravljena akcija SABA RH o organiziranju kampanja mladih antifašista pod nazivom „Ljetna škola mira“ u Savudriji, u tri smjene (ovog ljeta) za srednjoškolce i mlade studente. **Damir Jašarević**, u cilju djelotvornijeg i pravovremenog informiranja javnosti o našim aktivnostima predlaže uključivanje SABA RH, zajedno s Udrugom zagrebačkih branitelja Vukovara na portal „Vjesnika“. Kazao je kako nisu potrebni nikakvi financijski izdaci, nužno je oformiti programski odbor i ekipirati skupinu koja će pripremati prve materijale za ovaj ponuđeni ali i „su- vremen i popularni oblik informiranja javnosti“. Nije rekao, jesu li potrebna financijska sredstva za ekipu koja priprema informacije za portal.

Odnos javnosti prema antifašizmu

Predsjedništvo je prihvatilo natuknice Josipa Milata za obraćanje

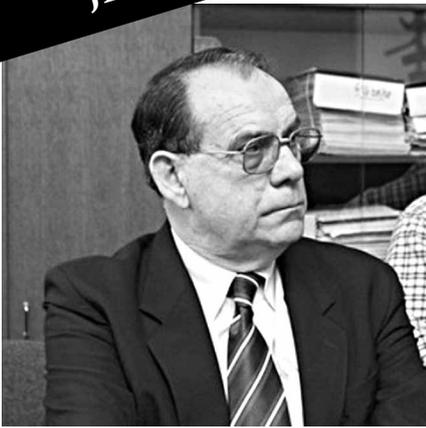
javnosti SABA RH, jer je „odnos prema antifašizmu kao civilizacijskoj tekovini“ i u javnosti zabrinjavajući. Jednako tako i odnos tijela lokalnih, općinskih, gradskih, županijskih vlasti, zaključno s Vladom i Saborom. Premda se državni vrh, primjerice, svojim sudjelovanjem uključuje u obilježavanje događaja iz NOB-a od državnog značenja, pri čemu državni dužnosnici iskazuju bezrezervnu podršku udrugama antifašista, status tih udruga i boraca NOB-a i „nadalje se ne rješava primjereno Ustavu i Deklaraciji Hrvatskog sabora o antifašizmu“. Na narednoj sjednici, Predsjedništvo bi se trebalo očitovati o prijedlogu teksta za obraćanje javnosti.

Jovan Vejnović obavijestio je Predsjedništvo o radu skupa Svjetske veteranske organizacije u Podgorici, na kojemu je sudjelovao kao predsjednik Odbora za međunarodne odnose SABA RH. Istaknuo je, kako smo nedovoljno zastupljeni u tijelima krovne veteranske organizacije, te da moramo imati kontinuiranu međusobnu suradnju i više kontakata, poglavito bilateralnih susreta s veteranima u regiji – Bosni i Hercegovini, Srbiji, Sloveniji...

Na prošloj sjednici, Predsjedništvo je donijelo odluku o sadržaju i obliku pristupničke iskaznice. **Stjepan Gomerčić** predlaže kako oblik iskaznice valja osuvremeniti i ukloniti otisnut prostor „mjesto za potvrdu uplate članarine“, jer udruge vode vlastitu evidenciju uplaćene članarine.

Iako je novi Statut usvojen na izornoj Skupštini i na ovoj sjednici bilo je dodatnih tumačenja oko primjene njegovih odredbi. **Juraj Hrženjak** kaže da „Statut nije usklađen i utanačen u svim detaljima“, te bi trebalo utvrditi „konačnu verziju“, jer ne možemo neprekidno „donositi amandmanske dopune“. Zaključeno je da se imenuje Odbor za statut i poslovnik i Odbor za kadrovska pitanja. U međuvremenu će komisija (Franjo Habulin, Stjepan Gomerčić i Miroslav Kirinčić) razmotriti sve pristigle opaske i s prijedlozima određenih izmjena i dopuna Statuta očitovati se na narednoj sjednici Predsjedništva.

R.I.

Na redovnoj sjednici Predsjedništva, član Izvršnog odbora **Jovan Vejnović** izabran je za predsjednika Saveza društava „Josip Broz Tito“ Hrvatske.

Savez društava „Josip Broz Tito“ Hrvatske

Jovan Vejnović – novi predsjednik

Njegov prethodnik, dugogodišnji predsjednik **dr. Tomislav Badovinac** djelovat će i nadalje aktivno u radu Društva kao član Izvršnog odbora. Vejnović je u proteklom mandatu obnašao i dužnost potpredsjednika SABA RH, a sada je predsjednik Odbora za međunarodne odnose i član Izvršnog odbora Predsjedništva SABA RH.

Na skupu je bilo riječi o ostvarivanju težišnih zadataka Društva nakon usvajanja na Skupštini (koncem prošle godine), posebice o programskim smjernicama za tekuću godinu. Neke su već uspješno realizirane, primjerice, tradici-

onalna manifestacija u Kumrovcu „Dan mladosti – radosti“ koja je ove godine protekla u ozračju jubileja 70. obljetnice Trećeg zasjedanja AVNOJ-a, potpisivanja Povelje antifašističke lige Hrvatske, komemoracije u povodu Titove smrti u Kumrovcu i Kući cvijeća u Beogradu...

Predsjedništvo je donijelo odluku o zastupanju i pokretanju postupka za upis odgovarajućih promjena u Registar udruga Republike Hrvatske. Bilo je riječi i o novoj knjizi „Istra u Titovo doba“, s prijedlogom da se ona predstavi najesen u središnjici Društva u Zagrebu.

R. I.

Varaždinske Toplice

Dobar primjer odnosa prema spomeničkoj baštini

Nova mramorna ploča na oštećeni spomenik NOB-a

♦Varaždinske Toplice postale su dobar primjer ispravnog i poželjnog odnosa prema srušenim i oštećenim antifašističkim spomenicima. Na oskrnavljeni spomenik u središnjem parku Varaždinskih Toplica postavljena je nova mramorna ploča s imenima stradalih Topličana u Drugom svjetskom ratu

Podsjećamo, uoči Dana antifašističke borbe, nepoznati je počinitelj ploču zalio motornim uljem, čime ju je toliko vandalski uništio da je njena obnova bila gotovo nemoguća. Delegacija Grada koja je sljedeći dan došla položiti cvijeće kod spomenika ostala je zgrožena tim činom. Novu mramornu ploču doniralo je kameno-klesarsko poduzeće Granikom, dok je Grad Varaždinske Toplice financirao trošak urezivanja imena na ploču. Obnovljeni spomenik obišli su gradonačelnica **Goranka Štefanić** i njezin zamjenik **Nedeljko Mihalić**.

„Ovaj je spomenik važan ne samo Topličanima, već i meni osobno jer se na njemu nalazi ime mog djeda partizana. Kada je spomenik uništen, neki su smatrali da je to znak za moju ostavku, no ja mislim da je to čin neke needucirane osobe, a ne stvar politike. Ploču smo obnovili u punom sjaju i nadamo se da neće biti novog vandalizma“, smatra gradonačelnica Štefanić. Istog dana u gradu se održavao radni sastanak Predsjedništva Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Varaždinske županije kojem je prisustvovala gradonačelnica Štefanić. Inače, sastanak je održan baš ovdje jer upravo je to jedini grad u Županiji koji nema formiranu Udruhu antifašističkih boraca i antifašista. Primjerice, u cijeloj Županiji je preko 300 članova, s tim

što su najbrojnije udruge one u Varaždinu i Ludbregu.

„Sastankom smo željeli potaknuti iniciranje osnivanja podružnice Udruge antifašističkih boraca i antifašista u Varaždinskim Toplicama. Čelnici grada podržavaju našu ideju i pružaju nam punu potporu u tom programu. Stoga smo odlučili da ćemo u rujnu dio naših aktivnosti usmjeriti na Varaždinske Toplice, primjerice obilježiti ćemo 71. godišnjicu prvog oslobođenja Grada, rođendan narodnog heroja Martina Pušeka, a i postaviti ćemo izložbu u suradnji sa SABA-om. Nadamo se da ćemo privući građane jer imamo saznanja da stanovnici u Toplicama uopće nisu upoznati

s našim postojanjem i programom. Želimo to promijeniti i nadam se da ćemo naći podršku među građanima“, rekao je prof. **Milivoj Dretar**, predsjednik Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Varaždinske županije.

Po održanom sastanku, članovi Predsjedništva su s gradonačelnicom obišli novopostavljenu ploču u parku u kojem se 1943. odvijala poznata bitka između partizana iz brigade „Braća Radić“ i njemačkih feldžandara koji su se žilavo branili u hotelu Josipova kupelj. Hotel je izgorio u borbi, a na njegovom je mjestu danas park sa spomenikom topličkim antifašistima.

M.D.

Članovi delegacije Grada i antifašista pred obnovljenim spomenikom u Varaždinskim Toplicama

Neprimjeren odnos državnih tijela prema antifašizmu

♦ Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske uputio je otvoreno pismo predsjedniku Republike Hrvatske dr. Ivi Josipoviću, predsjedniku Hrvatskog sabora Josipu Leki, predsjedniku Vlade Zoranu Milanoviću, ministru Uprave Arsenu Bauku i ministru branitelja Predragu Matiću, s primjedbama vezanim na donošenje Zakona o udrugama i Zakona o mirovinskom osiguranju.

Pismo kojeg je potpisao predsjednik SABA RH Franjo Habulin objavljujemo u cjelosti:

„Obraćamo Vam se s molbom da razmotrite primjedbe Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH u povodu teksta Zakona o udrugama, koji je Hrvatski sabor donio 6. lipnja 2014, te Zakona o mirovinskom osiguranju, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014.

Određbe navedenih zakona ponovno potvrđuju neprimjeren odnos državnih tijela i institucija prema antifašizmu, što su sudionici izborne Skupštine Saveza 7. prosinca 2013. utvrdili sljedećim zaključkom: 'Odnos prema antifašizmu kao civilizacijskoj vrijednosti i društveni status Saveza, zajednica i udruga antifašističkih boraca i antifašista u Republici Hrvatskoj, te položaj i status sudionika NOB-a nisu u skladu s temeljnim načelima Ustava Republike Hrvatske, međunarodnim standardima i konvencijama, kao i sa sadržajem Deklaracije Hrvatskoga sabora o antifašizmu.'

Izražavajući žaljenje i negodovanje za sustavno odbijanje državnih tijela i institucija da pristupi konkretnom ostvarivanju odredaba Ustava RH i Deklaracije o antifašizmu, podsjećamo Vas da se više od dva desetljeća potiskuje, pa čak i kriminalizira antifašistička NOB-e i antifašizam uopće. Borci NOR-a se nerijetko prikazuju kao zločinačka komunistička vojska, tretiraju se kao građani drugog reda, a u pravima su svrstani u socijalnu skrb, čime se gazi njihovo ljudsko dostojanstvo. Istovremeno se, čak i zakonskom regulativom pod nazivom tzv. *Domovinska vojska*, veličaju pripadnici kvislinških postrojbi kao rodoljubni i istinski borci za Hrvatsku. Na toj osnovi gradi se i odnos javnosti prema spomen obilježjima i njegovanju tradicija antifašizma, što je bez presedana u zemljama Europe.

Odnos vlasti prema hrvatskom antifašizmu i udrugama koje baštine antifašizam, karakteriziraju uglavnom obećanja i oportunistički, a nerijetko i politikantstvo. To potvrđuje i činjenica da, ni poslije gotovo 10 godina od donošenja Deklaracije o antifašizmu Hrvatskoga sabora, posebno točke 9. kojom se **poziva državna tijela da zakonskim sredstvima i djelatnošću čuvaju i unapređuju antifašističke stečevine, vrijednosti i opredjeljenja hrvatskog društva i Republike Hrvatske te rade na očuvanju dostojanstva i skrbi nad sudionicima antifašističke borbe na očuvanju antifašističke spomeničke baštine kao općeg kulturnog dobra i na ukupnoj zaštiti i afirmaciji**

temeljnih vrijednosti antifašizma kao zaloga civilizacijske budućnosti i demokratskog europskog opredjeljenja, državne vlasti nisu ništa poduzele na njenoj realizaciji.

SABA RH je uputio na desetke dopisa državnim vlastima, posebno Vladi RH, s prijedlozima za rješavanje pojedinih problema, ponudama za suradnju u rješavanju problema ili prijedlozima za razgovore o problemima. Međutim, ti prijedlozi i ponude nisu urodili sustavnom promjenom odnosa državne vlasti prema antifašizmu.

Unatoč aktualnim obećanjima najviših predstavnika državne vlasti na javnom obilježavanju Dana pobjede 10. svibnja 2014. u dvorani V. Lisinski u Zagrebu, te obilježavanju Dana antifašističke borbe 22. lipnja 2014. u Brezovici, i nadalje se, temeljem Zakona o udrugama, sadržaj rada i financiranje antifašističkih organizacija izrijeckom niječe. Premda Savez već dva desetljeća moli i predlaže da se antifašističke vrijednosti i sadržaj rada Saveza i njegovih organizacija utvrdi kao interes od općeg dobra, Zakonom o udrugama (čl. 32) nisu ni na koji način uključeni vrijednosti NOB-a i antifašizma. Tim slijedom Savez i njegove udruge više se neće moći ni kandidirati za financiranje programa i projekata od interesa za opće dobro (čl. 33. Zakona o udrugama).

Diskriminiraju se, temeljem Zakona o mirovinskom osiguranju, prvoborci NOB-a u odnosu na pripadnike tzv. nepostojeće Domovinske vojske, na način da se tim zakonom kao faktor preračuna za mirovine pripadnika Domovinske (kvislinške vojske) utvrđuje iznos 0,85, dok za prvoborce NOB-a taj faktor iznosi 0,70.

Zbog izostanka političke volje Sabora i Vlade Republike Hrvatske da pristupe rješavanju društvenog i materijalnog statusa udruga antifašista i antifašizma kao civilizacijske vrijednosti, udrugama prijeti nemogućnosti daljnjeg djelovanja, što nedvojbeno šteti i međunarodnom ugledu Republike Hrvatske.

Molimo, stoga, da odgovarajuće institucije vlasti konačno pristupe **oživotvorenju Deklaracije** te da se zakonodavna i izvršna vlast konačno izjasne o **izvorišnim osnovama Ustava Republike Hrvatske o antifašizmu**, uz javno očitovanje zašto se ne pristupi njenom oživotvorenju u svakodnevnom društvenom životu. To je briga, zakonska i moralna obveza Vlade, odnosno ministarstava i Hrvatskoga sabora“.

SJEĆANJE NA ŽRTVE USTAŠKOG LOGORA SMRTI

♦Na komemorativnom skupu u povodu prvog masovnog gubilišta u tzv. Nezavisnoj državi Hrvatskoj, govornici upozorili na pokušaje negiranja i relativiziranja zločina

U organizaciji Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, Srpskog narodnog vijeća, Koordinacije židovskih općina RH i Eparhije gornjokarlovačke SPC-a 29. lipnja je kod Šaranove jame obilježen Dan sjećanja na brojne žrtve ustaškog režima u Jadovnom. Podno obnovljenog spomenika, koji je bio uništen 1991. godine, vijence su položili izaslanik predsjednika Vlade i ministar rada i mirovinskog sustava **Mirando Mrsić**, izaslanik hrvatskog predsjednika i zapovjednik Hrvatske kopnene vojske, general-pukovnik **Dragutin Repinc**, predsjednik Romskog nacionalnog vijeća **Veljko Kajtazi**, te izaslanstva SABA RH, SNV-a, Vlade Republike Srbije, Ličko-senjske županije...

Izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora **Damir Mateljan** kazao je da je Jadovno bilo početak spirale ustaškog terora:

-Jadovno je preteča Jasenovca i drugih izljeva mržnje brutalne ustaške diktature, ali i početak kraja njihove namjere da se prikažu tvorcima hrvatske državnosti. Vrijednosti antifašizma, kao što su tolerancija, mir i jednake mogućnosti za sve, treba živjeti i danas.

Predsjednik SABA RH **Franjo Habulin** podsjetio je da je oko dvije tisuće logoraša koji su preživjeli Jadovno prebačeno u Jasenovac i ondje pobijeno. Spomenuo je i ulogu svećenika u zločinima, te konstataciju jednog suvremenijeg crkvenog velikodostojnika da se „ustaše pridržavaju nauka Katoličke crkve“. Kritizirajući to što se ni danas ne kažnjavaju uvijek oni koji šire rasnu, vjersku i nacionalnu mržnju i ističu nacističke i fašističke simbole, pozvao je hrvatsku javnost da osudi te negativne pojave.

Matrica svih zločina

Milorad Pupovac, predsjednik SNV-a, osvrnuo se i na demonstrante što su koji kilometar dalje sudionike komemoracije dočekivali uvredama, omalovažavajući žrtve i veličajući ideologiju genocida. „Naši sudovi još ne izriču kazne za takva djela. Zato je naša zadaća ne samo da se sjećamo ovdje ubijenih, nego i da se borimo protiv onih koji i dalje veličaju ustaštvo i nastoje iskoristiti stradanje hrvatskog naroda izme-

Kod Šaranove jame obilježen je Dan sjećanja na brojne žrtve ustaškog režima u Jadovnu

đu 1991. i 1995., da se zatre spomen o strašnim zločinima od 1941. do 1945. godine. Naša je realnost red deklarativnog antifašizma, pa red toleriranog ustaštva i sentimenta prema njemu, a zločini počinjeni u Jadovnom matrica su svih zločina koji su se u 20. stoljeću dogodili između Hrvata i Srba“.

Predsjednik Koordinacije židovskih općina **Ognjen Kraus** izrazio je žaljenje što se iz godine u godinu uvijek iznova ukazuje na iste stvari. Kritizirao je i sudjelovanje splitskih vlasti u podizanju spomenika Devetoj bojni HOS-a koja nosi ime „Rafael Boban“, kao i nedavni svečani doček haaškog osuđenika Darija Kordića, pri čemu je značajnu ulogu imala i Katolička crkva. Od državnih vlasti zatražio je da se nastavi započeto uređenje spomen-područja logora Gospić-Jadovno-Pag i da se u Slanu što prije vrati ploča koja govori o žrtvama zvjerski ubijenih u toj paškoj uvali.

Aleksandar Vujin, ministar rada, zapošljavanja, boračkih i socijalnih pitanja u Vladi Srbije, istaknuo je: „Nije opravdanje da čutimo dok u Evropi bujaju fašističke snage. Hrvatska je članica EU-a, Srbija želi da to postane. Srbija poštuje Hrvatsku i kad ne misle isto o istoriji, ali kad je reč o Jadovnu, Jasenovcu i Gradiški nije moguće drugačije misliti“. Dodao je da nitko nije ubijan zbog boga, ideja i naroda, ali jest zbog laži o tome.

Međustanica do gubilišta

Selo Jadovno smjestilo se u dubokoj šumi Velebita, na kilometar i pol dugom proplanku, na 805 metara nadmorske visine, 16 kilometara sjeverozapadno od Gospića. Sa sjevernog ruba sela uzak kolni put uranja u gustu šumu i nakon osam kilometara dolazi do Čačić drage. Na tome je mjestu bio logor. Vidljivih tragova logora danas više nema. Cijelo područje Velebita poznato je po jamama, karakterističnim za kraške zone. Žrtve logora bacane su u ukupno 32 jame, najpoznatija se zove Šaranova jama, oko kilometar i pol udaljena od sela Jadovno. Dno joj je prekriveno kosturima čiji broj do danas nije poznat.

Logor Jadovno formiran je 25. lipnja 1941. godine i djelovao je do 21. kolovoza iste godine. Zapovjednici logora bili su **Stjepan Rubinić**, **Rude Retz** i **Dragutin Pudić**. Od prvih dana ustaše su u jame bacale ubijene Srbe, Židove, Rome, ali i Hrvate – antifašiste. U stvari, Jadovno i nije bio klasičan logor, već međustanica do gubilišta. Zatočenici koji su bili određeni za Pag odvoženi su kamionima do Baških Oštarija ili Karlobaga, gdje su ih preuzimali pripadnici 13. ustaške bojne koji su pod zapovjedništvom

ustaše **Ivana Cevčića Pivca** bili nadležni za logore Slana i Matejna na Pagu.

Kako navodi **dr. sc. Đuro Zatezalo**, član Savjeta antifašista Hrvatske, inače autor dvotomne studije „Jadov-

no“ (danas najtemeljitiše istraživačko djelo o logoru), pobijene su u njemu 42.123 osobe, dovedene s područja cijele tzv. NDH. Posljednja 2.123 zatočenika Jadovnog ustaše nisu uspjele pobiti – u tome ih je spriječila talijan-

ska vojska. Na brzinu su ih transportirali u ustaški logor Jasrebarsko, tamo je 200 ubijeno, a ostali su otpremljeni u tek osnovani logor Jasenovac i postali njegovi prvi zatočenici.

B. M.

Okrugli stol

ANTIFAŠIZAM SE SUSTAVNO PORIČE

♦ Antifašizam i njegove tekovine zadnjih se dvadesetak godina sustavno poriču i demoniziraju, ocijenjeno je na okruglom stolu, koji je pod nazivom „Što to čini antifašizam aktualnim danas“ organizirala Antifašistička liga Hrvatske

Uzagrbačkoj Kući ljudskih prava upriličen je okrugli stol na temu „Što to čini antifašizam aktualnim danas“. Skup u ime Antifašističke lige Republike Hrvatske organizirala je Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću, s ciljem propitivanja povijesnih ishodišta i koncepta antifašizma, te sagledavanja različitih perspektiva njegovog značaja i pozicije u društvima današnjice. Posebna je pozornost posvećena tretmanu antifašističkog nasljeđa u sferama kulture i obrazovanja, a prezentirani su i primjeri različitih obrazovnih i kulturnih projekata koji se bave fenomenom antifašizma.

„Treba napraviti iskorak, te razvijati kulturu sjećanja, a mladi imaju pravo učiti povijest utemeljenu na činjenicama“, poručila je **Vesna Teršelić** iz Documente. Važno je, kaže, da mladi znaju prepoznati isključivost prošlosti i fašizma kako bi se znali suprotstaviti ksenofobiji danas. Upozorila je da u Hrvatskoj ima puno neobilježenih mjesta koja zaslužuju sjećanje, barem kroz postavljanje info-ploče. „Primjerice, u Dotršćini u Zagrebu imamo park, ali ispred njega nema spomen ploče koja bi naznačila koliko je ljudi tamo ubijeno i kako je to izgledalo u vrijeme NDH i ustaškog terora“, rekla je Teršelić.

Juraj Hrženjak, član Savjeta antifašista RH i autor dviju knjiga na temu srušenih antifašističkih spomenika u Hrvatskoj, uvjeren je kako su i danas ugrožene tekovine antifašizma. Romi su danas, kao i 1941. godine marginalizirani, Srbi su drugorazredan narod, a hrvatska službena politika ne reagira dovoljno i ne postavlja granice nakon kojih se više ne može tolerirati ugrožavanje nečije slobode, kazao je Hrženjak.

Predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Opatije, **Oleg Mandić**, upoznao je skup o završenim 5. danima antifašizma u Opatiji čiji je glavni pokretač i sudionik svih dosadašnjih manifestacija. Istaknuo je da ovogodišnje 5. izdanje Dana antifašizma u Opatiji, kojeg pored opatijskih antifašista suorganizatori su bili i gimnazija Eugen

Kumičić, uz potporu Grada Opatije i Primorsko-goranske županije, održano je pod zajedničkim tematskim nazivom „Genocid“. Skup je pozdravio **Ivo Dujmić**, gradonačelnik Opatije kao službeni izaslanik predsjednika **Ive Josipovića**, pokrovitelja ove manifestacije. Kako je istaknuo Mandić, na Danima antifašizma u raspravi su sudjelovali i ministar branitelja **Predrag Matić**, **Žarko Puhovski**, **Renato Martić** i **Vjeran Pavlaković** (moderator skupa bio je **Neven Šantić**).

Milan Živković iz Ministarstva kulture poručio je kako je krajnje vrijeme da se prestane „ritualno zgražavati nad usponom radikalne desnice, već se treba zapitati koji su njegovi uzroci“. Odgovor nam ne mogu ponuditi ekonimski, politički medijski strukturirane elite, već samo oni koji su poput vas cjelokupno politički i intelektualno djelovanje posvetili borbi protiv fašizma i svih oblika dominacije, poručio je Živković.

Dražen Lalić s Fakulteta političkih znanosti smatra da treba odvojiti antifašizam u prošlosti od suvremenog antifašizma. „Jedno je komemorirati zbivanja iz Drugog svjetskog rata, a drugo promicati vrijednosti antifašizma danas“, kaže Lalić i dodaje kako se starim alatima ne mogu rješavati problemi koji su određeni suvremenim kontekstom. Hrvatska je, zamjera Lalić, mlako sudjelovala u obilježavanju savezničkog iskrcavanja u Normandiji, dok je u većini europskih zemalja bio direktan prijenos te proslave održane 6. lipnja. Lani su obilježene i 70. godišnjice bitaka na Neretvi i Sutjesci, no nitko od vodećih hrvatskih političara nije bio na tim proslavama, podsjeća Lalić.

Antifašizam danas čini aktualnim okruženje u kojem se javno poriču neke od temeljnih etičkih vrijednosti pristojnog demokratskog društva, poručio je u pismu sudionicima **Zoran**

Pusić iz Građanskog odbora za ljudska prava.

U raspravi su sudjelovali: **Milena Ostojić** (Mladi antifašisti Zagreba), **Miljenko Hajdarović** (Udruga za edukaciju i primicanje ljudskih prava), **Helena Strugar** (Gimnazija Lucijana Vranjanina), **Lana Jurman** (Centar za mirovne studije), **Branko Lustig**, filmski producent, **Nataša Popović** (Festival tolerancije), **Aneta Lalić** (Srpsko narodno vijeće) i **Vidović Petra** (Goethe Institut).

B. M.

„UGOVOR S ĐAVLOM“

Na skupu su citirane i rečenice iz knjige „Ugovor s đavlom“, neobično interesantne pravne studije **prof. Vlade Bayera** o sudskim procesima protiv vještica, koji podsjećaju da su problemi vezani za fašizam dublji i trajniji od fašizma samog, da su postojali prije fašizma i da se ne treba čuditi da postoje i poslije njega.

„Prestankom progona vještica čovjek se nije oslobodio onoga što je činilo suštinu te pojave: slijepe, nekritične vjere u određene dogme koje opredjeljuju određeni nazor na svijet, istovremeno popraćene s krajnjom mržnjom i bešćutnosti prema svima onima koji ne dijele isto mišljenje. Ako se danas neki ljudi ironično smiješe kad netko spomene progon vještica, to je samo znak da ti ljudi ne shvaćaju krajnju tragičnost te pojave i da nisu svjesni da njihovo vlastito vrijeme trpi od pojava koje su identične s tom pojavom“.

♦ Tradicionalnim susretom boraca, antifašista i građana na Rušnjaku kraj Baderne obilježena je 71. godišnjica odlaska prve organizirane skupine od 69 partizana iz ovog dijela Istre, predvođenih narodnim herojem Joakimom Rakovcem, prema Lici i Gorskom kotaru u narodno-oslobodilačku borbu protiv fašizma

Na skupu su govorili predsjednik Republike Hrvatske **dr. Ivo Josipović**, istarski župan **Valter Flego**, gradonačelnik Poreča **Edi Štifanić**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Poreštine **Božo Štifanić** i predsjednik Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata Poreča **Miro Sošić**.

Među prisutnima, uz brojne građane i antifašiste, bili su i preživjeli borci koji su prije 71 godinu sudjelovali u tom povijesnom događaju - **Jolanda Ugrin** i **Rudi Pastorčić**, zatim potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske i predsjednik Saveza antifašista Istarske županije **Tomislav Ravnić**, saborski zastupnik **Giovanni Sponza** i predsjednik Društva Josip Broz Tito u Poreču, admiral **Martin Matošević**.

Otvarajući skup predsjednik Saveza antifašističkih boraca Poreštine **Božo Štifanić** je podsjetio da je upravo na današnji dan s Rušnjaka krenula prva veća skupina dragovoljaca, njih 69 iz ovog dijela Istre u Narodnooslobodilački rat u Liku i Gorski kotar, u borbu za oslobađanje Istre od fašizma i pripajanje matici zemlji.

Na skupu je istaknuto da je ovo bio povijesni događaj koji je odredio u kojem će smjeru ići Istra. Bila je to grupa mladića od 16 do 25 godina, članova SKOJ-a i USAOH-a iz mjesta Rakovci, Jurcani, Štifanići, Seline, Krunčići, Medaki, Rovinjsko selo, Rapavela, Katuna, Baderna, Majkusi, Šušnjići i Smolici. I prije je bilo pojedinačnih odlazaka u partizane, a ovog puta je grupa Istrijana s ovog područja Poreštine ponijela sa sobom i oružje koje je posjedovala. S Rušnjaka su krenuli u smjeru Smolici, selo narodnog heroja **Jože Šurana**, te su nastavili u Zamski Dol, na Čičariju, pored Kastva i uputili se u Brinje na području Like, gdje su se priključili Narodnooslobodilačkoj borbi. Iz Poreštine je s legendarnog Rušnjaka, toga dana otišla

Obljetnica odlaska Istrijana u NOB

za Liku u redove XIII. Primorsko-goranske divizije prva veća grupa Porečana. Naime, tada je Istra bila pod talijanskom vlašću, nezadovoljstvo naroda je bilo veliko, pa se narod organizirao u brojne NOO-e koji su tajno djelovali i organizirali akcije, poput ove na Rušnjaku. Rakovac je sudjelovao u oslobađanju Pazina, a 14. rujna s manjom skupinom boraca ulazi u Poreč i u njemu uspijeva uspostaviti narodnu vlast, izvojevanu u NOB-i. Kao predsjedatelj Pokrajinskog narodnooslobodilačkog odbora za Istru sudjelovao je u donošenju povijesnih Pazinskih odluka kojima se Istra odcjepila od Italije i sjedinila s maticom Hrvatskom.

Nakon njemačkog zauzimanja Istre neumorno radi na terenu, obilazi istarska sela i potiče ljude na ustanak i organizira antifašiste, sve s ciljem oslobađanja Istre. Kao vijećnik sudjelovao je na višestranačkom Trećem zasjedanju ZAVNOH-a u svibnju 1944. godine.

Za vrijeme sastanka NOO u selu Koleniči iznad Limske Drage upali su Nijemci i Joakim Rakovac je, nakon teškog ranjavanja 18. siječnja 1945. preminuo. Proglašen je 1952. narodnim herojem.

U prigodnom govoru na Rušnjaku predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović je poručio da su tolerancija i međusobno razumijevanje bit uspjeha Hrvatske. Gledajući prisutne na Rušnjaku rekao je da vidi lijepo lice Hrvatske, uspješnu i plemenitu Hrvatsku koja je

znala obraniti domovinu u Drugom svjetskom ratu i u vrijeme Domovinskog rata te da su vrijednosti za koje su se ljudi ovog kraja i cijele Hrvatske borili: sloboda, demokracija, međusobno razumijevanje, suživot i ljubav prema svim ljudima.

- Prošla je 71 godina otkad su ljudi iz ovog kraja otišli u partizane pod vodstvom legendarnog heroja Joakima Rakovca, pobijedili i obranili svoju domovinu, a Pazinske odluke koje su zatim donesene temelj su i današnjeg života u Istri. Istra je imala nesreću da je bila žrtva fašističkog terora u Drugom svjetskom ratu, ali je zato bila i kolijevka antifašizma.

Tisuće istarskih Hrvata morale su napustiti Istru zbog fašističkog progona i zato je početak rata za većinu bio poziv na ustanak koji je punom snagom buknuo 1943. godine. Upravo je antifašizam ujedinio Hrvate, Talijane, Slovence, Srbe, Bošnjake, Muslimane i sve koji su ovu domovinu voljeli i obranili je. Istrijani su pokazali da je slobodarski, istrijanski i hrvatski duh Istre ostao nepokoren, da ne žele biti roblje i da teže priključenju matici Hrvatskoj.

Zato smo borcima Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata vječno zahvalni za postignutu slobodu i demokraciju, rekao je Josipović.

-Danas Hrvatska vodi drugačiju bitku - onu za gospodarski prosperitet, bez kojeg je teško imati dobru demo-

Tradicionalni susret građana, antifašista i gostiju na Rušnjaku

kraciju, dobre odnose i kvalitetan život. Upravo zato posebno cijenimo one koji svojim radom i doprinosom čine sve da Hrvatska izađe iz krize. "Uvjeran sam da ćemo izaći iz krize, nije lako i neće biti lako, ali u vremenima kada je bilo i teže nego danas, naši ljudi su znali naći put do pobjede", rekao je predsjednik Josipović dodavši da u Istri vidi velik napredak i da je u mnogim aspektima Istra korak ispred ostatka Hrvatske.

"Neka Istra bude uzor u uspjehu koji se ostvaruje, ali jedinstvo države i svih građana na planu razvoja zemlje i

na planu izlaska iz krize danas je nešto bez čega ne možemo i ne smijemo" - poručio je hrvatski predsjednik Josipović, istaknuvši kako je upravo iz tog razloga velika odgovornost svih političkih stranaka i njihovih lidera da prepoznaju što je danas najveći problem Hrvatske i da se "uhvate za isti štap" kako bi se "ova kriza konačno dotukla".

Istarki župan **Valter Flego** naglasio je da su narodni heroji Poreštine, među kojima su Joakim Rakovac i Jozo Šuran, naš ponos, a njegovanje antifašističkih vrijednosti naša trajna obveza. Naši

preci su pokazali da ni pod koju cijenu ne prihvaćaju neljudske fašističke ideje mržnje i rasizma te pružili otpor onima koji su na tim temeljima željeli iscrpati novu kartu svijeta. Ideja antifašizma i jednakih prava na život svakog pojedinca bila im je iznad bilo kojeg drugog interesa. Antifašistička borba velikana s Rušnjaka traži od svih nas da ne iznevjerimo ideale za koje je samo u Drugom svjetskom ratu na području Istre svoje živote dalo 17 tisuća ljudi - poručio je Flego.

S.T.

Reagirane

Odgovor na ekstremni klerikalistički i nacionalistički istup biskupa Košića

♦ Savez antifašističkih boraca i antifašista reagirao je na intervju sisačkog biskupa Vlade Košića portalu „Tjedno“ koji je 29. srpnja 2014. izašao pod naslovom „Antifašizam je maska zločinačkom komunizmu“. U odgovoru 6. kolovoza 2014. SABA RH kaže:

Sisački biskup dr. Vlado Košić, poznat po svojim ekstremno klerikalističko-nacionalističkim stavovima, u razgovoru za portal «Tjedno» 29. srpnja o. g. dao je maksimalni odušak svojoj mržnji prema antifašizmu, nazvavši ga maskom za zločinački komunizam. Na taj način je namjerno izjednačio antifašizam i komunizam. Cilj je g. Košiću, kao i drugim desnim ekstremistima, diskreditirati Narodnooslobodilačku borbu naroda Hrvatske i prikazati je kao isključivo komunističku.

Istina je da u Hrvatskoj nije jedini biskup Košić koji svim sredstvima nastoji obezvrijediti antifašizam. Očito da namjerno ne povlači razliku između komunizma i antifašizma. Kada bi to učinio, mnoge izmišljotine, koje je iznio, ni samom mu ne bi bile uvjerljive.

Biskup se toliko oduševio vjerskim fanatizmom osuđenog ratnog zločinca Darija Kordića, da je nasuprot svih utvrđenih činjenica o njegovoj krivici, optužio sve i svakoga zbog njegove kazne. Dakle, nije Kordić kriv za zločin nad Muslimanima u Ahmićima, jer je on uvjereni vjernik, već Britanci koji su taj zločin prijavili. Toliko o objektivnosti gospodina biskupa.

Košićeve tvrdnje o postojanju logora Jasenovca i nakon II. svjetskog rata, te da su tamo komunisti ubijali nevine Hrvate, spada u tako ogromnu laž, da se pitamo gdje taj čovjek živi. Ako g. Košić želi saznati pravu istinu o logoru Jase-

novac, zašto ne ode u upravu Spomen područja Jasenovac i izvrši uvid u knjigu s popisom preko 83.000 imena ubijenih u tom logoru od strane ustaša. Neće naći ni jedan jedini dokaz da je poslije II. svjetskog rata tamo bio logor, jer ga i nije bilo.

I o generaciji antifašista, koji poštuju maršala Tita, iznosi ordinarne neistine. Njegova tvrdnja da antifašisti Tita prikazuju anđelom, a borce NOV svecima, nije vrijedna komentara. Da se iole potrudio, gospodin Košić bi pročitao i čuo od nas antifašista da smo kritički pisali i govorili i o NOB-u i o Titu. Govorili smo i govorimo da je i Tito imao grešaka, ali je ono pozitivno daleko nadmašilo greške. Isto tako, i NOV je imala i nekih loših postupaka, osobito na početku ustanka, kao i na kraju rata. To nismo krili.

Među osobitim bezobraztinama g. Košića jeste njegova izjava da je sadašnja vlast Hrvatske nenarodna, jer više nije pokrovitelj nad nacionalističkom komemoracijom kod Bleiburga. Povijesna je istina da su tamo zarobljene vojne snage tzv. NDH i civili koji su s tom vojskom bježali ispred Jugoslavenske armije. Na samom polju nije bilo ubijanja. Nakon zarobljavanja, a po prijelazu u Jugoslaviju, nažalost ubijeni su, uz očite zločince i mnogi nevini. Kako je najviše ubijeno kod Maribora, bilo bi logično da se na tom mjestu iskaže žalost za ubijenima, a ne na mjestu zarobljavanja, koje se re-

dovno pretvara u čisti nacistički skup.

Kada g. Košić osuđuje sadašnju vlast u Hrvatskoj, kako se ne sjeti da odbije onih preko milijardu kuna, koje dobiva godišnje od te, kako kaže, nenarodne vlade. Ti novci bi i te kako dobro došli za financiranje poplavljenih ili deficita u bolnicama. Naravno da odricanje od bogatstva gospodinu biskupu ne pada napamet iako je Katolička crkva najbogatija i u pogledu novca i u pogledu imovine u cijeloj Hrvatskoj.

Biskup Košić je nastojao sebe prikazati kao čovjeka koji se veoma tolerantno odnosi prema predstavnicima drugih religija. Kako to da neki svećenici njegove biskupije pozivaju djecu hrvatske narodnosti da bojkotiraju srpsku djecu i kako to da se ne založi za ravnopravnost pisama ćirilice i latinice u mjestima gdje žive i Srbi. Njegova izjava da bi zabranio političko djelovanje svima čiji su roditelji bili u službi sigurnosti ili u SKJ, najbolje govori o njegovom karakteru i političkim stavovima. Biskup bi prognozirao sve i svakoga koji ne misle kao on, a to jasno govori koja je njegova prava politička orijentacija.

Kada g. Košić govori o domoljublju, neka se sjeti stava g. Bozanića o Dajli, koja je, iako otplaćena još u SFRJ, ponovo darovana Talijanima.

Ako je sve izrečeno i od jednog biskupa, koji k tome obnaša značajne dužnosti u Biskupskoj konferenciji, doista je previše!

Ne prihvaćamo kriminalizaciju NOB-a

♦Ne mogu se pomiriti ljudi koji su prihvatili civilizacijsku tekovinu slobode na kojoj je nastala Europska unija s izdajicama koje su prodale dio svoje domovine i koje su ljude dijelile po nacionalnom, rasnom ili političkom ključu. Tu pomirbe nema, rekao je riječki gradonačelnik Vojko Obersnel

Na legendarnom Tuhobiću tradicionalno je 22. lipnja obilježen Dan antifašističke borbe gdje se okupilo 500-tinjak građana Rijeke, Bakra, Viškova, Kraljevice, Grobinščine i Gorskog kotara. Predsjednik Saveza udruga antifašističkih boraca Primorsko-goranske županije **Dinko Tamarut** i predsjednik Udruge antifašističkih boraca Grada Bakra **Marijan Polić** podsjetili su na ulogu i povijest Tuhobića u pobjedi nad fašizmom, ali obojica su izrazila i nezadovoljstvo današnjim tretmanom antifašizma.

– Nažalost, nije moguće i ovom prigodom izbjeći mnogo puta izgovorenu istinu da su borcima NOB-a zakinjuta mnoga stečena prava. Mislimo da bi bilo pošteno, i za Hrvatsku afirmativnije, da se iznemogloj generaciji, koja je časno ratovala u Drugom svjetskom ratu, mnogo žrtvovala, stvorila i gradila Hrvatsku, osiguraju uvjeti života jednaki onima koji su obranili Hrvatsku od nametnutog rata i agresije, poručio je **Marijan Polić**, dok je **Tamarut** kazao da se nakon 73 godine fašizam ponovo budi.

– Osnovni zadatak nam je da se fašizam ne ponovi.

Riječki gradonačelnik Vojko Obersnel istaknuo je da je 22. lipanj za Hrvatsku izuzetno bitan dan, no da je, nažalost, unatoč činjenici da se upravo zahvaljujući NOB-u Hrvatska u Drugom svjetskom ratu svrstala na stranu pobjedničke antifašističke koalicije u kojoj je sudjelovala od samog početka, 90-ih godina prošlog stoljeća započela sotonizacija Narodno-oslobodilačke borbe.

– Ta sotonizacija nije završila ni danas i ne možemo se pohvaliti činjenicom da smo u ovih dvadesetak godina uspjeli ispraviti tu nepravdu, ne možemo se pohvaliti da smo uspjeli vratiti u školske knjige istinu o narodnooslobodilačkoj borbi, o činjenici da je Hrvatska nastala upravo na temelju antifašističke borbe, na odredbama ZAVNOH-a i AVNOJ-a, i dok u tome ne uspijemo, ne možemo biti zadovoljni. I dalje će nam se događati da nacionalni heroji postaju oni koji pozdravljaju ustaškim pozdravom i oni koji su od strane legalnog suda osuđeni kao ratni zločinci, a ne oni koji su svoje živote dali u NOB-u i u Domovinskom ratu. Kao što smo se svi zajedno zalagali protiv kriminalizacije Domovinskog rata,

moramo vrlo jasno i otvoreno reći da ne prihvaćamo kriminalizaciju NOB-a. Ali, to moramo reći svi.

– Nedavno je uz najviše europske dužnosnike proslavljen Dan iskrcavanja saveznika u Normandiji. O tome nismo imali priliku ništa čuti ni vidjeti na javnoj televiziji koju plaćamo mi, porezni obveznici. Prije nekoliko dana je završila proslava 71. godišnjice bitke na Sutjesci, ni o tome nismo ništa čuli na javnoj televiziji. Zato na toj istoj televiziji možemo gledati turske serije koje nas zaglupljuju i možemo gledati nekakve serije o zločinima komunizma koje su pune neistina i falsifikata. Neki uporno ponavljaju tezu da treba pomiriti ustaše i partizane i da je došlo vrijeme velike pomirbe. Nema pomirbe!

Ne mogu se pomiriti ljudi koji su prihvatili civilizacijsku tekovinu slobode na kojoj je nastala Europska unija s izdajicama koje su prodale dio svoje domovine

Tu pomirbe nema!, poručio je Obersnel, dok je bakarski gradonačelnik **Tomislav Klarić** govorio i o ulozi današnjih političara u očuvanju antifašističkih vrijednosti.

– Sada, 73 godine nakon Drugog svjetskog rata, sada slušamo o stotinama tisuća nezaposlenih, slušamo o krizi, o nečemu što se ne bi smjelo događati ovoj našoj domovini. Tako će biti sve dok ne shvatimo svi mi koji smo u politici, da iz svojih glava moramo izbaciti jednu riječ – »Ja«. Mi u politici moramo služiti svom narodu onako kako su mu služili začet-

nici antifašističke borbe, kao i oni koji su stradali u Vukovaru, poručio je Klarić, dok je predsjednik Skupštine Primorsko-goranske županije **Erik Fabijanić** ustvrdio da danas, sedam desetljeća nakon Drugog svjetskog rata, imamo ostatke nacističke i fašističke ideologije.

– Ta ideologija, nažalost, jača, jer se hrani krizom. Ali mi u Primorsko-goranskoj županiji možemo biti ponosni na našu antifašističku tradiciju, možemo.

U Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja u organizaciji Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije održana je 23. lipnja svečana akademija u povodu Dana antifašističke borbe i Dana državnosti.

Nakon što je minutom šutnje odana počast palim braniteljima i svima koji su pali u Drugom svjetskom ratu, čuvajući tekovine antifašizma, uzvanicima su se obratili gradonačelnik Grada Rijeke **Vojko Obersnel** i župan Primorsko-goranske županije **Zlatko Komadina**.

Primorsko-goranski župan Zlatko Komadina s govornice je pozvao pripadnike svih političkih stranaka koje djeluju u Rijeci, Županiji i Republici Hrvatskoj da u svom radu uvažavaju vrijednosti antifašizma, jer je to civilizacijska tekovina moderne i demokratske Europe. Oko tih vrijednosti ne bi trebalo biti razmimoilaženja i međusobnih svađa. To bi trebala biti točka okupljanja i pozitivne integracije našega društva, Hrvatske kao najmlađe članice EU, upozorio je Komadina.

D. T.

Tradicionalni skup antifašista na legendarnom Tuhobiću

♦Koncem srpnja 1941. godine otpočeo je ustanak protiv nacifašizma, okupatora i njihovih domaćih pomagača, a to su u Hrvatskoj bile ustaše. To je bio zajednički ustanak Hrvata i Srba u Hrvatskoj, u kojem ni nacionalnost ni vjera nisu igrale nikakvu ulogu – poručeno je na komemorativnom skupu

U organizaciji SABA RH, Srpskog narodnog vijeća i Općine Gračac, oko 1.200 antifašističkih boraca i poklonika antifašizma iz čitave Hrvatske (ali i Srbije i Bosne i Hercegovine), prigodno je komemoracijom i polaganjem vijenaca ispred obnovljenog spomenika (djelo kipara **Vanje Radauša**) obilježilo početak oružanog ustanka u tom dijelu Hrvatske, 27. srpnja 1941. godine, koji se do 1991. godine proslavljao kao Dan narodnog ustanka u Hrvatskoj. U sjeni skupa, pod policijskim osiguranjem, na obližnjem igralištu, održan je prosvjed 50-ak pripadnika minorne Autohtone hrvatske stranke prava. Sudionici proslave na njih se nisu obazirali, nikakvih incidenata nije bilo.

Prije službenoga dijela svečanosti, položeni su vijenci na grobove 97 dalmatinskih partizana poginulih u oslobađanju mjesta Srb 1945. godine. Ondje je **Dražen Lalić**, politolog, kazao kako se Srbi i Hrvati trebaju „zajedno boriti protiv zla iz prošlosti i zla iz sadašnjosti, koja su povezana. Humanizam i dobro nemaju etničku pripadnost“, kazao je i dodao: „Mi, rođeni poslije rata, dolazimo ovamo da ne zaboravimo, jer ako zaboravimo, izgubit ćemo čast i sposobnost da se borimo protiv zla“.

Apel za moderni antifašizam

Ustanak u Srbu bio je „vapaj za život i opstanak naroda, a izrodio je ideju tolerantne, multietničke i demokratske Hrvatske“, rekao je splitski povjesničar **Dragan Markovina**, član Predsjedništva SABA RH. Mještanima Srba poručio je da „nisu sami“, jer je „Hrvatska država i Hrvata i Srba“. „Apeliram za moderni antifašizam,

BIO JE TO ZAJEDNIČKI USTANAK HRVATA I SRBA

jer je nužan. Bratstvo Hrvata i Srba te moderna antifašistička, lijeva Europa jedina je racionalna perspektiva“, uvjeren je Markovina.

Proslavu pokraj spomenika „Ustanak“ u Srbu, **Stjepan Mesić**, bivši hrvatski predsjednik i počasni predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske je nazvao „danom sjećanja na početke ustanka protiv okupacije 1941. i zajedničkog ustanka Hrvata i Srba u Hrvatskoj“. Na poziv Komunističke partije koju je vodio Josip Broz Tito, pravi je ustanak, rekao je Mesić, počeo baš ovdje i zajednički su ga povelili Hrvati i Srbi, ili Srbi i Hrvati, posve je svejedno, kazao je i ustvrdio da ustanak protiv okupacije otpočeo u Srbu, nimalo ne umanjuje značenje ranijeg osnivanja Prvoga partizanskog odreda u šumi Brezovica kod Siska. Za tzv. NDH, „koju i danas slave oni koji demonstiraju protiv obilježavanja Dana ustanka“, Mesić je kazao da nije formirana voljom hrvatskog naroda, nego voljom okupatora, te ni putem izbora ni putem referenduma, a program joj je bio zločinački.

„Tom je režimu zločin bio program, politika i svakodnevna praksa od samoga početka, a uporno nam pokušavaju nametnuti lažnu tezu da su ustaše navodno pribjegli teroru braneći hrvatsku državu od četnika, ili srbo-četnika i komunista – kako vole reći“, rekao je Mesić, te podsjetio da je prije tog ustanka u Srbu, NDH uveo prijeko sudove, zabranu ćirilice i zaštite arijevske krvi i časti hrvatskog naroda, te je počelo osnivanje koncentracijskih logora za Srbe, Židove, Rome, komuniste i antifašiste. „I time je počelo obespravljanje i ubijanje sukladno riječima Mile Budaka: ‘Jedan ćemo dio Srba pobiti, drugi raseliti, a ostale prevesti na katoličku vjeru i tako pretopiti u Hrvate’ rekao je Mesić i naglasio da tako piše u ustaškom glasilu „Hrvatski narod“ od 24. srpnja 1941. godine.

Mesić je izrazio zabrinutost jer smatra da „plima neofašističkog radikalizma preplavljuje hrvatsko društvo“, te poručio da tolerancija prema fašizmu nije demokratičnost i da se „izljevi fašistoidne mržnje“ ne mogu

opravdati floskulom da svatko ima pravo na svoje mišljenje. Također, smatara da bi vlast morala Vatikanu prosvjedovati, jer je crkveni velikodostojnici nazivaju „protunarodnom i zločinačkom“. Ako je vlast „zločinačka, zašto crkva od nje uzima novce?“, upitao je Mesić.

Za Europu socijalne pravednosti

Milorad Pupovac, predsjednik SNV-a i saborski zastupnik, pozvao je, između ostalog, na minutu šutnje za sve nedužne žrtve, i Srbe i Hrvate, koje su stradale, kako u Suvaji, tako i u Borrićevcu, ali i kasnije, kako u Škarbnji, tako i za one stradale u Varivodama. U svom je govoru ustvrdio da je prije 73 godine u Srbu počeo narodnooslobodilački pokret Hrvata i Srba, ali da su tome prethodili pokolji u Gudovcu, Grubišnom Polju, Kerestincu, Veljunu, Banskom Grabovcu, Jadovnom i drugdje. Bilo je ubijeno mnogo nevinih ljudi, a zahvaljujući ustanku otpočetom 27. srpnja, oslobođen je dio okupiranog teritorija, rekao je.

„Nisu ovdje u Srbu i u Drvaru branili Dražu, nego Jožu, ali ne valja to govoriti onima koji prosvjeduju protiv ovog skupa. Narod se tada digao da bi obranio goli život, ali i vođen idejom antifašizma, i nije se dao da ga netko uvede u ideju četništva ili fašizma, već su ustali da bi gradili ideju bratstva i ravnopravnosti među narodima“, rekao je Pupovac. Izrazio je nezadovoljstvo što je danas tog bratstva sve manje kao i jedinstva, „a previše je nacionalizma“. Mi se zalažemo za Europu ravnopravnih naroda, protiv homofobija, nacionalizma, ksenofobije i svake vrste ekstremizma, istaknuo je Pupovac. Zalažemo se, dodao je, i za Europu socijalne pravednosti, a ne Europu prepuštenu tržištu i kapitalu, na štetu onih koji žive od rada.

„Mi slobodu razumijemo kao ravnopravnost, jedinstvo kao jednakost, bez obzira na različitost, a bratstvo kao pravednost, i to je sadržaj našeg antifašizma za koji se danas borimo“, zaključio je Pupovac.

B. M.

Počast borcima NOR-a i braniteljima

♦ Obilježavanje Dana antifašističke borbe u Splitu održano je u organizaciji Grada Splita i gradske Udruge antifašističkih boraca i antifašista, a prisustvovali su joj i predstavnici braniteljskih udruga

Predsjednik Udruge antifašista i antifašističkih boraca **Josip Milat** izjavio je kako su antifašisti uvijek i s jednakim pijetetom odavali počast i borcima NOB-a, ali i braniteljima koji su poginuli u Domovinskom ratu.

“Ta mladost koja je odlazila u Domovinski rat bila je vođena istim idealima kao i ona mladost koja je išla 1941. godine u NOB. Smatramo kako je krajnje vrijeme da se prestanemo dijeliti. Naša budućnost se ne može graditi na povijesnim podjelama. Moramo prestati s tendencioznim prekopavanjima jama. Moramo prestati brojiti krvna zrnca i moramo prestati voditi računa o strankama i partijama kada je u pitanju sloboda”, ustvrdio je Milat.

“Za mene osobno je ovo veliki dan. Ne samo kao dan kojim obilježavamo antifašizam kao najveću tekovinu ljudske civilizacije, već kao jedan dan koji je, po meni, prekretnica i označava definitivno zbližavanje i zajedništvo nas svih građana Hrvatske. Tu smo bili svi zajedno, po dogovoru, položili vijence. Svi su nešto rekli. I branitelji i antifašisti. Svi dalje moramo zajedno gledati u budućnost i izgraditi naše društvo, te zaboraviti podjele, nesporazume, mržnje iz povijesti i prošlosti”, rekao je i splitski gradonačelnik **Ivo Baldasar**.

Svečano obilježavanje Dana antifašističke borbe u Splitu započelo je ujutro polaganjem vijenaca na splitskom gradskom groblju Lovrincu na Kosturnici, ispred Središnjeg križa te ispred spomen-ploče poginulim braniteljima u Domovinskom ratu.

Cvijeće je položeno i u Ulici Domovinskog rata ispred Spomenika zatvaranim, prognanim, mučenim i strijeljanim tijekom Drugog svjetskog rata. Na tom skupu govorio je predsjednik zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Splitsko-dalmatinske županije **Krešimir Sršen**.

Okupili smo se, pred ovim velebnim i jedinstvenim Spomenikom, da bi se s pijetetom sjetili i položili cvijeće žrtvama faši-nacističkog terora; zatvoreni-

cima, interniranima i deportiranima, tisućama i tisućama, naprednih ljudi, komunista, skojevaca i antifašista grada Splita, uže i šire okolice, koji su bili podvrgnuti najsvirepijem mučenju, zlostavljanju i ubijanju.

Kroz zatvore Splita - u periodu 1941.-1944. godine, je prošlo oko 15.000 ljudi, od čega oko 800 žena. Većina je bila iz Splita i Solinskog bazena, a bilo ih je i iz čitave srednje Dalmacije i s otoka, pa i iz Bosne i Hercegovine. Računa se da je iz samog Splita bilo 8-10.000 zatvorenika.

Do kapitulacije Italije je prosječno dnevno u zatvorima Splita bilo oko

zgradi bile pretrpane, prosječno 20-30 zatvorenika. Mučenju su podlegli deseci i deseci zatvorenika, među njima i prof. **Čiro Gamulin** i **Jerko Ivančić**. Iz ovih zatvora odvođene su grupe zatvorenika, na strijeljanje u Trogir, njih 12 je odvedeno 14. listopada 1941. i u Šibeniku njih 25 zajedno sa narodnim herojem Radom Končarom, 22. svibnja 1942.

Osim zatvora u Splitu, oko Splita bilo ih je još: u Solinu, Kaštelima, Žrnovnici, Klis-Grlo. Split nije imao određena mjesta - gubilišta. Strijeljanja, vješanja i ubijanja vršena su u mnogim zatvorima i na više javnih mjesta, te u konc-logorima, u koje su mnogi zatvorenici deportirani, naglasio je Sršen.

Grad Split je doživio još, da je čitava skupina njegovih stanovnika - Židova fizički istrijebljena. U logore je odvedena i pogubljena 121 osoba, i to 22 djece, 52 muškarca i 47 žena. Nijemci su odvozili muškarce, a ustaše, 11.3.1944. žene i djecu, preko Imotskog, kamionima u Jasenovac, odakle se nitko nije vratio živ. Od 284 člana Židovske zajednice oko 53% izgubilo je život, od toga više od polovine u NOB, a ostalo u logorima.

Brojni su Splitskani bili u logorima Italije, Njemačke, Poljske i Norveške. U logorima smrti bili su 101 Splitskanin. Rijetki su preživjeli. Iz Splita i okolnih mjesta i otoka u logorima Jasenovcu i Staroj Gradiški je stradala 141 osoba, od toga dvije trećina žena i djece, ponajviše židovske narodnosti.

U gradu pod Marjanom na tisuće i tisuće ljudi radilo je četiri godine, da dočekamo slobodu. Mnogo je i bezimernih, koji su epu naše slobodarske borbe svojim djelima pomogli da se gradi ljepše sutra. Sjećanja na njih, iako blijede i postepeno se smanjuju ili gube, četverogodišnja borba, žrtve i stradanja Splitskana ostat će u povijesti Splita zabilježena i nikad zaboravljena zlatnim slovima.

Svima, čija su tijela i čini, ugrađene u temelje pobjede i slobode ovog grada, naroda Hrvatske, pozivam da odamo počast, rekao je na kraju **Krešimir Sršen**.

K.T.

Gradonačelnik Ivo Baldasar govori na svečanosti u povodu Dana antifašističke borbe

1.500 zatvorenika, a smještajni kapaciteti mogli su primiti oko 150 zatvorenika. Od uhapšenih, preko 5.000 je poslano u Italiju, oko 300 je ubijeno ili je umrlo od batina i bolesti.

Glavni zatvori bili su: Sv.Roko (na Rivi ispod Kule), koji je srušen prilikom Savezničkog bombardiranja 1944.g., Policijska, (zgrada bivše općine Split) spalili su je splitski rodoljubi, u rujnu 1943.g. , Komanda Karabinjera (Lovret, Sukošanska ulica), Vojna kasarna - Gripe, Specijalni zatvor Brodogradilište i zgrada Jadranske straže (Meje). Prihvatni logor kod spomenika Grgura Ninskog.

Nijemci i ustaše formirali su još jedan zatvor u Spinutu. Iz ovog zatvora, grupa sa Sonjom Bučan obješena je na početku današnje Bihačke ulice, podsjetio je Sršen.

Dodao je da su ćelije u Policijskoj

Obilježena 71. godišnjica bitke

♦ U ime antifašista iz Hrvatske na Tjentištu govorio zamjenik predsjednika SABA RH Josip Milat

U organizaciji SABNOR-a BiH, u Dolini heroja na Tjentištu je 14. lipnja 2014. godine obilježena 71. godišnjica jedne od najvećih bitaka u NOR-u na ovim prostorima – bitka na Sutjesci. Predstavnici brojnih udruga antifašista iz Bosne i Hercegovine, ali i zemalja regije položili su cvijeće na spomen-kosturnicu uz podsjećanje na tisuće palih boraca u dolini heroja. Bitka na Sutjesci trajala je više od mjesec dana i u njoj je poginulo preko 7.000 boraca Narodnooslobodilačkog pokreta. Peta po redu neprijateljska ofenziva izrodila je nepokolebljivost i odlučnost ovdašnjih naroda da se odupru fašizmu koji je odnio više od 50 milijuna ljudskih života u 2. svjetskom ratu.

U Dolinu heroja na Tjentištu doputovali su i antifašisti iz Hrvatske i delegacija SABA RH, a na skupu je govorio zamjenik predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske Josip Milat.

„Osobita mi je čast da vas mogu pozdraviti u ime SABA RH, svih antifašista Republike Hrvatske i svih štovatelja herojske partizanske borbe protiv nacifašističke vojske i domaćih izdajnika u NOR-u.

Posebno i da vas, kao Dalmatinaci mogu pozdraviti uz sjećanje nekoliko tisuća Dalmatinaca koji su glavninom u sastavu tri slavne proleterske brigade, pobjedi u ratnoj epopeji, čiju obljetnicu danas obilježavamo, sa svojih gotovo 6.000 boraca dali najveći doprinos. Ponosim se i na članove svoje šire obitelji koji su bili u sastavu ovih slavnih brigada.

Smatram svojom obavezom zamoliti vas da prije svega u ime nas antifašista, a posebno još, nažalost malobrojnih preživjelih boraca Sutjeske, izrazimo posebnu zahvalnost tisućama boraca koji su svoje živote dali suprotstavljajući se nacifašističkoj okupaciji zemlje, uz obećanje da njih i njihovu herojsku borbu nikada nećemo zaboraviti. Smijemo li zaboraviti herojsku borbu oko 22.000 partizanskih boraca, koji su k tome brinuli i o oko 3.500 ranjenika, i koji su u okruženju oko 127.000 njemačkih, talijanskih, ustaških, četničkih i bugarskih fašističkih vojnika uspjeli probiti obruč, koji su svom vrhovnom komandantu poručili: izgubili smo dvije trećine ljudstva, ali računajte na nas kao da smo u punom sastavu.

U ime humanizma moramo ih štovati. Ugledajmo se u Zapadne saveznike. S kojim i kolikim pijetatom odaju počast svojim borcima. Francuzi su primjerice od

Josip Milat govori na Tjentištu

svog pokreta otpora, koji ni približno nije bio ravan našemu, napravili mit. Nijemci i Talijani slave dan pobjede nad fašizmom. Antifašistička koalicija dan iskrcavanje u Normandiji kojega oni kao označavanje prekretnice u II. svjetskom ratu nazivaju dan „D“, a mi epopeju na Sutjesci, naš dan „D“, sve više prepuštamo zaboravu. U ime poginulih i preživjelih boraca, ali i zbog civilizacijske vrijednosti antifašizma nemamo pravo na zaborav. Nemamo pravo izdati njihove ideale, to im dugujemo i najmanje što za njih možemo učiniti.

Njihova herojska borba, nakon velikih gubitaka i iscrpljenosti bitkom za ranjenika na Neretvi i pobjeda nad brojčano i tehnički višestruko jačim neprijateljskim snagama, označila je prekretnicu za daljnje ratovanje i priznavanje NOVJ kao sastavnice savezničke antifašističke koalicije. I zapovjednici savezničkih snaga i vojni analitičari, iako nerado zbog vodeće uloge komunističke partije, nakon ovih bitaka odali su priznanje partizanskoj vojsci i prihvatili je kao nositelja antifašističke borbe na teritoriju tadašnje Jugoslavije. Da je to tako svjedoči i činjenica da se bitke na Neretvi i Sutjesci još i danas izučavaju na brojnim vojnim školama i akademijama.

I zato mi, sve današnje i buduće generacije moramo na njih biti ponosni, jer su životom pokazali kako se voli svoja domovina, svoj narod, kako sloboda nema cijene.

Nažalost, svjedoci smo da još uvijek, i danas, i sve više, i ne samo u Hrvatskoj i drugim državama bivše Jugoslavije, nego u cijeloj Europi, ne samo da oživljavaju, nego rastu i sve agresivnije javno istupaju aveti fašističke ideologije. Snage koje žele rehabilitirati fašističke pokrete. Sto znači veličanje ustaškog poglavnika Ante Pavelića, ili

zahtjev za rehabilitaciju četničkog vojvode Draže Mihailovića, kojima se i mise zadušnice služe.

Iako je teško razumjeti, moramo se pomiriti s činjenicom da će određeni kvazi neovisni znanstvenici, uvijek zagovarati neofašizam i različite oblike diskriminacije, atakirati na građanska prava ljudske slobode. U ime demokratskih sloboda i navodnom brigom za nevine žrtve totalitarnih režima žele rehabilitirati ili u najmanju ruku relativizirati ustaške i četničke zločine, izjednačavajući partizane s kvislinškim jedinicama, uporno negiraju vrijednost i antifašistički doprinos partizanske narodnooslobodilačke borbe i za našu današnju slobodu. Uporno žele, a nažalost u dobroj mjeri i uspijevaju, revidirati povijest“, rekao je Milat.

Mi antifašisti se moramo tome odupirati svim svojim bićem. Počnimo mijenjati školske programe, obrazujmo i odgajajmo mlade na objektivnim povijesnim činjenicama onako kako to povijest u danom vremenu i okolnostima znanstveno zahtijeva. Moramo ustrajati u obrani vrijednosti antifašizma, u borbi protiv svih oblika diskriminacije, po bilo kojoj osnovi“ rekao je, uz ostalo, Milat i zapitao:

Nije li nam dosta sijanjanja mržnje i izazivanja sukoba, prikrivanja i falsificiranja povijesti. Kada će, jednom zauvijek, prevladati razum i kada će početi ponašanje temeljeno na ljudskim, humanim, civilizacijskim vrijednostima, kada će prestati tendenciozno prekopavanje jama, prebrojavanje krvnih zrnaca, kada će nas u raznoraznim javnim medijima prestati trovati povijesnim falsifikatima, kada ćemo se okrenuti budućnosti?

G.A.

LOGORAŠI – CVIJET HRVATSKE MLADOSTI

Ispred nedavno obnovljenog spomenika žrtvama ustaškog terora kod nekadašnjeg dvorca Kerestinec (okoliš je također uređen), u povodu 73. obljetnice proboja logoraša antifašista iz ustaškog logora koji se dogodio noću između 13. i 14. srpnja 1941. godine, upriličen je komemorativni skup (14. srpnja o.g.). Vijence i cvijeće položila su izaslanstva SABA RH, Grada Zagreba, Zveze združenj borcev Brežice, gradova Samobora i Svete Nedelje, političkih stranaka i lokalnih tijela vlasti.

Fašizam je pobijeden u Narodno-oslobodilačkom ratu, ali ideali boljega i pravednijeg društva – društva pravde, solidarnosti i bratstva nisu realizirani i zato je na nama da ih uzdignute glave realiziramo, naglasio je zagrebački gradonačelnik **Milan Bandić**. Nazvao je logoraše zatočene u Kerestincu cvijetom hrvatske intelektualne mladosti koji su ispaštali samo zato što su se suprotstavljali ideji fašizma, koji je pobijeden u Drugom svjetskom ratu.

Franjo Habulin, predsjednik SABA RH, istaknuo je kako se komemorativnim skupom uz dužno poštovanje želi odati počast svim poginulima iz toga proboja. Podsjetio je kako je u to vrijeme Drugog svjetskog rata u logoru Kerestinec bilo oko 110 zatočenika od kojih je njih 90-ak bilo smješteno u dvorcu, dok su ostali, odnosno njih 20-ak, a radilo se o Srbima i Židovima, bili smješteni u gospodarskim zgradama. Dodao je da je među zatočenicima bio velik broj naprednih pojedinaca, ljudi iz

♦Polaganjem vijenaca na nedavno obnovljeni spomenik poginulima i svečanom komemoracijom obilježena 73. obljetnica proboja logoraša – antifašista iz ustaškog logora

kulturnog i javnog života, koji su ustali i digli glas protiv režima. „Put do pobjede nad okupatorima i njihovim domaćim slugama bio je težak, pun odricanja, patnji i ogromnih žrtava. Ne možemo zaboraviti one koji su svoje živote ugradili u slobodu“ zaključio je Habulin.

Kerestinec je znan i kao poprište jedne od bitaka Seljačke bune 1573., u kojoj je podban Gašpar Alapić razbio pobunjenike. Kerestinečki seljaci su se 1936. godine pobunili protiv nasilja žandarmerije, pa su osuđeni na teške kazne. U Kerestincu je Šubašićeva haesesovska Banska vlast uspostavila sabirni (koncentracijski) logor za političke protivnike, mahom komuniste. Mnogo ih je ondje internirano potkraj ožujka 1941., kada se vlada Cvetković-Maček spremala na rat. Poslije raspada Jugoslavije HSS je zatočenike zadržao i predao ustašama, koji su odatle uzeli deset zatočenika i strijeljali ih kao idejne začetnike atentata na policajca **Đuru Tiljka**. U Kerestincu su bili zatvoreni i **Božidar Adžija**, **Otokar Keršovani** i **Ognjen Prica**, koji su uhapšeni noću 30/31. ožujka 1941. godine. Deset dana nakon formiranja NDH oni su predani u nadležnost glavnog ravnatelja RAVSIGUR-a i zapovjednika UNS-a **Eugena Kvaternika Dide**. Poslije tri mjeseca

RIJEČ
OSKAROVCA

Branko Lustig, hrvatski producent-oskarovac i glumac židovskog podrijetla, koji je tijekom Drugog svjetskog rata bio interniran u koncentracijske logore Auschwitz i Bergen-Boelsen, na komemorativnom skupu upozorio je da je ono što ga je u Srebrenici prije nekog vrmena impresioniralo, a što je zapazio i prije mjesec-dva u Auschwitzu, ono što ne zapaža u Hrvatskoj i što ga žalosti, a to je činjenica da nema mladih. Uz žaljenje se stoga zapitao: „Gdje su mladi na takvim mjestima?“

Prisjetio se da su mu djeda fašisti ubili u Jasenovcu, a oca mađarski fašisti u Međimurju. „Mi koji imamo već 80 godina dolazimo i sjećamo se toga. Ja mogu ostati i kod kuće i misliti na svoga djeda i na svoga oca, a gdje su mladi koji pojma nemaju što se događalo, kojima kada spomenem imena ljudi koji su tu poginuli, neki uopće ne znaju tko su oni!“, rekao je Lustig. Smatra da se skupovi, kao što je ovaj, organiziraju ne toliko zbog njih starih, jer kako napominje „mi znamo što se događalo, ali mladi ne znaju i njih treba dovesti“. Mišljenja je da je tu trebalo biti studenata i tome se treba posvetiti, jer, zaključuje „ako ne ostavimo to mladosti i ako ne znaju za što smo se mi borili, zašto smo sjedili po logorima, onda je sve bilo uzaludno“.

Branko Lustig prvi je Hrvat koji je kao najbolji producent nagrađen dvjema filmskim nagradama „Oscar“ i to 1993., za film „Schindlerova lista“, te 2001. godine za film „Gladijator“. Dvostruki je dobitnik i nagrade „Zlatni globus“ za navedene filmove.

Franjo Habulin, Milan Bandić i Branko Lustig sa članicama Pjevačkog društva Novi Zagreb, sudionicama svečanosti

ustaške torture strijeljani su 19. srpnja u Maksimirskoj šumi zajedno s **Ivom Kuhnom, Zvonimirom Richtmanom, Ivanom Korskim, Viktorom Rosenzweigom, Alfredom Bergmanom, Sigismundom Drausom i Simom Crnogorcem.**

Ostali zatočenici, spoznavši da su kao taoci osuđeni na likvidaciju, razoružali su 13. srpnja ustaške stražare i iz-

vršili proboj. Probojem iz logora rukovodili su **Divko Budak i Andrija Žaja.** U probijanju kroz neprijateljska uporišta prema Zagrebu (što je bila osnovna pogreška) i prema Pokuplju i Turopolju, jedan dio njih izginuo je u samim borbama, dok je većina uhvaćena i dovedena u Zagreb, a poslije strijeljana na gubilištu Dotrščina. Zbog slabe organizacije pripreme oslobođenja zatvorenika i

njihovog prihvata (kada se nađu izvan zatvorske žice) ovaj je pothvat propao i bio plaćen životima prekaljenih boraca i partijskih rukovodilaca. Među njima je bio i književnik **August Cesarec.** On je najprije zatvoren u zatvoru na Savskoj cesti, a zatim otpremljen u logor Kerestinec. Nakon neuspjelog bijega ubijen je.

B. M.

Priopćenje UABA Splita nakon odluke Gradskog vijeća o skidanju s dnevnog reda imenovanja ulice Prvog splitskog partizanskog odreda

Pokazali su da ne žele kompromis niti konsenzus

Udruga antifašista i antifašističkih boraca Grada Splita, potaknuta neprimjerenom raspravom i polemikom dijela gradskih vijećnika Grada Splita o prijedlogu da se jedna ulica u Gradu imenuje Ulicom Prvog splitskog partizanskog odreda, izražava razočaranje zbog skidanja te točke dnevnog reda na sjednici Gradskog vijeća, 25. kolovoza. U reagiranju na tu odluku, UABA Splita je objavila priopćenje koje je potpisao njen predsjednik **dr. Josip Milat.**

„Udruga već godinama upućuje zahtjev Gradskom vijeću da se u Splitu, gradu koji jedini u Europi nema niti jednog naziva koji upućuje na antifašističku povijest našeg naroda, kao minimum civilizacijske obaveze imenuju: Ulica Prvog splitskog partizanskog odreda, Ulica ili Trg žrtava fašizma, da se na postamentu „štandarca“ na Narodnom trgu dopiše datum 26. X. 1944. - dan konačnog oslobođenja Splita od fašističkog okupatora.

Iako nezadovoljni činjenicom da je na Komisiju za imenovanje ulica i trgova, po napatku gradonačelnika, stavljen samo prvi prijedlog, to smo, iako nerado, prihvatili. Ponadali smo se da su nakon nedavne, za nas antifašiste neprihvatljive ikonografije, prilikom otvaranja spomenika 4. bojni HOS-a u Splitu i službenoj nazočnosti gradonačelnika, predstavnici braniteljskih udruga iskreno izjavljivali „i mi smo antifašisti, i mi ćemo odavati počast palim partizanskim antifašističkim borcima“. Ponadali smo se da je to konačno, iako mali, ali ipak veliki, prvi korak u civilizacijskom prevladavanju podjela na „naše“ i „njihove“.

Izražavamo razočarenje (iako, gle apsurdna, nismo iznenađeni) činjenicom da je i taj jedan prijedlog Komisije na sjednici Gradskog vijeća povučen, posebno što je to učinjeno na prijedlog vijećnika HDZ-a. Jednako smo razočarani HDZ-ovom koalicijom, gradonačelnikom Baldasarom, SDP-ovom koalicijom i svim ostalim vijećnicima i njihovim stavom da „*treba tražiti kompromisno rješenje i problem riješiti konsenzusom*“. Nije nam jasno što znači kompromisno rješenje? Imenovanje jedne ulice u Splitu imenom Prvog splitskog partizanskog odreda će biti ili neće biti. Ne može je

malo biti, a malo ne biti. I drugo, izjave gospodina Škorića da treba to riješiti konsenzusom, je licemjerna. S obzirom na njegove javno iznesene stavove i stavove predstavnika braniteljskih udruga, po širini, intenzitetu i niskoći njihovih reakcija, jasno se vidi da su njihovi pomirljivi istupi bili maska dok se spomenik 4. bojni ne postavi. Sada su pokazali da su njihove „pomirljive“ izjave bile samo radi reakcije javnosti, da bi tobože „zaštitili“ gradonačelnika, da su to radili s figom u džepu i da nemaju ni trunke spremnosti za civilizacijsko prevladavanje podjela.

S obzirom na javno iznesene stavove oporbenih vijećnika, koordinacije raznih udruga nastalih iz Domovinskog rata, nedvojbeno je da konsenzusa jednostavno neće biti. Utoliko je tragičniji stav gradonačelnika Ive Baldasara o kompromisu i konsenzusu jer time i sam poručuje da u do gledno vrijeme neće biti rasprave o našem zahtjevu.

Udruga antifašista i antifašističkih boraca Splita će, vodeći se civilizacijskim vrijednostima antifašizma, u ime, ne samo strijeljanih boraca prvog splitskog partizanskog odreda, nego i svih mučenih, ubijenih, strijeljanih i živih antifašističkih boraca i antifašista Splita, i dalje ustrajati na svojim zahtjevima, smatrajući to minimumom pijeteta prema žrtvama fašizma – tog najvećeg zla u povijesti čovječanstva“.

Gradsko vijeće: ruke u zraku, bez minimuma pijeteta prema žrtvama fašizma

♦Na komemorativnoj svečanosti povodom 73. obljetnice prve oružane akcije banijskih partizana evocirana sjećanja te odana počast stradalima – borcima i narodu tog kraja

Skupina od 40-ak ustanika iz sela Vlahović, Gornji Drenovac, Veliki Šušnjar, Liščani i Banski Grabovac pod vodstvom **Vasilja Gaćeše i Adama Mrakovića Dmitrovića** upala je u općinu, željezničku stanicu i ciglanu u Banskome Grabovcu u noći 23/24. srpnja 1941. godine. Ustaše su nakon uspjele partizanske akcije, za odmazdu 24. i 25. srpnja spalile sela Vlahović, Banski Grabovac, Ravno Rašće, Drenovac i druga naselja, uz masovna ubijanja žitelja. Stradalo je 1285 mještana Srba na pragu svojih kuća. U svom bijesu i nemoći protiv ustanika, neprijateljske snage palile su čitava sela na Baniji, vršile masovna ubijanja i odvodile stanovništvo u logore. Manji dio Banijaca, zajedno sa skupinom partizanskih boraca, izvukao se na Šamaricu u zbijeg.

U organizaciji SABA RH, ZUABA Sisačko-moslavačke županije, UABA Petrinje, Sisačko-moslavačke županije i Grada Petrinje u suradnji sa SNV, a pod pokroviteljstvom predsjednika Hrvatskog sabora **Josipa Leke**, kod spomen-obilježja palim žrtvama ustaškog terora u Banskome Grabovcu, položeni su vijenci i cvijeće brojnih izaslanstava (u delegaciji SABA RH bili su **Franjo Habulin, mr. Ivan Fumić i Mirko Mečava**), evocirana sjećanja na početak oružanog otpora u Baniji te odana počast stradalima – partizanima, a i narodu tog kraja.

U ime domaćina, nazočne je pozdravila **Zrinka Čorić**, predsjednica UABA Petrinje, istaknuvši da je ustanak u Hrvatskoj „počeo na Baniji, prvi borci bili su banijski Srbi pod vodstvom Vasilja Gaćeše, jer ih je ustaški teror i masakr prisilio na otpor i borbu za goli život“. Dodala je da se o Drugom svjetskom ratu ne može govoriti bez antifašizma na Baniji. „Kada govorimo o Baniji i slušamo o Baniji, moramo stajati mirno“, rekla je Čorić.

Zdenko Vahovec, zamjenik Sisačko-moslavačke županice, u svom je govoru istaknuo, uz ostalo: „Na ovom mjestu sjećanja, iskoristimo svi zajedno još jednom prigodu za učenje i razumijevanje. Ovdje i na tisućama mjesta u svijetu možemo, ako otvorimo srce, ako dopustimo povijesti da bude učiteljica, spoznati do kakve tragedije može dovesti isključivost, nerazumijevanje, egoizam i predrasuda“. Vahovec je pozvao upravo na suprotan način ponašanja, razumijevanje i suradnju, kao i uvažavanje, što sve zajedno, rekao je, „jedino može dovesti do zajedničkog i skladnog života“.

Kod spomen-obilježja položeni su vijenci i cvijeće brojnih izaslanstava

Franjo Habulin, predsjednik SABA RH, podsjetio je, da na osnovi odluka u Abezu, Kotarski komitet KPH Gline započinje pripreme za „pokretanje masovnog ustanka, planirajući nekoliko oružanih akcija“, dodavši da im je glavni cilj pokazati neprijatelju da nema mirenja s njim i domoći se oružja. Za komandanta grupe, koja će postati jezgro Banijskog partizanskog odreda, izabran je Vasilj Gaćeša. Ta je grupa „izvela akciju u Banskome Grabovcu 23. na 24. srpnja“. Nakon izvršenog zadatka ova grupa ustanika se povukla na Šamaricu. Uslijedila je „žestoka zločinačka akcija ustaških snaga iz Petrinje i masovni pokolj u Banskome Grabovcu“, rekao je Habulin.

Govoreći o aktualnom poimanju antifašističkih vrijednosti u Hrvatskoj, Habulin je istaknuo da je „u našoj državi u posljednje vrijeme došlo do ozbiljnog jačanja ekstremne desnice i do njenog udruživanja, koordiniranog rada i sinkroniziranih akcija. Dodao je, da se vrlo često javno ističu fašistički simboli, svjedoci smo govora mržnje, održavaju se tribine i okrugli stolovi na kojima se stvara nova revidirana povijest. Veliča se, istaknuo je Habulin, „Domovinska vojska“, pripadnici ustaške i domobranske vojske, koji su u Drugom svjetskom ratu bili kvislinška vojska, veličaju se ratni zločinci, prikazuju se kao istinski borci za Hrvatsku, a relativiziraju se žrtve fašizma i partizanska NOV se prikazuje kao zločinačka komunistička vojska. Upozorio je da neke političke snage, pa i značajne nacionalne institucije, „dugo i uporno nude reviziju povijesti NOB-a“. Ti pokušaji revizije povijesti predstav-

ljaju opasnost i za društvo i za državu, međutim, na nama je da djelujemo tako, da se „baklja antifašizma nikad ne ugasi“, poručio je Habulin.

Na skupu je pročitana i poruka predsjednika Hrvatske **dr. Ive Josipovića**: „Obilježavanje važnih događaja iz povijesti antifašističke borbe trajna je zadaća cijelog društva kako bi se očuvao spomen na tu povijesnu epopeju, važan dio koje je i ustanak naroda na Banovini. Uvjeren sam da će podsjećanje na slavne, ali i tragične događaje u ovom kraju Hrvatske od prije 73 godine pridonijeti afirmaciji istine o našem antifašizmu, što je od osobite važnosti za mlade“.

Prigodne kratke pozdravne riječi uputili su **Zoran Vasić**, saborski zastupnik, osobni izaslanik Josipa Leke, predsjednika Hrvatskog sabora i **Svjetlana Lazić**, zamjenica gradonačelnika Petrinje. Za žrtve fašističkog terora parastos je služio glinski paroh **Slobodan Drakulić**.

Među 20-tak izaslanstava udruga antifašističkih boraca i antifašista (najviše iz Sisačko-moslavačke, Karlovačke i Zagrebačke županije), lokalnih tijela vlasti i političkih stranaka, zamijetili smo i delegaciju Društva „Josip Broz Tito“ iz Velike Kladuše. U kulturno-umjetničkom programu nastupili su članovi KUD-a Djalški iz Zaboka, pododbora SKD Prosvjete Petrinja, KUD-a Zvuci Banije iz Jabukovca i glazbeni sastav iz Velike Kladuše. Čule su se partizanske pjesme, a mladi folkloriši banijskim plesovima oduševili su nazočne. Nakon kulturno-umjetničkog programa slijedila je podjela vojničkog graha i druženje.

B. M.

PROTESTNO PISMO VLADI I SABORU

♦Izraženo je nezadovoljstvo što je u tekstu novog Zakona o udrugama učinjena velika greška i propust jer nije posebno uvršteno promicanje tradicija NOB-a i antifašizma kao civilizacijske tekovine, kako je to učinjeno za Domovinski rat

Na sjednici Predsjedništva Udruge antifašista Dubrovnik održanoj u ponedjeljak, 14. srpnja 2014. godine, uz ostalo je bilo riječi i o novom Zakonu o udrugama građana kojeg je donio Hrvatski sabor na sjednici početkom mjeseca lipnja ove godine. U raspravi je izraženo nezadovoljstvo što u tekstu novog Zakona neopravdano nije posebno uvršteno promicanje tradicija NOB-a i antifašizma kao civilizacijske tekovine. Smatrajući to velikim propustom s dalekosežnim posljedicama, Predsjedništvo Udruge antifašista Dubrovnik uputilo je protestno pismo Vladi Republike Hrvatske, Hrvatskom saboru, njihovim predsjednicima: **Zoranu Milanoviću** i **Josipu Leki**, a pismo je upućeno na znanje i prof. dr. sc. **Ivi Josipoviću**, predsjedniku Republike Hrvatske i Savezu antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske.

„Protetkih dana pročitali smo tekst novog Zakona o udrugama građana, koji je početkom prošlog mjeseca donesen u Saboru i sablaznila nas je činjenica da u njemu nema ni riječi o NOB-u i antifašizmu, koji su kao temelji ove zemlje upisani u izvorišnim osnovama Ustava RH i o kojima je Sabor, o 60. obljetnici pobjede nad fašizmom, usvojio Deklaraciju o anti-

fašizmu. Na stranu što u proteklih gotovo deset godina od usvajanja te Deklaracije po njoj nije učinjeno ništa u prilog hrvatskom antifašizmu, prstom se nije pomaklo na promjeni postojećeg nepovoljnog stanja i statusa udruga, zajednica i Saveza antifašističkih boraca i antifašista“, kaže se u pismu dubrovačkih antifašista.

„Unatoč brojnim dosadašnjim kontaktima i našim upozorenjima, molbama i apelima da se nešto učini, a od vas smo dobivali uvijek ista deklaracijska obećanja da hoće, niste, ni u slučaju nedavnog donošenja Zakona o udrugama građana, iskoristili možda zadnju prigodu da se barem papirnatu povoljnije definira taj naš, do bola, sramotno nepovoljni status i tako ostvare makar i lažne nade da se stanje antifašizma u nas ipak može unaprijediti i višestruko mijenjati na bolje. A trebalo je samo u članku 32. toga novog Zakona, među djelatnosti i aktivnosti od interesa za opće dobro navesti i promicanje vrijednosti NOB-a i antifašizma kao civilizacijske tekovine, kako je to, uostalom, učinjeno za Domovinski rat.“

„Zbog takvog stanja i već više od dva desetljeća šikaniranja antifašizma u nas, tek u manje od petine

hrvatskih gradova i općina djeluju udruge antifašističkih boraca i antifašista. Takve kakve su, uglavnom u besparici, ulažu napore na reafirmaciji antifašizma kao jedne od temeljnih vrijednosti na kojima bi moralo počivati ovo naše društvo.

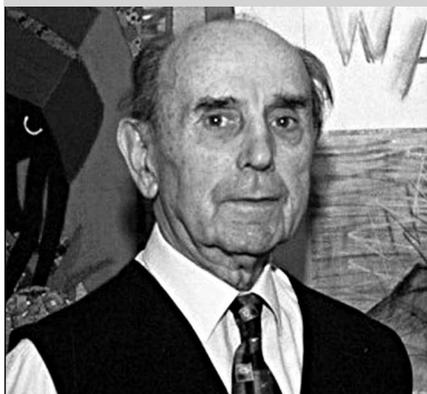
Pitamo zašto ste dozvolili takav dalekosežni kardinalni propust, piše Udruga antifašista Dubrovnik.

„Nedavno donošenje Zakona o udrugama građana posve vas je razotkrilo. Možda vam ipak jednom proradi savjest, ali se bojimo da će tada već biti sasvim kasno.

Pozivamo organe Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske da u skladu s Ustavom Republike Hrvatske hitno pokrenu inicijativu da se iznađu rješenja i ispravi ova greška, propust i nova nepravda NOB-u i antifašizmu te da se usvajanjem u Saboru odgovarajućih dopuna Zakona o udrugama, izriječom utvrdi da se aktivnostima od interesa za opće dobro osobito smatraju i promicanje vrijednosti NOB-a i antifašizma kao civilizacijske tekovine“ – stoji uz ostalo u protestnom pismu što ga je potpisao **Marinko Vlašić**, predsjednik Udruge antifašista Dubrovnik.

M. V.

Osvrt

Prešućene činjenice

Spomen-ploča Joži Horvatu

Spomen-ploča **Joži Horvatu**, djelo Akademskog kipara **Koste Kostova**, bit će postavljena u Zagrebu, na zgradi u Ulici Medveščak 54. Bit će izrađena od bračkog kamena. Na lijevoj strani bit će ispisan tekst: „U ovoj je kući od 1948. do 2012. godine živio i stvarao hrvatski književnik i moreplovac Joža Horvat, rođen u Kotoribi 1915. godine, preminuo u Zagrebu 2012. godi-

ne“, dok će na desnoj strani ploče biti reljefni portret Jože Horvatu u bronci.

Lijepo! Međutim, u podugačkom tekstu na spomen-ploči, eto, „nije stalo“ da je Joža Horvat uz sve navedeno bio prvoborac NOB-a, antifašist, sudionik Domovinskog rata. Tako je spomen-ploča „oskrnavljena“ već u začetku.

B. M.

JUBILEJ PRVE OBLASNE KONFERENCIJE AFŽ-a ISTRE

◆ Na prigodnoj svečanosti, u organizaciji Saveza udruga antifašista Istarske županije i Udruge antifašista Buzeta, pod pokroviteljstvom Istarske županije i Općine Lanišće, u Rašporu na Čičariji obilježena je 70. obljetnica Prve oblasne konferencije Antifašističke fronte žena za Istru

Prva oblasna konferencija AFŽ-a za Istru, održana 22. i 23. srpnja 1944. godine u šumi Gozdac, pored sela Rašpor na Krasu, bez sumnje bila je najmasovnija borbena smotra održana za vrijeme NOR-a u Istri i cijeloj Hrvatskoj. Na konferenciju je pristiglo oko 3.000 sudionika, među njima i 1.500 žena. Ta velebna smotra istarskih žena dokazala je herojsku ulogu žena u ratu, bez kojih NOB ne bi uspio, ali je i postavila temelje na kojima se i dalje gradila ravnopravnost istarskih žena u društvu, istaknula je predsjednica buzetskog Povjerenstva za ravnopravnost spolova **Silvana Pavletić**. Svoj govor započela je stihovima **Ante Drndića** "Istarska žena", upravo onima koje su, tada u izvedbi **Ane Čalić** iz družine "Otokar Keršovani", slušali i sudionici Prve oblasne konferencije prije 70 godina.

- Svi oni koji prijete da će ukinuti i rušiti zvijezde petokrake, da će zabraniti antifašističke skupove, neka znaju da im u podneblju Bužeštine, naše Istre to proći neće, jer Istra je u NOB-u dala 17.000 žrtava, jer je Istra drugačija i ostatak će takva, poručio je na ovom skupu predsjednik Udruge antifašista Buzeta **Edo Jerman**.

Svečanost je održana pored spomen-obilježja na koje su uklesani stihovi "One su se borile, hodile i nosile". Živućim sudionicama Prve oblasne konferencije AFŽ-a za Istru koje su se odazvale pozivu organizatora uručene su prigodne plakete. Danas je još 66 živih sudionica konferencije, a u Rašpor ih je stiglo petnaestak.

Potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Hrvatske te predsjednik županijskog Saveza udruga antifašista **Tomislav Ravnić** govorio je o hrabrosti žena sudionica Prve oblasne konferencije AFŽ-a. U to vrijeme u Istri je, rekao je, bio stacioniran 97. armijski njemački korpus sa 88.000 neprijateljskih vojnika, do zuba naoružanih, a pod njegovom je nadležnošću bilo još 42.000 drugih soldata. Čak je stotinjak neprijateljskih garnizona bilo umreženo na čitavom istarskom području.

- U tim okolnostima te su se žene probijale i došle u Rašpor. Stoga smo im izuzetno zahvalni na odvažnosti i odlučnosti i svemu što su dale za nacionalnu i socijalnu slobodu, poručio je Ravnić.

Ubrzo nakon održavanja konferencije neprijatelj je spalio šest kraških sela; Račju Vas, Rašpor, Trstenik, Klenov-

šćak, Dane i Vodice podsjetio je laniški načelnik **Neven Mikac**.

- Ostala su porušena i popaljena sela, narod se suočio s velikom neimaštinom, a teške materijalne prilike natjerale su mnoge da egzistenciju potraže negdje drugdje. Kras postaje depopulacijska zona, a to je i danas, istaknuo je Mikac. Dodao je da se moglo učiniti više na očuvanju života na Čičariji te da je narod Krasa u ratnim vremenima dao sve, a zauzvrat dobio malo. Svoj je govor zaključio riječima da je danas imperativ održati život na krajnjem sjeveru Poluotoka.

U Rašporu je govorio i izaslanik župana, pročelnik županijskog Odjela za poljoprivredu **Milan Antolović**. Zahvalio je sudionicama oblasne konferencije na svemu što su učinile, kako je rekao, "da bi mi danas predikali svoj materinji jezik i ponosili se svojom poviješću".

U kulturno-umjetničkom programu nastupili su limena glazba GD Sokol Buzet, vokalna skupina Vetta iz Vrha, **Lora Pavletić**, pjesnikinja **Marija Ribarić** i glazbenik **Damir Ugrin**, a svečanost je nastavljena zajedničkim druženjem uz domjenak.

S. Jermaniš

Sudionice povijesne konferencije AFŽ-a Istre na svečanosti s Tomislavom Ravnićem i Edom Jermanom

♦U selu Uštica kod Jasenovca obilježen je 2. kolovoza Međunarodni dan sjećanja na romske žrtve Holokausta, Porajmosa. Pojam Porajmos na romskom jeziku označava genocid nad Romima u Drugom svjetskom ratu, slično kao što riječ Holokaust označava genocid na Židovima

Ovaj dan obilježava se kao sjećanje na 2. kolovoza 1944. godine kada je samo u jednom danu u koncentracijskom logoru Auschwitz ubijeno 2.897 Roma. Taj datum, koji je prihvatilo Vijeće Europe, na inicijativu romskih organizacija, obilježava se u brojnim europskim zemljama i na taj se dan komemoriraju sve romske žrtve Drugog svjetskog rata. Tako su i ove godine diljem Europe održane komemoracije povodom Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve. Prema iznesnim podacima u svijetu je za vrijeme Drugog svjetskog rata postojalo oko 500 logora samo za Rome.

Nacistički zločini protiv Roma, poznati kao Porajmos (uništenje) ili Samudaripen (masovno ubijanje) su zločini u kojima je tijekom Drugog svjetskog rata pobijeno preko 220.000 Roma, a pretpostavlja da je broj romskih žrtava mogao biti i do čak 1.500.000. To pokazuje da je kod Roma najveća razlika između procjena o stvarno stradalima i broja onih čija su imena popisana i službeno potvrđena.

U obilježavanju Međunarodnog dana sjećanja na romske žrtve Porajmosa, u Ušticu kod Jasenovca sudjelovali su predstavnici najviših državnih institucija, veleposlanstava, vjerskih zajednica, antifašista, nevladinih organizacija i jedinica lokalne i područne samouprave. Iz svih krajeva Hrvatske stigli su u Ušticu mnogobrojni sudionici ove komemoracije kao i brojni gosti iz zemalja u okruženju, koji su se došli pokloniti nevinim žrtvama, stradalim u vremenu bezumlja i fašizma. Glavni organizator komemoracije bilo je Romsko nacionalno vijeće, a njegov predsjednik **Veljko Kajtazi** zastupnik je 12 nacionalnih manjina u Hrvatskom saboru. U prigodnom govoru Kajtazi je spomenuo da je na komemoraciju stiglo 17 autobusa iz svih krajeva Hrvatske, a došli su i predstavnici romskih udruga iz Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Makedonije.

Nakon prigodnog programa na romskom groblju u Ušticu, izaslanici predsjednika Republike Hrvatske, predsjednika Hrvatskog sabora, Vlade Republike

MEĐUNARODNI DAN SJEĆANJA NA ROMSKE ŽRTVE HOLOKAUSTA

Hrvatske te mnogi drugi položili su vijence i zapalili svijeće kod spomen-obilježja poginulim Romima. Predsjednik Savjeta za nacionalne manjine **Aleksandar Tolnauer** kao izaslanik Predsjednika RH **Ive Josipovića** nazočio je komemoraciji i položio vijenac romskim žrtvama Porajmosa/ Holokausta. Ova komemoracija posvećena Romima - jasenovačkim žrtvama održava se treću godinu zaredom u selu Uštica kod Jasenovca, gdje se nalazi groblje u kojem su sahranjene romske žrtve jasenovačkog logora.

Na skupu u Ušticu je spomenuto da su od svibnja 1942. godine Romi s područja tzv. NDH deportirani teretnim vagonima u koncentracijski logor u Jasenovcu. Za razliku od drugih grupa zatočenika, oni po dolasku u logor nisu bili upisivani po imenu, već ih se evidentiralo po broju vagona kojim su dovezeni, tako da je gotovo nemoguće utvrditi stvarni broj ubijenih Roma u Jasenovcu. Ispočetka su bili smješteni u selo Uštica, čiji su srpski stanovnici prethodno ubijeni, pa je to mjesto nazivano „ciganski logor“. Kasnije su prebačeni na drugu obalu rijeke Save u selo Gradina, gdje su izvršena masovna ubojstva zatočenika Jasenovca.

I pored izrazitih teškoća u popisu romskih žrtava do sada se ipak uspjelo doći do konkretnih, ali očito nepotpunih podataka. Na cijelom području nekadašnjeg ustaškog logora Jasenovac za vrijeme tzv. NDH evidentirana su imena 16.173 ubijena Roma, a pretpostavlja se

da je njihov stvarni broj nekoliko puta veći. Od toga broja čak je 5.608 djece.

Koliki su razmjeri genocida bili govori i podatak da je prema popisu stanovništva iz 1948. godine na području sadašnje Hrvatske živjelo samo 405 Roma.

Govoreći na komemoraciji predsjednik Romskog nacionalnog vijeća i saborski zastupnik nacionalnih manjina **Veljko Kajtazi** podsjetio je na strašno stradanje Roma u Drugom svjetskom ratu te se založio da se romskim žrtvama u Hrvatskoj izgradi dostojanstveni spomenik, a istina o tim zločinima uvrsti u školske programe.

Kajtazi smatra da bi postojeći memorijalni muzej u Jasenovcu trebao puno snažnije, nego je to sada slučaj, podsjećati na brutalnost ustaša koji su na ovom mjestu proveli genocid.

Obilježavanju je prisustvovao zamjenik ministra unutarnjih poslova **Evelin Tonković**, zamjenik načelnika Policijske uprave sisačko-moslavačke **Toni Petrović** i načelnik Policijske postaje Novska **Jure Klišanin**, navodi se u priopćenju objavljenom na mrežnim stranicama Ministarstva unutarnjih poslova.

U ime Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske, vijenac su položili **Predrag Šipka**, pomoćnik ravnatelja, **Mirko Marković** i **Alen Tahiri**.

Nakon govora održane su molitve za romske žrtve u jasenovačkom logoru.

K.T.

Veljko Kajtazi govori na komemorativnom skupu za romske žrtve Jasenovca na Romskom groblju u Ušticu

Kako Ivo Banac vrijeđa antifašizam

Ne pada mi na pamet bolji naslov za ovo reagiranje na smušeni, ali krajnje maliciozni i – povrh svega – neistinama puni tekst Ive Banca, objavljen u Vijencu pod naslovom “Hrvatski neokomunizam”. Ivu sam Banca sa svim njegovim presvlačenjem (političkih) dresova odavno pročitao i nemam nikakve potrebe čitati ono što sada piše. No, neki su me prijatelji upozorili na navedeni tekst u kojemu mi je dodijelio ulogu glavnog negativca, pa sam ga ipak pročitao i zaključio da ne mogu odmahnuti rukom i reći: “A što se onaj tamo javlja?” (tko to tamo peva?), nego da moram reagirati. Ne zbog sebe, još manje zbog autora, nego samo i isključivo zbog toga što je taj gospodin sveučilišni profesor i to još na katedri za povijest. Pa ako on ovakve nebuloze, kakve podastire čitateljima Vijenca, nudi i svojim studentima (a nelogično bi bilo pretpostaviti da to ne radi), onda reagirati treba. Zbog istine i zbog laži kojima se ta istina pokušava istisnuti iz svijesti ljudi.

Ukratko: njegova je teza kako je u Hrvatskoj na djelu neokomunizam koji želi restaurirati jugoslavenski komunistički režim (makar u idejnom smislu), kako nas je vrijeme komunizma “izuzetno unazadilo”, kako komunisti nisu stvorili uvjete za hrvatsku slobodu i nezavisnost, a kako sam ja “glavni glasnogovornik djece komunizma” koja “postupno rehabilitira komunizam uz šifru antifašizma”. Da bi valjda upotpunio priču Banac u svoje fantazmagorije upliće i mojeg nekadašnjeg savjetnika za vanjsku politiku koji kao novinar povremeno objavljuje tekstove u kojima iznosi svoja razmišljanja i prosudbe. On nezgrapno aludira i na njega kao na autora jednoga od mojih tekstova (on ga zove pamfletom), pokazujući kako mu je dugogodišnji boravak u Americi oslabio poznavanje hrvatskog jezika, jer upirući prstom na “stvarnog autora” govori kako ga odaje “pravopis”. Mislio je valjda na stil, no to je i najmanje što bih mu prigovorio zbog teksta o hrvatskome neokomunizmu.

Prije svega, naš bi cijenjeni sveučilišni profesor povijesti ipak morao znati (barem to i barem toliko) da komunizam nikada i nigdje nije realiziran, pa ni u Jugoslaviji. Postoji komunizam kao ideja (a te se ideje Banac i razni banci očito panično boje) i postojele

su razne forme autoritarnih poredaka koji su svi tvrdili da im je komunizam krajnji cilj – od rigidnog staljinizma kojemu su kao žrtve pali milijuni ljudi, pa do prilično liberalnog jugoslavenskog modela samoupravnog socijalizma koji je, doduše, bio otvoren prema svijetu, ali političku oporbu nije trpio (pa sam ja tako odsjedio godinu dana u zatvoru, dok je uvaženi profesor udobno živio – s jugoslavenskom putovnicom – u Americi, izigravajući prema potrebi salonskog disidenta, ali održavajući istodobno vrlo dobre odnose sa službenim predstavnicima tadašnje države). Govoriti, dakle, o komunizmu kojega netko želi restaurirati potpuni je besmisao, jer ono što nije postojalo ne može se ni obnoviti. No, nije naš profesor baš tako naivan i neupućen. Njemu izraz “neokomunizam” treba da bi ga implicite suprotstavio izrazu “neofašizam” i da bi skrenuo pozornost od realne opasnosti sve prisutnijeg neofašizma u Hrvatskoj ne nepostojeću opasnost od neokomunizma (kojega valjda “vide” samo oni kojima se priviđaju i bijeli miševi). A da je tome tako, može se razabrati i iz konstatacije kako je “fašizam također bio izuzetno štetan”. Dakle, uz komunizam (koji nije ni postojao) i fašizam je “također” bio štetan. Zar samo štetan? Zar tako nešto može, smije napisati, pa čak i pomisliti netko tko je sveučilišni profesor povijesti, znanstvenik dakle? Zar to nije imanacija povijesnog revizionizma kojega Banac predbacuje onima koji se posljednjim snagama (jer potpore od tamo, odakle bi je trebali dobiti – nemaju) bore za očuvanje istine o Druge svjetskom ratu i o Narodnooslobodilačkoj borbi? Tek usput: za izraz NOB Banac tvrdi da je “agitpropovski”, ali ne spominje Domovinski rat, koji je – kao izraz – preuzet od Staljina (veliki domovinski rat).

Potpuna je neistina, ali i izravna uvreda svim istinskim antifašistima, kako u Hrvatskoj ni u vrijeme, ni nakon Drugog svjetskog rata “nije pobijedio nikakav antifašizam”. U istu kategoriju ide i tvrdnja kako je Jugoslavija u roku od nekoliko godina “u svakome detalju bila sovjetizirana”. To vrijedi za prvih nekoliko godina, ali nikako za desetljeća nakon loma sa Staljinom i netko, tko je sveučilišni profesor povijesti, to bi ipak trebao znati. Baš kao što

bi trebao znati da je notorna laž kako je vrijeme Jugoslavije bilo vrijeme stagnacije i kako je teza o pljački Hrvatske u protekla malo više od dva desetljeća – mit. Jugoslavija se, a s njome i Hrvatska, sve do sredine osamdesetih godina razvijala, stalno, a u nekim razdobljima i vrlo brzo, a pljačka Hrvatske otkako je postala samostalna na žalost nije nikakav mit. Neka Banac pita radnike koji su ostali bez posla, a koji su nekada radili u velikim (i profitabilnim i konkurentnim) pogonima i tvornicama, neka ih pita kako je bilo i kako je sada, neka ih pita kada se Hrvatska razvijala i od kada nazaduje. Uostalom, neka kao znanstvenik konzultira stručnu literaturu i egzaktne podatke, pa možda neće ovako “prodavati pamet”, trujući neistinama ljude na pragu radnoga vijeka.

Krajnje maliciozne, ali i opasne Bančeve su konstrukcije kojima me dovodi u kontekst “sve smjelijeg djelovanja putinovske agenture i u Hrvatskoj”, kao i ona da “pomodnoj neokomunističkoj eliti” ne bi bilo po volji da se “apologete ustaških poklika i znakova” pomete s javne scene, jer oni su – kao – saveznici neokomunizma. Dakle: neofašizam je sveo na apologete poklika i znakova, ali ne propušta one koji mu nisu po volji, ili koji – što je još strašnije – misle različito od njega, prokazati kao “putinovsku agenturu”. To govori dovoljno samo za sebe, ali i pokazuje da je naš uvaženi profesor u Americi usisao duh zloglasnog makartizma, koji se danas ponovo počinje javljati i u sklopu međunarodnih odnosa.

Umjesto bilo kakvog zaključka, parafrazirat ću ono što je Banac izrekao na račun neokomunizma i komunističkog nasljeđa što se priviđaju njemu i njemu sličnima. Ne samo neofašizam, nego i svaka sentimentalnost prema fašističkom nasljeđu najozbiljnije potkopavaju naš demokratski poredak. “Otkrivajući” nepostojeći neokomunizam i preuzimajući ulogu barjaktara u borbi protiv njega, Banac se toga posla marljivo prihvatio. I može on u budućnosti pjevati (i pisati) što god hoće, ja se na njega više osvrtni neću. Ovo je sasvim dovoljno. Za sva vremena i za svakoga tko misli svojom glavom. A takvih je u Hrvatskoj ipak još uvijek više nego što Banac pretpostavlja. Srećom!

Časopis Radio Gornji Grad

Godina u znaku triju visokih obljetnica

♦Udruga Antifašističkih boraca i antifašista Požege zajedno sa stanovnicima Podsreća polaganjem je vijenaca na spomen-obilježje borcima i žrtvama fašističkog terora palim u Narodnooslobodilačkoj borbi od 1941. do 1945. godine, obilježila je Dan anti-fašističke borbe

Zamjenik predsjednice UABA Požege **Borivoj Miljević** podsjetio je da Dan antifašističke borbe prigoda da se svi zajedno prisjete 40-ih godina prošlog stoljeća kada je fašističkom režimu otpor pružio i narod Hrvatske. Tako je već 1941. godine formiran i prvi slavonski partizanski bataljun, a već sljedeće godine i slavna 12. slavonska brigada. Dan antifašističke borbe ove je godine u znaku triju visokih obljetnica, važnih za Požeški kraj i to: 70. obljetnice prvog oslobođenja Požege, zatim 70. obljetnice Druge oblasne konferencije žena Slavonije te 70. obljetnice

Polaganje vijenaca na spomen-obilježje borcima i žrtvama fašizma

pogibije narodnog heroja Nikole Demonje.

Te će se obljetnice, dodao je, uz prigodan program i svečanu akademiju, obilježiti tijekom rujna ove godine.

Spomenik u Podsreću obnovljen je prije dvije godine zahvaljujući tamošnjim stanovnicima te Udruzi antifašističkih boraca i antifašista Požege.

G.P.

Vodoteč

Vijenci na spomen-obilježja

Delegacije Saveza antifašističkih boraca Primorsko-goranske županije, te udruga antifašističkih boraca Senja, Vinodola i Crikvenice, Bakra, Opatije, Liburnije, otoka Krka, i Fužina, 2. kolovoza 2014. položile su vijence i zapalile svijeće na spomen-obilježju - Kosturnici na brdu Nehaj iznad Senja, a potom na spomen-obilježju Spomen-parka bratstva i jedinstva u Vodoteču kod Brinja.

U ime delegacija SABA Primorsko-goranske županije i Općine Brinje vjenac su ispred kipa partizana položili predsjednik SABA PGŽ **Dinko Tamarut** i zamjenik načelnika općine Brinje **Karlo Devčić**.

Skupu je prisustvovalo stotinjak članova kao i žitelja okolnih mjesta, Vodoteča i Brinja.

Skup su pozdravili zamjenik načelnika općine Brinje **Karlo Devčić**, predstavnica Udruge antifašističkih boraca

grada Crikvenice - Novog Vinodolskog i predsjednik SABA PGŽ **Dinko Tamarut**. Skupu se obratio i **Stjepan**

Starčević koji je govorio o ratnim događajima na ovim prostorima.

R. G.

Delegacije kod Spomen-kosturnice na Nehaju

Delegacija SABA RH na proslavi Dana ustanka BiH u Brčkom

Na poziv Saveza udruženja boraca NOR-a Brčko, distrikt BiH, 27. srpnja 2014. godine delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske sudjelovala je na obilježavanju 73. godišnjice Dana ustanka naroda Bosne i Hercegovine. Na čelu delegacije bio je podpredsjednik SABA RH **Nikola Opačić**, a delegaciju su sačinjavali i **Lazo Đokić** član Predsjedništva SABA RH, **Ljuba Rupčić**, tajnica ZUABA Osječko-baranjske županije, i **Biljana Muždeka**, članica Udruge ABA Beli Manastir.

Nakon polaganja vijenaca na Partizanskom spomen-groblju u Brčkom, uz ostale, prisutnima se prigodnim riječima obratio Nikola Opačić, koji je u ime SABA RH čestitao Dan ustanka naroda i narodnosti BiH te istakao kako je ovo prvi put da je delegacija SABA RH u Brčko distriktu te zaželio da se idućih godina stalno susreću na obilježavanju značajnih datuma i događaja iz NOB-a, kako u BiH, tako i Republici Hrvatskoj.

Već niz godina obilježavanju oslobođenja Brčkog i Dana ustanka prisustvuje delegacija Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Vukovara, pa

Delegacija SABA RH u Brčkom

je i to bio jedan od povoda da ove godine bude prisutna i delegacija SABA RH.

U razgovorima koji su vođeni nakon protokolarnog dijela proslave Dana ustanka BiH u Brčko distriktu s Ilijom Pajčićem je dogovoreno da delegaci-

ja SUBNOR-a Brčko bude prisutna na obilježavanju 70. godišnjice oslobođenja Baranje i 70. godišnjice Batinske bitke, krajem studenog 2014. godine u Belom Manastiru.

N.O.

DOSTA JE VERBALNE POTPORE

♦Na izornoj Skupštini Saveza udruga antifašista Karlovačke županije istaknuta je potreba izraženijeg i primjerenijeg odnosa tijela lokalnih vlasti prema antifašizmu

Skupština Saveza udruga antifašista Karlovačke županije za novog predsjednika izabrala je **Branka Kljajića**. Za potpredsjednika su izabrani **Mirko Miladinović**, **Ratko Bošnjak** i **Simo Tatalović**.

Bivši karlovački advokat, sudac Općinskog i nekadašnjeg Okružnog suda u Karlovcu **Branko Kljajić** potječe iz Gornjeg Sjeničaka (ponosan je na sumještana i prezimenjaka **Miloša Kljajića**, narodnog heroja koji je poginuo na Žumberku kao komandant 13. proleterske brigade koja je formirana, također u Gornjem Sjeničaku), u svom obraćanju istaknuo je veliku razliku kada je odnos prema antifašizmu u pitanju.

-Dok je, primjerice, **Biserka Vranić** iz SDP-a bila gradonačelnica Ozlja, taj je grad bio ogledni primjer odnosa lokalne vlasti prema antifašistima.

Ogulska organizacija je sada u dobrom položaju, dok Karlovac za svoju nema ni prostora ni novaca. Plan je ujednačiti aktivnosti na području cijele Županije, kaže Kljajić, dodajući kako ne obećava mnogo niti je veliki optimist s obzirom na okolnosti, ali da će se truditi da što više učini. U Savezu udruga antifašista sam aktivan šest godina, zbog osobnih opredjeljenja i shvaćanja. Pristalica sam teorije prirodnog prava što znači da se ljudi slobodni rađaju, slobodno žive i slobodno umiru. Fašizam je upravo suprotna ideologija koja tvrdi da postoje nadređene i podređene nacije, a to je dijametralno suprotno teoriji prirodnog prava. Ne mogu neki ljudi više vrijediti od drugih i u tome je suština moga zalaganja za antifašizam protiv fašizma, ističe novi predsjednik karlovačkih županijskih antifašista.

Borba sa poluistinama i protiv manipuliranja historijskim činjenicama bile su glavne aktivnosti u radu, kao i sprečavanje blaćenja NOB-a i ljudi koji su vodili tu borbu, rečeno je na izornoj skupštini. Obnovljeni su spomenici u Gornjoj Trebinji i Perjasici, te devastirani spomenik u Prkosu. Grad i Županija ne pomažu antifašistima, kao na primjer u Ozlju i Ogulinu, već najveću pomoć pružaju SNV iz Zagreba i VSNM Karlovačke županije.

Njegovanje tradicija NOB-a, obnova spomenika na Petrovoj Gori, stabiliziranje udruga u Vojniću i Krnjaku, te poboljšavanje položaja antifašističkih udruga u Dugoj Resi i Karlovcu, glavni su zadaci za naredno četverogodišnje razdoblje, rečeno je na skupu.

R. I.

I u Vrgorcu je 22. lipnja 1941. godine osnovana partizanska grupa

Dana 22. lipnja 1941. godine u šumi Brezovica kod Siska osnovan je Sisački partizanski odred, po mnogima, prva naoružana antifašistička jedinica u okupiranoj Europi. U spomen na taj događaj u Republici Hrvatskoj se 22. lipnja slavi Dan antifašističke borbe. Međutim, sisački odred nije bio jedina partizanska grupa osnovana toga dana u Hrvatskoj, čemu svjedoči slučaj iz Vrgorca, a koji se uopće ne spominje u hrvatskoj historiografiji

Kao i u cijeloj Hrvatskoj, tako i međuratne godine u Vrgorcu prolaze u stalnim političkim previranjima. Najjača politička snaga u općini je Hrvatska seljačka stranka koja na zadnjim prijeratnim izborima 1938. godine osvaja 85% glasova. Ostatak pripada različitim režimskim strankama, dok brojčano malena, ali vrlo kompaktna Komunistička partija ilegalno djeluje kroz različite kulturno-društvene organizacije, kao što su mjesna limena glazba, podružnica Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“, zatim „Seljačka sloga“, te različite institucije. Prva ćelija Komunističke partije osnovana je u Vrgorcu 1930. godine, a pojedinih članova je bilo i ranije. Među osnivačima Partije u Vrgorcu spominju se Jozo Martinac, Ante Borovac i Mirko Rakić. Pred početak rata u Vrgorskoj krajini nalazi se 30 komunista i 15 skojevaca.

Na dan proglašenja Nezavisne države Hrvatske u Vrgorcu dolazi do fizičkog obračuna lokalnih komunista i pobornika nove države. Sredinom travnja 1941. godine talijanska vojska je ušla u Vrgorac, ali se u njemu nije zadržavala. Boravak Talijana u Vrgorcu u početku se svodio isključivo na prolaske pojedinih jedinica Napoleonomovom cestom iz smjera Zagvozda ili Makarske prema Metkoviću i obratno. Međutim, odmah po ulasku Talijana formirana je ustaška općina kojoj je na čelo postavljen Marko Radić, doveden za tu priliku iz Zagreba, a koji istovremeno vrši i dužnost lokalnog liječnika. Malobrojni vrgorski komunisti tada izvode svoje prve akcije. Prilikom blagdana Svetog Ante 13. lipnja nekoliko vrgorskih komunista, uz pomoć ljubuških aktivista, pobacala je letke s

proglasom CK KPJ u svetištu Humac kod Ljubuškog, gdje se tradicionalno organizira veliki sajam, a letci su bačeni i u selima Crveni Grm, Sokolovac i Veliki Prolog. Taj događaj izazvao je velik interes u Ljubuškom, posebno zato jer su iz toga mjesta potjecali ustaški ministri Artuković i Dumanđžić, pa su iz Zagreba poslani agenti da istraže slučaj.

Kako je Vrgorac mala sredina, uglavnom se još prije rata znalo tko kako politički diše, pa je vrgorskim komunistima nakon dolaska talijanske vojske i uspostave vlasti NDH bilo sve teže boraviti u Vrgorcu, budući da je stalno postojala opasnost od uhićenja ili mobiliziranja u domobranske jedinice. Zbog toga se članovi Partije sve više prebacuju na brdo Radović, udaljeno otprilike kilometar i pol od Vrgorca, gdje je postojala kakva takva sigurnost, kao i mogućnost bijega prema planinama Rilić i Biokovo u slučaju opasnosti.

Dana 22. lipnja 1941. godine na brdu Radović, nedaleko zaseoka Tolići, na predjelu Soline osnovana je prva partizanska grupa u Vrgorskoj krajini, kojoj su na čelu bili sekretar Općinskog komiteta KPH Vrgorac Jozo Martinac, te prijeratni komunist, po zanimanju krojač, Drinko Tolić. Svjedoci toga događaja kasnije su naveli imena većeg broja pripadnika grupe (na popisu su i zapovjednici): Jozo Martinac, Ivan Dragičević, Drago Barbir, Ante Radalj, Branko Markotić, Mirko Tolić, Jure Tolić, Tonko Tolić, Mijo Martinac, Stojanka Martinac, Marijan Radalj, Stanko Borovac, Ružica Tolić ud. Ante, Ivan Tolić pok. Mate, Drinko Tolić pok. Ante, Iva Tolić pok. Mate, Ivan Tolić, pok. Frane, Ante Tolić pok. Mate, Vlado Klaričić, Stanko Markotić, Marko Stanković, Iva Martinac ž. Joz, Ante Raos, Zvonko Raos, Boško Raos, Jaka Raos, Ivan Raos pok. Jure, Ante Martinac, Ante Galić „Ćosin“, Mate Nizić, Mate Hrستیć, Bogdan Frančić i drugi.

Na spomenutom predjelu Soline formiran je i prvi partizanski logor i podignuti šatori. U logoru su prvi partizani stalno boravili, planirali sljedeće akcije i vježbali rukovanje oružjem.

Povoljnost Radovića nije bila samo u tome što je bio blizu, a ipak dovoljno daleko od Vrgorca, već i u činjenici što je svih osam obitelji zaseoka Tolići još prije rata bilo komunistički orijentirano. I zbog svih tih razloga, odmah nakon dolaska talijanske vojske u Vrgorac i uspostave vlasti NDH, obližnji Radović postaje središte vojnih grupa, te partijskog i skojevskog rukovodstva Vrgorske krajine. Aktivist Zvonko Raos nabavlja radio i u Vrgorcu organizira ilegalno slušanje vijesti, koje potom ručno prepisuje u nekoliko primjeraka. Kasnije, u jesen 1941. godine radio se prebacuje na Radović, i odatle su stizale vijesti umnožavane na stroju ili šapirografu. Vezu Vrgorca i Radovića tada održavaju aktivisti Miro Martinac, Branko Markotić, Ante Martinac Grgin, Vlado Klaričić i drugi.

Nekoliko dana nakon osnivanja partizanske grupe na Radoviću na području Vrgorske krajine su osnovane još dvije. Partizanskom grupom osnovanom u zaseoku Dumići u selu Vlaka zapovijedao je Ante Grgić, a po sjećanjima dva svjedoka, činili su je pripadnici: Drago Vuković, Milenko Vuković, Nikola Grgić, Mirko Grgić, Drago Katavić, Mirko Radalj, Jozo Radalj, Luka Radalj, Jurica Majstrovčić, Mate Majstrovčić i Stanko Jelaš, Nikola Vuković, Vinko Jelaš, Mirko Vuković, Jozo Antunović Pilat i Ante Antunović. Partizanskom grupom osnovanom na predjelu Zamagorje kod sela Zavojane zapovijedao je Ivan Perić, a činili su je: Marko Perić, Miljenko Perić, Bariša Čepo, Nikola Zekulić, Krešo Pivac, Ivan Buklijaš i drugi.

Namjera ovog teksta nije bila problematizirati obilježavanje početka antifašističke borbe u Sisku, već je po našem mišljenju potrebno ispraviti povijesnu nepravdu i na Dan antifašističke borbe uz sisački, prisjetiti se i drugih antifašističkih odreda i grupa koje su u isto vrijeme formirane u drugim dijelovima Hrvatske. Sama činjenica da su se na isti dan u različitim dijelovima Hrvatske pojavile dvije međusobno nepovezane partizanske grupe sama po sebi dovoljno govori o vrijednosti i snazi hrvatske antifašističke borbe u njezinim samim počecima.

Za predsjednika ponovno izabran Ivan Periša

◆Izborna skupština Udruge antifašističkih boraca i antifašista Susedgrad održana je 4. lipnja 2014. u velikoj dvorani Područnog ureda Susedgrad u Zagrebu

Uz članove skupštine, prisutni su bili i gosti među kojima **Franjo Habulin**, predsjednik SABA RH, **Petar Raić**, predsjednik ZUABA Zagrebačke županije i Grada Zagreba, **Ahmet Puškar**, predsjednik UHBDR 101. brigade Susedgrad, **Dubravko Peroš**, predsjednik Vijeća Gradske četvrti Podsused – Vrapče i član UABA Susedgrad, **Damir Jašarević**, član UABA Susedgrad i predsjednik Udruge zagrebačkih branitelja Vukovara i **Danica Jantoljak**, voditeljica pjevačkog zbora Matice umirovljenika Susedgrad i borac 13. Proleterske brigade.

Izborna Skupština je počela intoniranjem himne „Lijepa naša domovino“, nakon čega ju je otvorio Ivan Periša, predsjednik UABA Susedgrad.

Predsjednik SABA RH Franjo Habulin pozdravio je sve prisutne, zaželio uspješan rad Skupštine naročito na povećanju članstva Udruge mlađim članovima te da izabere rukovodstva koje će kvalitetno organizirati provođenje aktivnosti.

Ivan Periša je podsjetio da je u Izvještaju o radu UABA Susedgrad u razdoblju od 5. svibnja 2010. do 4. lipnja 2014. spomenuto, da je sredstvima odobrenim od strane Vijeća Gradske četvrti Podsused – Vrapče dodatno tiskana i knjigu autora **Vinka Šunjare** „Zašto antifašizam“ u 220 primjeraka. Određeni broj knjiga postavljen je na stolu Radnog predsjedništva, pa su članovi koji knjigu još nisu dobili mogli istu preuzeti po završetku Skupštine. To se odnosi i na nekoliko primjeraka „Glasa antifašista“, glasila SABA RH.

Petar Raić, predsjednik ZUABA Zagrebačke županije i Grada Zagreba pozdravio je prisutne iskazavši pohvalu za rad Udruge i njezinog predsjednika. Izrazio je zadovoljstvo radi započete suradnje između UABA Susedgrad i UHBDR 101. brigade Susedgrad kojima je zadatak da brane tekovine NOB-a i Domovinskog rata. Naveo je da će se Izborna skupština ZUABA održati u listopadu ove godine za koju i UABA Susedgrad treba pravovremeno izabrati svoje delegate. Predstojeće aktivnosti su nam obilježavanje Dana antifašističke borbe i komemoracija u Jadovnu i Kerestincu. Osvrnuo se i na osnivanje Foruma antifašista Republike Hrvatske u kojem će se naći brojne udruge koje promoviraju antifašizam. Spomenuo je, da je predstavnike ZUABA konačno

Sjednica Predsjedništva UABA Susedgrad na kojoj je za predsjednika izabran Ivan Periša, za potpredsjednike Borislav Jović i Dubravko Peroš, a za tajnika Dragutin Gorički

primio na razgovor župan Zagrebačke županije **Stjepan Kožić** i obećao određenu financijsku pomoć.

Ahmet Puškar, predsjednik UHBDR 101. brigade Susedgrad pozdravio je učesnike Skupštine i zaželio uspješan rad u ime Udruge kojoj je na čelu. Spomenuo je da on osobno ima simpatije prema antifašističkoj ideji, tim više jer mu je djed bio španski borac. Zajedničku suradnju vidi u obilježavanju značajnih obljetnica i datuma iz NOB-a i Domovinskog rata, obilazku spomen-obilježja i polaganju vijenaca i cvijeća.

Dubravko Peroš, predsjednik Vijeća Gradske četvrti Podsused – Vrapče pozdravio je Skupštinu i u ime Vijeća. Naveo je da Vijeće Gradske četvrti Podsused – Vrapče financijski pomaže mnoge udruge, pa tako i UABA Susedgrad. Vijeće je nedavno donijelo zaključak o odobravanju korištenja jedne prostorije Udruzi antifašističkih boraca i antifašista Susedgrad i Ogranku Društva „Josip Broz Tito“ Susedgrad u Mjesnoj samoupravi Podsused. Na jednoj od sjednica Vijeća donijet je zaključak i o imenovanju Povjerenstva koje će poraditi na obnovi spomen obilježja iz NOB-a u Gornjem Vrapču. Na kraju, Dubravko Peroš je iskazao pohvalu za aktivni rad UABA-e Susedgrad i njenog predsjednika.

Na Izornoj skupštini SABA RH donijet novi Statut SABA RH. Udruge i Zajednice udruge imaju zadatak uskladiti svoje statute sa Statutom SABA u roku od 3 mjeseca, odnosno na prvoj sjednici Skupštine. U vezi s tim mi smo formirali radnu grupu koja je imala zadatak pripre-

miti prijedlog Statuta naše Udruge. Prijedlog je usvojilo Predsjedništvo Udruge, te je on dostavljen svim članovima Skupštine. U dosadašnjem Statutu naša Udruga je bila „nestranačka, domoljubna, antifašistička i demokratska, višenacionalna i humanitarna“. U prijedlogu dodali smo još i „nevladina, neprofitabilna, dobrovoljna i civilna“. U članku 4. za područje djelovanja Udruge navedeno je područje Susedgrada koje se sastoji od gradskih četvrti Podsused- Vrapče i Stenjevec, a u dosadašnjem Statutu bilo je navedeno samo područje Susedgrada. Mandat Predsjedništva bio je 4 godine, a u prijedlogu novog Statuta on je utvrđen na dvije godine. Promjena je i u broju članova predsjedništva Udruge, povećali smo taj broj s 9 na 11.

Programske smjernice UABA Susedgrad za razdoblje 2014.-2016. usvojene su jednoglasno, s tim da se u njima posebno naglasi obilježavanje 70. obljetnice Dana pobjede i Dana oslobođenja Zagreba u 2015. god.

Lista kandidata predloženih za Predsjedništvo UABA Susedgrad prihvaćena je, većinom glasova uz jedan suzdržani te je time izabrano Predsjedništvo UABA Susedgrad za razdoblje 2014. – 2016. god. U skladu s odredbama Statuta UABA Susedgrad, Predsjedništvo je konstituirano na svojoj prvoj sjednici održanoj 3. srpnja. 2014. godine. Za predsjednika je izabran **Ivan Periša**, za potpredsjednike **Borislav Jović** i **Dubravko Peroš** - sva trojica u ponovnom izboru. Za tajnika je izabran **Dragutin Gorički** - novi izbor.

G.A.

♦Polaganjem vijenaca na Spomen-području Danica, kod središnjeg križa i Groblju palih boraca na Gradskom groblju „Pri Svetom Duhu“ zatim na Židovskom i Pravoslavnom groblju, 20. lipnja obilježen je Dan antifašističke borbe. Vijence su položile delegacija Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Koprivnice, Gradskog vijeća grada Koprivnice, Koprivničko-križevačke županije i Židovske općine Koprivnica

Ostrahotama ustaškog logora Danica govorio je predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Koprivnice **Ivan Povijač Pipa** koji je u delegaciji s **Vinkom Zemberom** u ime udruge položio cvijeće. O značaju i žrtvama antifašističke borbe govorili su i **Ivan Pal** koprivničko - križevački dožupan, **Davor Švarc** u ime Židovske općine i **Dušan Dulikravić** u ime Srpskog narodnog vijeća Koprivničko-križevačke županije.

U sklopu obilježavanja Dana antifašističke borbe članovi Udruge an-

Vijenci na spomen-području Danica i na grobove žrtvava fašizma

Ivan Povijač govori na Spomen-području Danica

tifašističkih boraca i antifašista grada Koprivnice dodijelili su Priznanja za potporu u radu i promicanje antifašizma tijekom 2013. godine „Općoj bolnici dr. Tomislav Bardek“ Koprivnica, Domu za starije i nemoćne, akademskom kiparu, konzervatoru i restauratoru **Josipu Fluksiju**, zamjeniku župana **Ivanu Palu**, Gradskom groblju „Pri Svetom Duhu“ i **Josipu Hercegu** te Muzeju gra-

da Koprivnice. Uz navedena Priznanja nagrađenici su darivani i iznimnim katalozima izložbi Saveza antifašističkih boraca i antifašista *Partizani kakve do sada još niste vidjeli* /M. Šimunković/ i *Žene – partizanke i drugarice* /N. Matušić & M. Šimunković/ u kojima su objavljeni i prilozi o antifašističkoj borbi u Koprivnici i Podravini.

I.P.

Slatina

Polaganjem vijenaca na spomenik žrtvama fašističkog terora u Slatini i obilaskom ostatka spomen-obilježja partizanske bolnice Gudnoga na papučkom visu Sekuličke planine, obilježen je Dan antifašističke borbe.

Kako je istaknuo **Vladimir Jurčić**, predsjednik ZUABA Virovitičko-podravске županije, partizanska bolnica na Papuku organizirana je u jesen 1942. godine. Radila je tijekom cijelog rata i nikada nije otkrivena. Imala je nekoliko tajnih podzemnih skloništa i mogla je prihvatiti do 160 ranjenika, a u njoj je liječeno ukupno 2500 boraca. U blizini se nalazi Partizansko groblje na kojem je sahranjeno oko 250 boraca.

U Domovinskom ratu svi objekti su spaljeni, nadgrobni spomenici porušeni. Stav svih nazočnih je

OBNOVITI BOLNICU GUDNOGA

Spomen ploča s imenima preminulih ranjenika u blizini partizanskog groblja

da se kompleks bolnice Gudnoga kao spomen-obilježje treba obnoviti, kako bi ostalo mjesto čuvanja i

trajne zaštite vrijednosti antifašizma i NOB-a.

R. I.

NORVEŠKI IZVIĐAČI PRED SPOMENIKOM NOB-u

Sredinom srpnja ove godine na Korčuli je boravio Deseti izviđački odred iz norveškog grada Trondhema. Uz zabavu i upoznavanje s korčulanskim kulturno povijesnim znamenitostima, za vrijeme svog boravka u Korčuli, točnije 14. srpnja predvečer, mladi su Norvežani posjetili i središnje korčulansko spomen-obilježje, gdje im se prigodno i pozdravnim riječima obratio potpredsjednik Udruge antifašista Korčule **Svemir Vilović**.

Tom prilikom su norveški izviđači položili cvijeće na spomenik NOB-u u Korčuli. Jedna od njihovih voditeljica je za Radio Korčulu izjavila da su se za ovaj dostojanstveni i emotivni čin odlučili zato jer je većina Norvežana u toku Drugog svjetskog rata bila na strani partizana. Oni takav duh prenose na svoje mlade članove. Mladi Norvežani su posjetili i Lumbardu gdje su odigrati i prijateljsku nogometnu utakmicu s domaćinima.

B.Marelić

Mladim Norvežanima prigodno je govorio **Svemir Vilović**, potpredsjednik korčulanske Udruge antifašista

Iriški venac

Delegacija SABA RH u posjetu Vojvodini

Kod spomenika Sloboda na fruškogorskom Iriškom vencu održana je sedmog srpnja ove godine svečanost povodom Dana ustanka naroda Srbije. Svečanom činu polaganja vijenaca i govoru predsjednika SUBNOR-a Vojvodine **Svetomira Atanackovića** o historijatu i značaju 7. Srpnja, prisustvovala je i položila vijence i delegacija Saveza antifašističkih boraca i antifašista (SABA) Republike Hrvatske, koju je predvodio potpredsjednik **Nikola Opačić** iz Belog Manastira, a delegaciju su sačinjavali **Lazo Đokić**, član Predsjedništva SABA RH, **Ljubica Rupčić**, tajnica u ZUABA Osječko-baranjske županije, te **Biljana Muždeka**, članica UABA Beli Manastir.

Na skupu je govorio i **Miroslav Vasin**, sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost spolova u Vladi Autonomne pokrajine Vojvodine, koji se u svom govoru posebno osvrnuo na 70 godina od Batinske bitke, koja će se ove godine obilježiti na području Vojvodine i Baranje.

U razgovorima koji su vođeni nakon svečanosti u sklopu zajedničkog druženja, dogovoreno je da se na temu 70 godina od Batinske bitke održe

Delegacija SABA RH kod spomenika Sloboda na Iriškom vencu

okrugli stolovi u Novom Sadu i Belom Manastiru, kao i da će tim povodom ZUABA Osječko-baranjske županije izdati zbornik radova. Također je dogovoreno da će se na vojvođanskoj

strani obilježiti početak Batinske operacije, a na baranjskoj kraj Batinske bitke, a to će se organizirati početkom i krajem studenoga ove godine.

J. Nedić

Vijenci i cvijeće kod centralnog spomenika

◆ Savez udruga antifašista Karlovačke županije i Udruga antifašista grada organizirali su u povodu Dana antifašističke borbe polaganje cvijeća i paljenje svijeća kod centralnog spomenika žrtvama fašističkog terora u Karlovcu

Obilježavanju Dana antifašističke borbe bila je nazočna zamjenica karlovačkog gradonačelnika **Marina Kolaković**. U ime Saveza udruga antifašista Karlovačke županije i Udruge antifašista grada Karlovca nazočnima se obratio **Mirko Miladinović**.

-Došli smo kod ovog spomenika odati počast poginulim antifašističkim borcima i žrtvama fašizma, te poginulim braniteljima i žrtvama u Domovinskom ratu. Ovim skupom antifašisti obilježavaju Dan antifašističke borbe i Dan državnosti. Antifašisti se bore s recidivima prošlosti,

a posebno zabrinjava što neki ljudi poluistinama podcjenjuju prošlost, istaknuo je **Mirko Miladinović**.

Zamjenica karlovačkog gradonačelnika **Marina Kolaković** istaknula je da se Grad Karlovac svake godine uključuje u obilježavanje Dana antifašističke borbe.

-Ovih dana obilježava se niz datuma vezanih uz ratove i tragične događaje, koji su bili u prošlosti na ovom području. Tako je sada i obljetnica vezana uz Prvi svjetski rat, odali smo počast "lipanjskim žrtvama" atentata u Beogradu i evo obilježavamo Dan

antifašističke borbe. Dan antifašističke borbe prilika je da se oda počast svim žrtvama iz svih ratova i tragičnih događaja, rekla je **Marina Kolaković**.

Zamjenica gradonačelnika istaknula je da je Grad Karlovac očistio spomenik žrtvama fašističkog terora, ali da ne može ništa više učiniti, jer njime upravlja Ministarstvo kulture. Karlovački antifašisti sudjelovali su i na svečanom obilježavanju Dana antifašističke borbe kod spomenika u šumi Brezovica kraj Siska.

K.T.

Zaprešić

Sa zaprešićkog područja bilo je 1100 boraca NOR-a

Povodom 22. lipnja, Dana antifašističke borbe, Zaprešićani obilježili državni praznik kojim se obilježava spomen na 1941. Godinu, kada je u šumi Brezovica pored Siska osnovan Prvi sisački partizanski odred. Na zaprešićkom Trgu žrtava fašizma, u spomen na poginule antifašiste, gradonačelnik **Željko Turk** i dogradonačelnik **Alan Labus** te članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Zaprešića i općine Brdovec, Marije Gorice, Dubravice, Pušće i Bistre te **Danijel Sajić** u ime GO SDP-a, zapalili su svijeće pred vijencem postavljenim na spomen obilježju.

Branko Jurman, predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Zaprešića i okolnih općina, zahvalio se okupljenima, čestitavši svima Dan antifašističke borbe. Jurman je u kratkom govoru naglasio važnost antifašističkog pokreta, podsjetivši na povijesnu ulogu pokreta koji je spriječio da fašizam ovlada svijetom.

Naša udruga, koja je osnovana 2002. godine, nastavlja rad na obilježavanju ove tradicije. Nama je namjera da se nikada ne zaboravi borba protiv fašizma. Željeli bismo podučiti i mlade koji bi i dalje trebali prenosi-

Polaganje vijenaca na zaprešićkom Trgu žrtava fašizma

ti ideje naših prethodnika – poručio je **Jurman**, predsjednik UABA grada Zaprešića te dodao: U porobljenoj Europi – u Hrvatskoj – na današnji dan 1941. godine, domoljubi, njih 77 boraca formiralo je Prvi partizanski odred. Isto tako moramo reći da je u toku NOB-a i u Brdovcu formiran odred na našem području, s našim ljudima koji se priključio bataljunu **Matija Gubec**, a koji su dali svoj obol

u borbi za slobodu. Zaprešić i zaprešićko područje tada je imalo oko 28 tisuća stanovnika. Bilo je 1100 boraca i dva puta više simpatizera NOB-a, uz 257 poginulih boraca našega područja i isto tako 154 žrtve fašističkog terora. Na kraju govora **Jurman** je pozvao sve okupljene da se 25. lipnja opet nađu u istom broju za nadolazeći Dan državnosti.

G.A.

POSJET BIVŠEM LOGORU AUSCHWITZ

♦ U organizaciji Udruge antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije organiziran je posjet bivšem logoru Auschwitz. Na objavljeni program u trajanju od 3 dana (27.-29. lipnja) prijavilo se 28 članova UABA grada Opatije i 19 članova UABA Liburnije

Putovanje je započeto u ranim jutarnjim satima, ali uz dobro raspoloženje članova unatoč saznanju da će putovanje trajati cijeli dan. Tijekom putovanja nekoliko puta smo napravili pauze i oko 21 sat stigli smo u Krakow. Bili smo smješteni u hotelu 4* i bilo je vrlo lijepo.

Slijedeće jutro nakon doručka uputili smo se u Auschwitz.

Dočeka nas je naš vodič, gospodin Ryszard koji radi u Muzeju Auschwitz: Poljak je, a izvrsno govori hrvatski.

Svojom pričom i svim onim što smo vidjeli približio nam je dane kada su u logoru bili zatvorenici. Hodali smo istim stepenicama po kojima se u ono vrijeme čuo odjek njemačkih cokula, ali i prašnjavom cestom kojom su hodali logoraši. Vidjeli smo način na koji je velika sila izražavala moć nad bespomoćnim podanicima.

Tjeskoba, tuga, nemoć i jad prevladali su u našim osjećajima – mogli smo osjetiti kako se u ovakvim uvjetima gubi i psihička snaga. Naočale, cipele, češljevi, koferi, kosa jadnih ljudi čija je sudbina bila zapečaćena u logoru, ostavljaju čovjeka bez daha i ne može se vjerovati da čovjek čovjeku može nanositi toliko zlo.

A sve je bilo dogovoreno za 90 minuta na sastanku u dvorcu Wahnsee gdje je donesena odluka o "konačnom rješenju židovskog pitanja".

Ciklon Bnjega su puštali kroz tuševne iz kojih su žrtve očekivale toplu vodu. Umjesto vode došao bi plin koji bi za 20 minuta ubio 1000 ljudi. A možemo si samo zamisliti koje muke su proživljavali ljudi dok SS-ovci još nisu znali koja je količina ciklona B potrebna da bi se ubilo određeni broj ljudi, nego su eksperimentalni, a ljudi su umirali u očajnim bolovima.

Velike vrućine i žestoke hladnoće odlika su klime koja tamo, u Šleziji, vlada, pa su izgladnjeli ljudi, slabo obučeni, žedni i bolesni padali kao pokošeni.

Strašno! Tuga i suze obuzimali su nas - posjetioce.

U logoru je ubijeno oko 1.100.000,00 Židova, Roma, Slavena.

To je bio logor u koji su SS-ovci počeli dovoditi prvo Nijemce koji su bolovali od genetskih bolesti, ili bili umobolni, jer su htjeli očistiti vlastitu rasu od takvih „defektnih“ ljudi. Nakon toga su dovodili političke zatvorenike da bi konačno krenuli sa Židovima, Romima, Slavenima. Treba znati da su

im u početku dopuštali da ponesu 25 kg najnužnijih stvari da bi nakon nekoliko mjeseci i to smanjili na 15 kg jer su na taj način mogli ponijeti samo novac i zlato - ono što je njih najviše zanimalo.

Te subote, kao i svih ostalih dana u godini, u obilasku Muzeja su uz nas bile tisuće ljudi, i to sa svih strana: Englezi, Nijemci, Španjolci, Kinezi, Japanci, većinom mladi, a svi su se došli pokloniti sjenama umrlih uznika.

U autobusu je bilo ljudi čiji su članovi obitelji preživjeli logor i vrlo teško o tome govore.

Nakon posjeta Muzeju Auschwitz i zastrašujućih prostranstava Birkenaua otišli smo u razgled Krakowa, grada u kojem je pisana povijest Poljske. Uz stručno vodstvo vidjeli smo predivnu tvrđavu Wavel, najveći trg u Europi Kaszimirsz, Židovski geto, Schindlerovu tvornicu i puno značajnih mjesta.

Zadnjeg dana nakon doručka krenuli smo prema Bratislavi. Tamo nas je dočeka vodič uz koga smo spoznali priču o Slovačkoj i njenim bogatstvima. Nastavili smo put i uz druženje sretno stigli svom domu.

Upravo su ovakva putovanja važna za druženje i upoznavanje povijesnih događaja, ali kroz to i za upoznavanje samih ljudi kao i za daljnje prenošenje ideja antifašizma.

Posebno se zahvaljujemo UABA Grada Opatije, UABA Liburnije i SABA PGŽ, koji su nam omogućili da realiziramo ovaj jedinstveni posjet Auschwitzu.

Zahvaljujemo svim članovima koji su bili na ovom dugom putu a naročito smo ponosni na naših 11 mladih ljudi (17-35 godina) koji su bili dio ekipe i s velikom pažnjom pratili program.

C.S.

Članovi udruga antifašističkih boraca i antifašista grada Opatije i Liburnije u posjetu bivšem logoru Auschwitz

MJESTO DOGOVORA O USTANKU

◆ Skup u povodu 73. obljetnice savjetovanja na kojem je donesena odluka o podizanju općenarodnog ustanka na Baniji i Kordunu

U šumi Abez pored Vrginmosta, kod spomenika u obliku okruglog stola (autor **Zdenko Kolacio**), posvećenog sastanku predstavnika CK KPH i kotarskih komiteta KPH Gline, Vojnića i Vrginmosta, na kojem je 19. srpnja 1941. godine dogovoren početak oružanog ustanka naroda Korduna i Banije, položeni su vijenci i cvijeće.

Skupini antifašističkih boraca i poklonika antifašizma iz Sisačko-moslavačke, Karlovačke i Zagrebačke županije, obratili su se: **Jovan Vejnović**, predsjednik Saveza društva „Josip Broz Tito“ RH, **Milovan Bojčetić**, predsjednik ZUABA Sisačko-moslavačke županije, **Branko Jovičić**, načelnik općine Vrginmost, **Mile Knežević**, iz Sekcije boraca 1. korpusa NOV Hrvatske, **Petar Miličević**, predsjednik UABA Vrginmost i **Boro Rkman**, zamjenik sisačko-moslavačke županice za nacionalne manjine.

Još prije oružanog ustanka, neposredno poslije travanjskog sloma, na Kordunu je počeo stravičan ustaški teror. O karakteru ustaškog režima najbolje svjedoči zločin u Veljunu, izvršen između 6. i 9. svibnja 1941. godine, kada je ubijeno 525 Srba. Na sastanku u šumi Abez, 19. srpnja 1941. godine **Josip Kraš** prenosi direktivu Partije o pokretanju naroda Korduna i Banije na oružani ustanak. Sastanku su nazočili predstavnici kotarskih komiteta KPH Glina – **Milutin Baltić** i **Ranko Mitić**, Vojnić – **Žarko Čuić** i **Ćanica Opačić**,

Sudionici skupa kod spomenika u u šumi Abez (snimio: J. Kota)

Vrginmost – **Rade Bulat**, **Mile Manojlović**, **Stanko Maslek** i **Branko Nikoliš**. Sekretar CK KPH **Rade Končar** je također prisustvovao sastanku. Zaključeno je da se započne s oružanim akcijama na Kordunu i Baniji.

Usljedila je prva oružana akcija na neprijateljsku posadu u selu Banski Grabovac. Partizanski prepadi nastavljani su u Glini, Petrinji, Dvoru... Formiraju se oružane grupe i odredi. Kolovoza

1941. godine na područje Petrove gore dolazi nekoliko istaknutih komunista i španjolskih boraca Hrvata, koji zajedno s domaćim komunistima Srbima i Muslimanima, dižu narod na oružani otpor.

Lani su umrla i zadnja dva sudionika savjetovanja u Abezu – narodni heroji **Rade Bulat** i **Milutin Baltić**, koji su bili redoviti sudionici obilježavanja tog povijesnog događaja.

B. M.

Zagreb

Kako bi zainteresirani nazočili centralnoj proslavi u Brezovici, članovi udruga antifašističkih boraca i antifašista „Jug“ Zagreb i Samobor, upriličili su uoči Dana antifašističke borbe komemorativne skupove u Stupničkoj i Jankovačkoj šumi i tako obilježili državni blagdan. Položeni su vijenci i cvijeće podno spomen-obilježja u Remetinečkom gaju, Rakovu potoku, grobnici narodnog heroja **Kreše Rakića**, Kupinečkom Kraljevcu, Gornjem Dragonošću, Odri, Čehima, Haviđićima i Pandakima.

Spomenici su dobro održavani, neki od njih su obnovljeni zbog zuba vreme-

SKRB O ZAPUŠTENIM STRATIŠTIMA

na i obloženi mramorom. Kako bi zablitali u punom sjaju, desetak dana prije polaganja vijenaca, upriličene su akcije čišćenja i uređenja. Da nema članova iz udruga antifašističkih boraca i antifašista, spomenici i kosturnice na tim mjestima bili bi zapušteni i devastirani.

Samo u Stupničkoj šumi je na dvije lokacije pobijeno i pokopano oko 700 žrtava, a u Jankovačkoj oko 250 antifašista iz zatvora u Savskoj za vrijeme mračnog razdoblja tzv. NDH. O tim događajima i značaju antifašističke borbe tijekom NOB-a ali i o aktualnom odnosu prema antifašizmu danas u Hrvatskoj, na

skupovima su govorili **Petar Raić**, predsjednik UABA Samobor i **Josip Imprić** i **Dragutin Kozjak** iz UABA „Jug“ Zagreb.

Nakon službenog dijela svečanosti uslijedilo je druženje u jednom restoranu u Blatu. Tom prigodom, **Mladen Matijašec**, potpredsjednik ZUABA Grada Zagreba i Zagrebačke županije, za svestran i kontinuiran rad i doprinos afirmaciji antifašizma dodijelio je Povelje SABA RH **Eduardu Vostrelu**, **Šimi Mudrovčiću** i **Dubravku Sidoru**. Zahvalnica je uručena **Nasti Lacković** za Pjevačko društvo Novi Zagreb.

Stjepan Šafran

♦Zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije **Ivan Pal** i viša savjetnica za kulturu, udruge, nacionalne manjine i sport **Vesna Peršić Kovač** sastali su se u srijedu, 30. srpnja s predstavnicima Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista Koprivničko-križevačke županije

Sastanku su prisustvovali predsjednik Zajednice **Branko Dolenc** i član Savjeta za ratne veterane Predsjednika Republike Hrvatske **Rudolf Kahlina**, a govorili su o potrebama i problemima s kojima se Zajednica susreće u svom radu te planovima za budućnost, pripočeno je iz Odsjeka za komunikacije i protokol Koprivničko-križevačke županije.

Jedna od tema sastanka, kako je naglašeno, bila je i obilježavanje jubilarne sedamdesete obljetnice Brigade „Mihovil Pavlek Miškina” koja će biti održana 18. studenog ove godine. Manifestacija će, očekuje se, okupiti osamdesetak gostiju, a u projekt će, uz Koprivničko-kri-

Razgovor antifašista sa zamjenikom župana

Ivan Pal i Vesna Peršić Kovač razgovaraju s Brankom Dolencem i Rudolfom Kahlinom

ževačku županiju, biti uključeni Grad Đurđevac i Općina Đelekovec.

Podravska brigada „Mihovil Pavlek Miškina, osnovana je 19. studenog 1944.

godine u Đurđevcu. Nakon formiranja ušla je u sastav 32. divizije Narodnooslobodilačke vojske koja je djelovala u Desetom korpusu Zagrebačkom. **K.N.**

Obilježavanje značajnih datuma NOB-a

♦U Osječko-baranjskoj županiji obilježeni su značajni datumi iz povijesti naše Narodnooslobodilačke borbe – Dan pobjede, u Belom Manastiru i Dan antifašističke borbe, u Osijeku

Dan pobjede

Devetog svibnja ove godine Udruga antifašističkih boraca i antifašista Beli Manastir, Grad Beli Manastir i Baranjsko-rusko društvo prijateljstva, a u povodu Dana Europe i 69. godišnjice pobjede nad fašizmom, polaganjem vijenaca i cvijeća odali su počast poginulim borcima NOR-a 1941.-1945. godine i poginulim pripadnicima Crvene armije. Vijenci su položeni na području Belog Manastira.

Glavna svečanost održana je na spomen-kompleksu Batinske bitke u Batinu, gdje su vijence položili predstavnici Hrvatskog sabora, Ministarstva obrane RH, Ministarstva vanjskih i europskih poslova RH, Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH, ambasada Rusije, Azerbajdžana, Bjelorusije i Kazahstana u Hrvatskoj, Generalnog konzulata Republike Srbije u Vukovaru te Udruge

antifašističkih boraca NOR-a i antifašista Općine Trpinja.

Dan antifašističke borbe

Dan antifašističke borbe u Osječko-baranjskoj županiji obilježen je na području Paučja i Podgorja, a u organizaciji osječke Zajednice udruga antifašističkih boraca i antifašista OBŽ. Uz članove antifašističkih udruga i mještane, na obilježavanju su bile delegacije Pokrajinskog odbora SUBNOR-a Vojvodine, na čelu s potpredsjednicima **Savom Rošićem** i **Stevom Dračom**, te općinskih odbora SUBNOR-a Apatina, Sombora i Šida. Također svoje predstavnike na obilježavanju imala je i Udruga antifašističkih boraca NOR-a i antifašista Općine Trpinja.

Sat povijesti održao je **Jovan Nišević**

iz Osijeka, koji je govorio o dizanju ustanaka u Slavoniji, o prihvaćanju zbjegovca i formiranju lokalne vlasti. Prigodan govor u povodu Dana antifašističke borbe održao je i pozdravne riječi svim učesnicima i gostima uputio **Nikola Opačić** iz Belog Manastira, potpredsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH. Na kraju, okupljenima se pozdravnim govorom obratio i **Sava Rošić** u ime Pokrajinskog odbora SUBNOR-a Vojvodine.

Istog dana belomanastirski gradonačelnik **Ivan Doboš** i njegovi zamjenici **Predrag Stojanović** i **Marko Bogatić** položili su vijenac na spomenik borcima Crvene armije na Trgu slobode u Belom Manastiru. Polaganju vijenaca pridružili su se i predstavnici i članovi Udruge antifašističkih boraca i antifašista Beli Manastira te članovi Gradskog vijeća Grada Belog Manastira.

Jovan Nedić

ŠAHOVSKI TURNIR ZA DAN ANTIFAŠISTIČKE BORBE

Šahovski turnir za Dan antifašističke borbe i Dan državnosti održan je na zagrebačkom Branimiru 20. lipnja 2014. godine. Turnir je igran u 9 kola švicarskim sustavom, uz tempo igre od 10 minuta po igraču za cijelu partiju.

Turnir je održan pod pokroviteljstvom Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, organizator je bio Šahovski klub osoba s kroničnim dišnim bolestima Aer, a tehničku pomoć pružilo je Društvo za šahovsku kompoziciju i zagonetaštvo Zagreb.

U vrlo izjednačenoj i zanimljivoj šahovskoj borbi najbolje se snašao majstorski kandidat **Denis Jakupec** koji je s osvojenih 7 bodova po

dodatnim kriterijima pobijedio ispred majstorskog kandidata **Ivana Kalajži-**

majstora FIDE **Mateja Blažeke, Borivoja Đurića i Tomislava Jazvića. Borivoj**

Đurić bio je najuspješniji igrač iznad 65 godina i najuspješniji igrač rejtinga do 1900, a najuspješniji igrač s kroničnom dišnom bolešću bio je **Dejan Glišić**. Posebnim nagradama, primjercima enigmatskog magazina Feniks, knjigama i bonovima Hrvatske lutrije, nagrađeni su još: najuspješnija žena **Mira Srebro**, najstariji igrač **Mihailo Smoljanović**, zatim **Zdravko Margitić, Tihomir Horvat** itd.

Nakon turnira organizator je priredio i skromnu zakusku. Zahvaljujemo se svim sudionicima, osobama i organizacijama

koje su na bilo koji način podržale ovaj već tradicionalni turnir!

Sudionici šahovskog turnira u povodu Dana antifašističke borbe

ća. Treće mjesto u fotofinišu osvojio je **dr.sc. Aleksandar Vukić**, ispred mladog

Vodice

♦Na press konferenciji krajem lipnja predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Grada Vodica **Josip Zanze** još jednom je aktualizirao problem „Spomenika žrtvama jugoslavenskog komunizma“ u Vodicama, čiju je izgradnju inicirala udruga „Hrvatski domobran“. Prema njegovim riječima, najveći problem kada se govori o tom spomeniku, je nepostojanje znanstvenih izvora koji bi opravdali njegovo postojanje

Naime, na sjednici Gradskog vijeća kao izvor je navedena knjiga Josipa Jurčevića „Prikrivena stratišta i grobišta jugoslavenskih komunističkih zločina“, iako to nije zabilježeno na tonskom zapisu sa sjednice. Osim toga, Jurčević u svojoj knjizi kronologizira žrtve od 1945. do 1990. godine, a Zanze upozorava da u Vodicama u tom razdoblju nije bilo žrtava komunizma. Usto, naglašava kako je spomenik izgrađen nelegalno jer su komunalne strukture i gradski odjeli tek nedavno krenuli u ishođenje svih potrebnih dozvola.

Zanze smatra kako su time raskrin-

Nelegalno izgrađen spomenik bez znanstvenih izvora

kali, ali ne i riješili problem, a rješenje problema vidi u vodičkim gradskim vlastima. Ističe kako postoji nekoliko mogućih rješenja. To su već spomenuto dostavljanje znanstveno relevantnih dokaza, upućivanje udruge Hrvatski domobran na Hrvatski Sabor koji bi pravorijekom utvrdio legalnost spomenika, te kompromis kojim bi spomenik u Vodicama ostao, ali bez imena i pod jedinstvenim nazivom „Spomenik nevinoj žrtvi“ kojim bi se obilježile sve žrtve, neovisno s čije su strane došle. Zbog toga se sastao i s vodičkom gradonačelnicom **Brankom Juričev Martinčev**, koja mu je obećala organizirati sastanak suprotstavljenih udruga.

- Pozivam Povjerenstvo za gradnju predmetnog objekta, da nam dostavi jedinu referencu ili recenziju naučnog članka istraživanja Drugog svjetskog rata na prostorim Vodica koji bi se odnosio na imena nevino ubijenih Vodičana s kojima udruga 'Hrvatski Domobran' cijelo vrijeme barata kao spiskom imena 'nevinih žrtava jugokomunističkog terora u Vodicama' od 1941. do 1990. godine - kaže Zanze

Prema njegovim riječima, spiskom udruge „Hrvatski domobran“ već odavno je uzburkana vodička javnost, budući da

su se Vodičani u Naodnooslobodilačkoj borbi mahom pridruživali partizanima.

Predsjednik vodičkih antifašista također objašnjava kako spisak ne prihvaćaju kao listu žrtava jugoslavenskog komunizma, već kao spisak sudionika II. svjetskog rata koji su kolaborirali s Mussolinijevim i Hitlerovim okupatorima.

- UABA među ostalim planira na gradskom vijeću predložiti i još nekoliko inicijativa među kojima su i preimenovanje spomenika u 'Spomenik nevinoj žrtvi'. Još je jedna zanimljiva inicijativa koju bi morao pokrenuti Grad Vodice i zainteresirane udruge u svezi masovnih grobnica u okolici Vodica, koje bi tada Saborska komisija takvima proglasila i tada bi konačno dobile spomen obilježja - kazao je Zanze koji na sljedećoj sjednici gradskog vijeća planira ujedno i predložiti imenovanje povjerenstva za organizaciju obilježavanja 70-te obljetnice oslobođenja Vodica od fašističkog okupatora u Drugom svjetskom ratu.

- Kompromisnim rješenjima Vodicke bi se iz 21. lansirale u 22. stoljeće, jer bi tim činom izmirile sva svoja traganja za istinom - prenose lokalni mediji izjavu Zanze.

S.D.

S vjerom u oslobođenje prošlosti

Glavni urednik i komentator političkog tjednika pod nazivom „Glas koncila“ Ivan Miklenić - napokon je otvorio svoju svećeničku dušu i potvrdio ono, na što mnogi upozoravaju već godinama. Naime, on u komentaru toga glasila kaže da se Crkva „ne može odreći svoje obveze služenja općem dobru naroda“ i da je „njezina dužnost također oslobađati i prošlost“.

I tako se eto ušlo u crkvenu narodnooslobodilačku borbu za prošlost. Protivnici Crkve su time, po logici stvari, sadašnjost i budućnost naroda. Vjera, naravno, s tim nema nikakve veze. Miklenić u ovom nevjernom komentaru upozorava „da u hrvatskom društvu postoje snage koje žele sada nametati ono viđenje prošlosti kakvo je vladalo osamdesetih godina“ i „očuvati sve povlastice za točno određene društvene skupine“.

Možda tu ima čak i istine. Na primjer, glede privilegija i načina kako ih neki koriste iz državnog proračuna. Upravo je objavljeno jedno istraživanje o proračunskim isplatama Katoličkoj crkvi. Kako je prenio Novi list, „od 1996. do kraja 2013. godine, Katolička crkva u Hrvatskoj iz državnog je proračuna dobila najmanje 8,67 milijardi kuna.“ Takve povlastice ne može dostići bilo koja „društvena skupina“. Sad jedino Miklenić može objasniti tko se to onda toliko bori da održi privilegije o kojima on zbori. A ova sadašnja vlast puno plati da bi slušala kako je Crkva blati.

Crkva je ogromna sredstva trošila u gradnju crkvenih objekata, pa i svojih velebnih mramornih zdanja u proteklih dvadeset i više godina. Lako dobiven novac treba negdje i upotrijebiti. Utvrđeno je, primjerice, kako umirovljeni svećenici iz proračuna primaju prosječno sedam tisuća kuna mirovine. To je tri puta više od mirovine drugih umirovljenika, među kojima su i vjernici, koji prema najnovijim podacima primaju prosječno 2.234 kune. S time što obični puk cijeli radni vijek plaća mirovisne doprinose, a svećenici ne.

Spomenuto istraživanje objavljeno je u vrijeme kada su neke stranke navijale da će u Saboru najesen inicirati uvođenje crkvenog poreza, kako bi građani mogli demokratski birati vjersku instituciju kojoj će uplatiti svoj novac.

Ovako, ni u jednoj zemlji u EU nije

jeftinije biti pripadnik neke vjerske zajednice nego u Hrvatskoj. Sve obveze koje bi vjernici bili dužni sami ispunjavati prema svojoj vjerskoj zajednici, ispunjava – država.

U kontekstu svega ovoga, „Glas koncila“ je objavio njemu primjeren i zaprepašujuć intervju s „povjesničarom“ Mladenom Ivezicom u kojem on tvrdi da je 1966. godine „Savezni zavod za statistiku broj žrtava Jasenovca utvrdio na 403 i odmah to kuvertirao“. List, u skladu sa svojom uređivačkom politikom, prinosi taj podatak, a „povjesničar“ Ivezic dodaje da „točno 20 godina kasnije Jefto Sašić objavljuje tu službenu tajnu“. No, ipak je Ivezic naveo i izvor za takvu sramotnu tvrdnju pa kaže: „Nikada nisam vidio taj dokument“.

Glaskoncilovski Ivezic je ipak osjetio da je pretjerao pa je dlučio opet pretjerati, gotovo jednako. „Ne mogu prihvatiti 400 osoba kao pravi maksimum broja žrtava. Nemoguće je da ih je bilo 5000, vjerojatno ni 3000, najvjerojatnije oko 1000, umrlih od svih uzroka, najviše naravnom smrću, pa od tifusa i slično“.

To su „znanstveni“ podaci oko umanjivanja zločina, sad valja malo pogledati prinosne za uveličavanje zločina druge strane.

Tu pomaže „Fokus“ koji se predstavlja kao „tjednik za kulturu, znanost i društvena pitanja“. Upravo je počeo objavljivati feljton izvjesnog Ivana Runje koji se uklapa u borbu za „bolju“ prošlost. Tako oni finim „kulturnim“ jezikom kažu kako „Hrvatskom zaudara antifasistički smrad“ i dodaju podatak da „taj smrad koji je iza njihovih junačkih djela ostao, danas se otkriva u preko 1500 masovnih grobišta s preko 960.000 hrvatskih kostura.“ Znači, jame nisu ni otkopane, a oni već „znaju“ brojke.

Dakle, da rekapituliramo te „znanstvene“ budalaštine. U Jasenovcu je, po njima „umrlo od svih uzroka“ i bolesti manje od 1000 ljudi, a u jamama ima 960.000 žrtava koje su pobili antifašisti. Eto na što jeftino ciljaju – ekstremno umanjiti ili povećati broj žrtava zavisno od cilja.

Umjesto kulture dijaloga, promiče se kultura konflikta. Tako se šire razarajuće klice zla. To je na Veliku Gospu u Mariji Bistrici u monologu rekao

kardinal Bozanić - o dijalogu. I inače s oltara se monolozima svećenici, biskupi, nadbiskupi, kardinali i predsjednici nekih Iustitia et pax petljaju u demokraciju i napadaju dijalog monologom. Izgleda de je to ideal demokracije. Kad Oni nešto kažu, nema šanse za drugo mišljenje, nego se time završavaju skupovi i ljudi razilaze.

Inače, Slaven Leticica se bavio svojom temom u kolovozu. Psihijatrijom. Pa tako piše: „... među duhovitim američkim psihijatrima godinama kruži anegdota o nepoznatom kolegi koji je razlikovao tri vrste ludih ljudi: prvi su ljudi od rođenja (obično je to ženina rodbina); drugi su poludjeli od života, a trećima ludilo kao „etiketu“ (dijagnozu) - na temelju „Dijagnostičkog i statističkog priručnika duševnih poremećaja“ Američke psihijatrijske udruge - daruju sami psihijatri.“

I eto što nam od teksta daruje Letica. Tko je lud, a tko zbunjen u Americi, a tko kod nas?!

Točno je da ima onih koji se javno prikazuju kao budale. Mi ne imenujemo tko su budaletine. Sačuvaj Bože. Ali ne tvrdimo niti da nisu budale. Zašto bi mi to tvrdili kad je riječ o budalama. Ili onima koji to možda nisu.

Oglasio se i Zderavko nam Tomac. Pa kaže kako predsjednik „Ivo Josipović sustavno omalovažava vrijednosti Domovinskoga rata, a veliča titoizam i crvenu zvijezdu petokraku kao simbol slobode“, s ciljem „da se nametne velika krivotvorina kao navodna istina, da je hrvatski narod stvorio i obranio svoju državu '45. na čelu s Titom i komunistima, a da ju je 1990. samo još jedanput obranio od velikosrpske agresije“.

„Ustav nedvosmisleno utvrđuje da je hrvatska država stvorena i obranjena pobjedom u Domovinskom ratu, a ne u partizanskoj borbi, stvaranjem titoističke Jugoslavije“, tvrdi Tomac. Tko bi se samo sjetio takvih postavki osim Tomca. Uglavnom sve mu počinje krivo, a završava s tvorine.

Na kraju citirat ćemo uglednu psihologinju prof. dr. Mirjanu Krizmanić: „Crkva je ušla u sve pore društva i sve više i agresivnije nameće svoje stavove. Hrvatska je izgleda samo na papiru sekularna država.“ Biskupi „govore da je ova vlast prožeta zločinačkom ideologijom. Vlast koju je izabrala većina naših građana. To lupnu i nikome ništa.“

Svečanosti posvećene događajima iz NOB-a

Udruga antifašističkih boraca i anti-fašista Daruvara, uz suradnju Grada Daruvara, obilježila je 20. lipnja 2014. Dan antifašističke borbe. Tom prilikom su na središnjem spomeniku borcima NOB-a i žrtvama fašizma u daruvarskom parku Antuna Jankovića položeni vijenci i zapaljene svijeće. Na ovaj način su počast borcima i žrtvama odale delegacije Grada Daruvara (zamjenica gradonačelnika, pročelnik i predsjednik Gradskog vijeća), delegacije udruge iz domovinskog rata te predstavnici Policijske postaje Daruvar, predstavnici srpske i češke nacionalne manjine kao i delegacija UABA Daruvar.

Delegacije Udruge su također položile vijence i zapalili svijeće i kod spomenika u Dežanovcu, Končanici i Gornjoj Vrijeskoj, a uz delegaciju Općine Sirač i kod spomenika u Siraču.

Osam dana nakon toga, 28. lipnja 2014., UABA Daruvar je obilježila, već tradicionalno, i Dan osnivanja Daruvarskog partizanskog odreda, polaganjem vijenaca na spomen-obilježje u Bijeloj i kod groba narodnog heroja Paje Orozovića Brke u Gornjim Borkima, te prigodnim zajedničkim druženjem. Na tom skupu bile su prisutni i predstavnici mnogih udruga antifašista Bjelovarsko-bilo-

Polaganje vijenaca i počast borcima NOR-a u Daruvaru povodom Dana antifašističke borbe

gorske županije i susjednih županija, a prisutnima se u ime predsjednika SABA RH obratio **Rade Jovičić** koji je istaknuo potrebu stalne i uporne prisutnosti naših udruga u društvu i potrebu isticanja antifašizma kao civilizacijske tekovine. Održavanje ovog obilježavanja pomogla

je Općina Sirač i vijeće srpske nacionalne manjine općine Sirač. Svi prisutni prisjetili su se boraca daruvarskog odreda i komandanta Paje Orozovića Brke koji je za svoju iznimnu hrabrost i požrtvovnost i proglašen narodnim herojem.

Zvezdana Drašner

Poreč

U povodu 22. lipnja Dana antifašističke borbe, gradonačelnik Poreča **Edi Štifanić** primio je u petak 20. lipnja u Maloj vijećnici delegaciju Udruge antifašističkih boraca Poreštine, predvođenu predsjednikom **Božom Štifanićem**. Izrazivši zadovoljstvo što uz dolazeći državni praznik antifašizma prima predstavnike porečkih antifašista, Edi Štifanić je istaknuo da je u antifašističkoj borbi utemeljena i današnja Republika Hrvatska i „naša je dužnost stvarati uvjete za čuvanje sjećanja i njegovanje tradicija hrvatskog antifašizma kao civilizacijske tekovine.“

Za sjećanje predstavnici Udruge dragovoljaca i veterana domovinskog rata poklonili su gradonačelniku knjigu „Istra u Titovo doba“ koju su potpisali članovi udruge.

Nakon prijema, delegacije su obilježile Dan antifašističke borbe skupovima na Narodnom trgu i Trgu Joakima Rakovca. Nazočni su bili predsjednik Gradskog vijeća Gra-

Prijem za predstavnike UAB-a i UDVDR-a

Zajedničko polaganje vijenaca – članovi Udruge antifašista i UDVDR

da Poreča – Parenzo **Adriano Jakus**, predstavnici UAB-a i UDVDR-a. Polaganje vijenaca započelo je kod spomenika na Narodnom trgu, gdje je predsjednik Gradskog vijeća **Adriano Jakus** položio vijenac, a prisutnima se obratio predsjednik Udruge antifašističkih boraca i antifašista Poreštine **Božo Štifanić** održavši prigodan govor

te čestitavši prisutnima Dan antifašističke borbe.

Potom su otišli do Trga Joakima Rakovca gdje je također položen vijenac na spomen-obilježje narodnom heroju Joakimu Rakovcu. Položeni su vijenci i na spomenike palim borcima u Fuškulinu, Žbandaju, Novoj Vasi i Baderni.

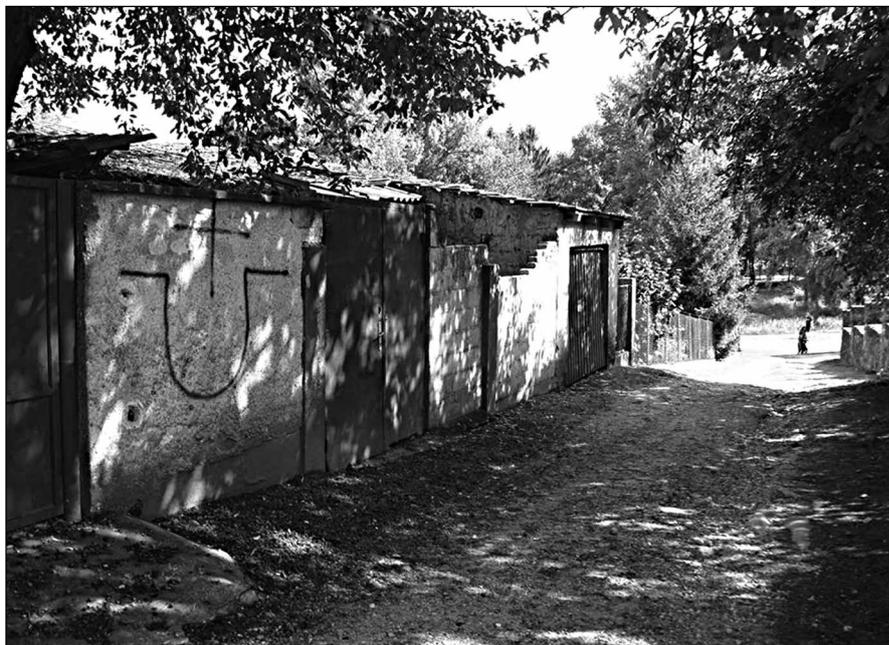
G.P.

Partizanski grad s ustaškim grafitima

♦Ludbreg, gradić koji je u Drugom svjetskom ratu slovio kao mjesto odakle je Kalnički partizanski odred povukao najviše boraca, nedavno je išaran grafitima s prepoznatljivim slovom

Iako takvih pojava ima gotovo posvuda, a za počiniteljima se redovito ne pokušava tragati, zanimljivo je gdje su nastali ovi znakovi. Prvi je niknuo na zidu u prolazu koji iz Jelačićeve ulice vodi na poznati Otok mladosti. Grafit je primjećen nedugo nakon višednevnog glazbenog hapeningsa na kojem je sudjelovao i pjevač M. P. Thompson. Još je prošle godine Vijeće mjesnog odbora Ludbreg pokrenulo službenu inicijativu da se taj dio ulice nazove „Židovski prolaz“ budući da se tu od 1895.-1945. nalazila sinagoga i središte Židovske općine Ludbreg. Sinagoga je uništena u Drugom svjetskom ratu, zemljište je privatizirano, a unatoč činjenici da je većina ludbreških Židova stradala u logorima smrti, u tom gradu nikad nije podignuto nikakvo spomen-obilježje žrtvama holokausta. Imenovanje tog prolaza Židovskim značilo bi moralni čin i znak sjećanja na nevine žrtve ustaškog terora.

Drugim je znakom išaran zid trafostanice u blizini Lovačkog doma, otprilike u vrijeme kada je premijer Milanović posjetio prvosvibanjsko druženje lokalnih esdepeovaca. Nitko od prisutnih nije reagirao pa ti znakovi još i sad „krase“ pješačke zone Ludbrežana, a nema reakcije ni od odgovornih gradskih službi.

Grafit na zidu u budućem Židovskom prolazu

Uoči Dana antifašističke borbe u obližnjim Varaždinskim Toplicama nepoznati je počinitelj motornim uljem zalio ploču s imenima žrtava fašizma i boraca NOV na spomeniku u gradskom parku. Izaslanstvo Grada koje je došlo položiti cvijeće ostalo je zgroženo

tim vandalizmom. No, ni više od mjesec dana ništa se bitnije nije dogodilo, spomenik je i dalje devastiran. Na upit gradskoj upravi što se poduzima u vezi vraćanja spomenika u prvotno stanje - odgovora i opet nema.

M. Dretar

IN MEMORIAM

ENES MILAK
1947.-2014.

Umro je dr. Enes Milak, direktor JU "Muzej II. zasjedanja AVNOJ-a"

u Jajcu i predsjednik Odbora za obnovu postava i zgrade Muzeja, čovjek koji zasigurno ima najveće zasluge za uspješan rad i prepoznatljivost ove ustanove.

Enes Milak rođen je 5. lipnja 1947. u Livnu. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Jajcu. Studirao je povijest na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Na istom je fakultetu magistrirao i doktorirao. Radio je u Institutu za savremenu historiju i u Savezu logoraša BiH. Od 2000. do 2007. godine radio je kao tajnik u Društvu za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog nasljeđa u Jajcu. Od 2007. obavljao je dužnost direktora JU "Muzej II. zasjedanja AVNOJ-a".

S dr. Enesom Milakom SABA RH

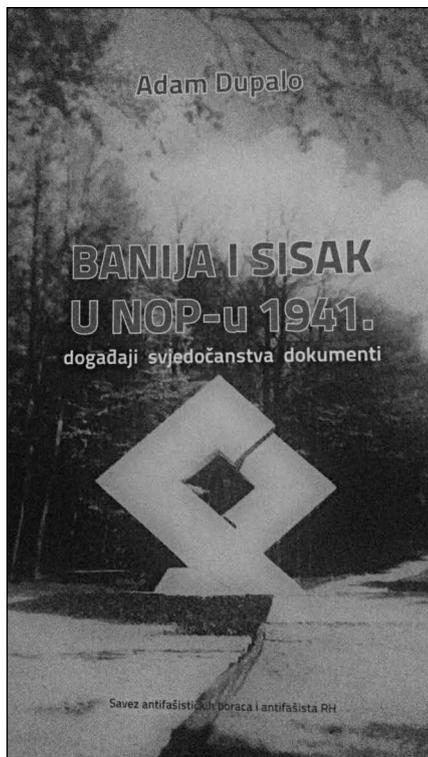
imao je česte kontakte i izuzetno dobru suradnju.

ANDRIJA JUSTIN
1932.-2014.

Rođen je u Donjem Mikloušu u seljačkoj obitelji. Radio je u Poljoprivrednim zadrugama i Kotarskom savezu, a potom u DIP Novoselec, Šumarskom gospodarstvu Bjelovar i Šumariji Čazma. Bio je aktivan društveno-politički radnik, posebno u vatrogastvu i teritorijalnoj obrani.

Od 1996. je bio aktivan član UABA Čazme kao tajnik te član Predsjedništva ZUABA Bjelovarsko-bilogorske županije.

U jednom mandatu je bio i član NO u SABA RH.

**Banija i Sisak u
NOP-u 1941.**

♦Knjiga **Adama Dupala**, banijskog prvoborca i ratnog rukovodioca posvećena je sjećanju na sve poginule borce, civile i na patnje naroda Banije u razdoblju NOB-a

Velika dvorana SABA RH bila je pretijesna za sve zainteresirane koji su nazočili predstavljavnu knjige „Banija i Sisak u NOP-u 1941.“ (događaji, svjedočanstva i dokumenti). Promociji su prisustvovali brojni članovi ZUABA GZ i ZZ, Karlovačke i Sisačko-moslavačke županije, kao i izslanstvo antifašista iz Velike Kladuše, koja i tako njeguje suradnju u spomen na zajedničku borbu s Banijcima u Druhom svjetskom ratu.

Skup je pozdravio prigodnim riječima **Franjo Habulin**, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske. **Filip Škiljan**, afirmirani mladi povjesničar u svojoj recenziji, o knjizi uz ostalo navodi: „Vidljivo je da je autor građu i materijale prikupljao godinama, a razmišljanja o samim događajima

gradio desetljećima. Budući da je sve manje svjedoka samih događanja koja su se zbivala 1941. godine, ovakvo je djelo, publicističko-memoarskog tipa u svakom slučaju dobrodošlo. Autor je svjestan pokušaja revidiranja povijesti pojedinih stručnjaka i nestručnjaka, te želi svojim sjećanjima i stavovima poduprtim izvornom arhivskom građom pridonijeti rasvjetljavanju ovog vrlo osjetljivog dijela hrvatske povijesti.“

-Domovinski rat ne može se uspoređivati s Narodnooslobodilačkom borbom niti je njena dopuna i nastavak, na što ukazuje knjiga „Banija i Sisak u NOP-u 1941.“, banijskog prvoborca, ratnog i poratnog rukovodioca **Adama Dupala**, rekao je **Juraj Hrženjak**, čelnik Antifašističke lige Hrvatske i član Savjeta antifašista RH. Dodao je, kako se u posljednje 24 godine povijest nemilice prekrajala i nastoji se prešutjeti zasluge komunisti i srpskog naroda u Hrvatskoj za oslobođenje zemlje, a Dupalo se suprotstavlja tim nastojanjima. Bratstvo i jedinstvo je pojam koji nacionalisti neizrecivo mrze, a ono je temelj zajedničke borbe naših naroda, rekao je Hrženjak i ukazao na značenje ZAVNOH-a, dodavši da Deklaracija o pravima čovjeka UN iz 1948. godine u svojih 30 članaka sadrži sve vrijednosti za koje su se partizani borili.

Mirko Mečava, čelnik Sekcije 7. banijske divizije, istaknuo je da knjiga pruža odgovore zašto je partizanski pokret bio uspješan: „Prvi razlog je ustaški teror i genocid koji je otpočet odmah po uspostavi NDH, drugi jasna politika Komunističke partije i brojnost njenih članova, a treći stvaranje bratstva i jedinstva“, podsjetivši da su na području Siska i Banije komunisti imali 80 čelija s 526 članova, što je u odnosu na 12.000 komunista u cijeloj Jugoslaviji bio velik postotak.

Urednik **Ilija Ranić** kazao je da je knjiga, inače tiskana u 500 primjeka, nastajala dvije godine i da su podaci koji se u njoj iznose više puta provjereni. Knjiga je podijeljena u dva dijela. U prvom su opisi zbivanja od travanjskog rata do kraja 1941., a u drugom svjedočanstva istaknutih rukovodilaca, dokumenti i svjedočenja. Govori se o nastanku, razvoju i nestanku Sisačkog partizanskog odreda, o akcijama komunista i naroda na Baniji, zajedničkim akcijama sisačkih i banijskih partizana. Podsjeća se na čuvenu zakletvu na Čavić brdu koju

je 29. rujna 1941. godine položilo 188 partizana dok ih je još nekoliko desetaka oružjem osiguravalo prostor. Ukazuje se na važnost tri datuma: 22. Lipnja, kad je osnovan Sisački partizanski odred, 19. srpnja, kad je donesena odluka o podizanju ustanaka na Baniji i Kordunu, te 23/24. srpnja kad je izvršena akcija u Banskom Grabovcu.

Mirko Mečava je, među inim, istaknuo i da se uloga Sisačkog partizanskog odreda koji je sastavljen od komunista, preneglašava. „Da ti borci kojih u početku nije bilo 77 kao što se priča, nego 50, nisu prešli u Baniju gdje je ustanak bio u toku, taj odred bi ostao glas očajnika“, dodavši da je taj odred imao svoju historijsku ulogu. U raspravi bilo je riječi o tome kako se prilikom proslava u Brezovici govori o nekom virtualnom antifašizmu, a zaboravljaju spomenuti svi ilegalci, komunisti i partizani koji su djelovali u tom kraju, pa je Dupalova knjiga „dobrodošla svima koji bi htjeli nešto naučiti o NOB-u u tom dijelu zemlje“. Da su državni rukovodioci imali tu knjigu svakako ne bi rekli da je Janko Bobetko bio pripadnik Sisačkog partizanskog odreda, niti bi govorili da su u njemu bili samo komunisti Hrvati, kad je tamo bilo Srba i Slovenaca, a ni (ranijih godina) ne bi rekli da su to bili prvi partizani u Europi, čulo se u obraćanjima nazočnih.

-Kao aktivan sudionik NOR-a, prvoborac, pripadnik VII. banijske udarne divizije, poznavao sam gotovo sve važnije aktere događaja 1941., surađivao i razgovarao s njima. Godinama sam skupljao razne dokumente. Smatrao sam da mi je dužnost da svoja saznanja i zaključke prezentiram javnosti, nastojeći sve potkrijepiti odgovarajućim dokumentima, kazao je autor **Adam Dupalo**, dodavši kako želi ovom knjigom i priložima iznijeti temeljne činjenice za bolje razumijevanje tadašnjih prilika, te rasvjetljavanje važnih događaja. Današnje generacije ne znaju ni osnovne činjenice o ustanku i NOP-u, posebno ne temeljne razloge, motive i povode podizanja ustanaka, istaknuo je Dupalo, upozorivši kako su tragični događaji 90-ih doveli do tragičnog egzodusa naroda Banije, čime je herojsko djelo partizana i svih durgih antifašista historijski devalvirano, a put prema slobodi čovječanstva i bratstvu naroda ugrožen.

B. M.

♦Preko sto mladih srednjoškolaca i studenata pohađalo je u tri ciklusa Ljetnu školu mira koja je u organizaciji SABA RH djelovala u kampu Veli Jože

Završila je prva Ljetna škola mira koju je organizirao Savez antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, uz potporu Ministarstva branitelja i Grada Zagreba. Stotinjak mladih srednjoškolaca i studenata iz svih krajeva Hrvatske (i dvoje mladih iz Italije), pohađalo je u tri smjene „školu po mjeri mladih“ (kako ju je nazvao njezin koordinator **Damir Jašarević**, predsjednik Udruge zagrebačkih branitelja Vukovara).

Boce s apelom mira

Svečanoj javnoj prezentaciji rada nazočili su brojni predstavnici tijela vlasti, političkih stranaka, nevladinih udruga, te izaslanstvo SABA RH (**Franjo Habulin**, predsjednik, **mr. Ivan Fumić** i **Tomislav Ravnić**, potpredsjednici i **Višnja Hotko**, predsjednica Odbora za koordinaciju udruga žena antifašistkinja). U prigodnom programu, sudionici škole mira predstavili su ono što su naučili na predavanjima, ali i osmislili poruku mira: „Međunarodna ljetna škola mira za sve mjesta ima. Pozitivnu energiju donijeli smo s nama, da poruku mira pošaljemo vama!“ Ispisanu na pet jezika i dva pisma – latiničnom i ćirilničnom, poruku su spremili u pet oslikanih boca i odaslali u more, s nadom da će stići na pet kontinenata.

Istarski župan **Valter Flego** izrazio je zadovoljstvo što mladi imaju priliku upoznati se i učiti o bitnim događajima koji su obilježili povijest kako „naše Istre, tako i cijele države“. Povijest treba učiti kako se ona ne bi ponovila. Za slobodu Istre i njezinih stanovnika stradalo je na tisuće nevinih ljudi. „Zahvaljujući toj borbi, naša regija je danas prepoznata kao slobodna i otvorena, multietnička, višejezična zajednica koja trajno njeguje svoje temeljne vrijednosti“, naglasio je Flego, dodajući kako su suživot i antifašizam duboko utkani u istarsko tlo i nemaju alternative. „Stoga sam neizmjereno sretan što su mladi prepoznali važnost ove ljetne škole i tema kojima se ona bavi“, zaključio je Flego.

PRVA LJETNA ŠKOLA MIRA

Na svečanosti je ministru branitelja **Predragu Matiću**, predsjednik SABA RH **Franjo Habulin** uručio povelju zbog promicanja antifašističkih vrijednosti.

–S ponosom primam ovu povelju jer u Ministarstvu branitelja, iako se uglavnom bavimo pitanjima sudionika Domovinskog rata, ne zaboravljamo ni naše prethodnike iz prošlog rata, na čijim je antifašističkim temeljima sagrađena naša današnja Hrvatska, bez obzira što pojedinci u društvu to pokušavaju negirati, kazao je Matić. „Ljetna škola mira – kako to lijepo zvuči, kako lijepo misli te tri riječi bude. Ljeto je vrijeme odmora i slobode, škola kao najljepše doba u životu, iako toga možda mnogi od vas nisu svjesni, i mir kao najljepša riječ i ideja u našem jeziku“, poručio je polaznicima Matić.

Škola po mjeri mladih

U razgovoru s koordinatorom škole **Damirom Jašarevićem** doznali smo da su događanja tijekom tri tjedna, također nadgledale i profesorice **Sanja Bosnić** i **Diana Pažin**.

–Ocjenama samih sudionika, povratna informacija je pozitivna, a cijeli kamp dobio je prosječnu ocjenu 4,4 što potvrđuje da smo se dobro snašli, pogotovo uz organizacijske i tehničke probleme koji su nas dočekali na početku rada. Vjerujem da ova škola ima budućnost, da će postati tradicionalna“, kazao je Jašarević u ime organizatora SABA RH.

Nisu bili u „punom pogonu“ samo mladi polaznici, već i njihovi edukatori – predavači, među kojima su i poznata imena javnog života, primjerice **Oleg Mandić** (predsjednik UABA Opatija), koji je bio zatočenik Auschwitzta, znan i kao utemeljitelj već tradicionalne manifestacije Dani antifašizma.

Hrvoje Klasić, sveučilišni profesor i jedan od predavača, kaže:

–Mislim da je pohvalna svaka manifestacija na kojoj mladi imaju prilike raspravljati, argumentirati i promišljati o stvarnosti koja ih okružuje. Vidim kod svojih studenata, ali i kod mladih ljudi ovdje, konfuziju oko toga što se događalo u prošlosti, za što odgovornost snose osobe iz javnog života,

pedagozi, mediji, ali i sami roditelji. Nismo osvijestili činjenicu da su neka događanja bila čisto zlo – kao NDH i ustaški zločini, a ratni zločinci u javnosti postaju heroji i borci za neovisnu Hrvatsku. To je – dodao je, „Sizifov posao, vrlo težak posao, kad znaš pravu istinu i svjestan si što se događalo, ali to teško možeš objasniti jer se zbog politike određeni događaji iskrivljuju. Zbog toga su ovakvi projekti odlična stvar.“

Uporne djevojke produžile boravak

Mladi koji su se susreli u savudrijskom kampu, te stekli nova znanja i nova poznanstva, s velikom radošću i entuzijazmom govore gotovo „uglas“ o boravku u Ljetnoj školi mira.

–Bilo je stvarno odlično. Ujutro su predavanja trajala od 9 do 12 sati, a predavači su uspjeli sve prilagoditi tako da bude razumljivo i onim najmlađima. Poslije podne nakon predavanja, imali smo slobodno vrijeme koje smo iskoristili za kupanje i druženje. Bile smo na proljeće u Auschwitzu vlakom sjećanja, a dosta smo o tom periodu učile i u školi, na dodatnim satima povijesti, pa smo odlučile upotrijebiti znanje, kazale su **Ameli Široša** iz Lovrana i **Tina Zorić** iz Opatije.

Mnogi polaznici ističu kako je vrijeme u kampu prošlo je „kao vjhor“. Bilo je i zahtjeva za dužim boravkom, ali zbog ograničenog kapaciteta to nije bilo ostvarivo. Ipak, među najupornijima bile su četiri djevojke – **Tea Augustinović** iz Jušića, **Antonella Malenica** iz Matulja, te **Maja Malnar** i **Anett Ružić** iz Rukavca, koje su nakon završenog tečaja ostale u kampu. Osim što su fotografijom i tekstom zabilježile sve što se događalo, i to objavile u biltenu, one su program i aktivnost ovog projekta predstavile i u drugim medijima, pa i na lokalnoj radio-postaji.

Bilo je sportskih natjecanja, rekreativnih aktivnosti, glazbe i pjesme, projekcije filmova, okruglih stolova, radionica iz komunikologije, gostovanja lokalnih aktivista... Tako su o suživotu na ovim prostorima, pravima nacionalnih manjina, govorili **Floriana Bassanese Radin**, dogradonačelnica Umaga, **Pino Degrassi**, predsjednik

nik Zajednice Talijana „Fulvio Tomiz-za“ i **Sergio Bernich**, dopredsjednik Foruma antifašističkog saveza zemalja Jadranskog i Jonskog mora.

O domovinskom ratu i sudjelovanju branitelja s područja Bujštine, polaznici su upoznati putem projekcije dokumentarnog filma autora **Drage Kraljevića**. Mlade u kampu došli su pozdraviti i **Anton Kosmina**, predsjednik UABA Bujštine, **Emil Rovčanin**, tajnik Zajednice Crnogoraca i prijatelja Crne Gore iz Umaga i **Milanka Marić**, voditeljica kulturnih i obrazovnih programa odraslih Učilišta Buje.

Organizirani su izleti i posjete spomenicima NOB-a, razgledavanje Umaga, susret s članovima UABA u Grožnjanu, obilazak Spomen područja Jasenovac, ...

Završna fešta – Ribarska noć

Nakon podjele diploma za uspješno završeni temeljni tečaj iz područja antifašizma, upriličena je za sve polaznike završna fešta – Ribarska noć ...

Franjo Habulin, predsjednik SABA RH, zadovoljan je ostvarenim u prvoj godini djelovanja Ljetne škole mira.

-Obilazeći naše udruge po županijama primijetili smo da su tamo uglavnom ljudi u ozbiljnim godinama, dok se u Istri i Primorju više pažnje posvećuje radu s mladima. Tu se nameće potreba da netko nastavi nositi ideju antifašizma i ako danas ne vodimo brigu o kadrovima, onda ćemo sutra ostati bez njih, ističe Habulin, dodajući kako su za školu osim Talijana zainteresiran i udruge iz Slovenije i Bosne i Hercegovine, tako da dobiva obilježja međunarodne škole. S programom škole upoznato je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta gdje smo u razgovoru s ministrom dobili podršku, kao i Ministarstvo branitelja s kojima smo ostvarili ozbiljnu suradnju. Osim županijskih udruge antifašističkih boraca i antifašista, pozvali smo na suradnju sve članice Lige antifašista Hrvatske.

-Nismo razvili vojni kamp gdje se vježba puškama i gdje se vijore zastave s petokrakama, kao što uz brojne bedastoće komentiraju naši „prijatelji“ zdesna. Teme su bile povijest antifašizma na ovim prostorima, značenje, uzroci i posljedice antifašizma, totalitarizam i holokaust, ekstremizam, devalvacija etike i morala...

B.M.

Svečanosti predstavljanja Ljetne škole mira nazočili su brojni gosti

Zajednička fotografija na ulazu u kamp Veli Jože

Stotinjak srednjoškolaca i studenata polazilo je ovu „školu po mjeri mladih“

Obnovljeni Spomenik svjetionik na Katalinića brigu u Splitu, izgrađen po projektu Ivana Carića i Paška Kuzmanića